



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

3069/2019. (IV. 10.) AB határozat	a Kúria Pfv.IV.21.749/2016/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről.....	582
3070/2019. (IV. 10.) AB határozat	a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.683/2017/4/II. számú ítélete és a Fővárosi Törvényszék 39.P24.353/2016/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről	594
3071/2019. (IV. 10.) AB határozat	bírói kezdeményezés elutasításáról	605
3072/2019. (IV. 10.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	614
3073/2019. (IV. 10.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	617
3074/2019. (IV. 10.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	621
3075/2019. (IV. 10.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	624
3076/2019. (IV. 10.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	629
3077/2019. (IV. 10.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	632
3078/2019. (IV. 10.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	636
3079/2019. (IV. 10.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	640

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGGZÉSEI



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3069/2019. (IV. 10.) AB HATÁROZATA

a Kúria Pfv.IV.21.749/2016/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Salamon László* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával és *dr. Pokol Béla* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria Pfv.IV.21.749/2016/9. számú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (Karsai Dániel Ügyvédi Iroda, 1056 Budapest, Nyáry Pál utca 10. V/1., képviselőjében eljár: dr. Karsai Dániel András ügyvéd) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] 1.1. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszában az indítványozó a Kúria Pfv.IV.21.749/2016/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésének (közérdekű adatok megismeréséhez való jog) és a XXVIII. cikk (1) bekezdésének (tisztességes bírósági eljáráshoz való jog) sérelmére hivatkozással.
- [3] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint az indítványozó – miután közérdekű adatigénylésének teljesítését elutasították és az adatkezelő a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (a továbbiakban: NAIH) felhívásának sem tett eleget – azt kérte a bíróságtól, hogy kötelezze a Kúriát a 6/2013. számú PJE határozat előkészítésével kapcsolatban a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 36. § (1) bekezdése alapján beszerzett véleményekkel kapcsolatban a következő adatok kiadására: „1. a véleményadásra felkért szervezetek, személyek neve; 2. a véleményt adó szervezetek, személyek neve; 3. hány és milyen kérdésekben kért véleményt az alperes; 4. a véleményt adók eredeti rögzített véleményének a másolata; 5. a 6/2013. PJE határozat kapcsán ellen- és különvéleményt megfogalmazó bírók neve”.
- [4] Az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék 70.P.24.522/2015/4. számú ítéletével a keresetet elutasította. Indokolása szerint az igényelt adatok az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) alapján közérdekű adatok, azonban az Infotv. 27. § (2) bekezdés g) pontja értelmében a közérdekű és közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez való jogot törvény bírósági vagy közigazgatási hatósági eljárásra tekintettel korlátozhatja. A Bszi. 37. § (1) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy a jogegységi tanács ülése nem nyilvános, amiből az következik, hogy a döntéshozatal előkészítő anyagok sem minősülnek nyilvánosnak. A Bszi. speciális rendelkezései folytán a bíróság szerint az Infotv. 27. § (5)–(6) bekezdései (döntés megalapozását szolgáló adatok megismerhetőségének szabályai) alkalmazásának nincs helye az ügyben.

- [5] E döntést a Fővárosi Ítéltábla 32.Pf.20.510/2016/6-II. számú ítéletével részben megváltoztatta, és az 1–4. pontok szerinti adatok kiadására kötelezte a Kúriát. (Az 5. kereseti kérelmet érintően a döntés fellebbezés hiányában első fokon jogerőre emelkedett, lásd Kúria Pfv.IV.21.749/2016/9. számú ítélet, Indokolás [32]). A másodfokú bíróság érvelése szerint a Bszi. 37. § (1) bekezdése csak a jogegységi tanács ülésére vonatkozó előírás, kifejezett korlátozó szabály hiányában ezért az eljárás többi része, így az előkészítés során keletkezett adatok is korlátozásmentesen megismerhetők. A másodfokú bíróság az Infotv. 27. § (5)–(6) bekezdéseivel összefüggésben rámutatott, hogy az alperes csak általánosságban, konkrétumok megjelölése és bizonyítása nélkül hivatkozott arra, hogy a bekért vélemények jövőbeni döntések megalapozását is szolgálják. Azt a hivatkozást pedig, hogy az adat megismerése a közfeladatot ellátó szerv törvényes működési rendjét vagy feladat- és hatáskörének illetéktelen külső befolyástól mentes ellátását, így különösen az adatot keletkeztető álláspontjának a döntések előkészítése során történő szabad kifejtését veszélyeztetné, a bíróság részletes indokolás mellett nem fogadta el. Egyrészt megállapította, hogy minden bírósági fórumnak számolnia kell azzal, hogy döntései esetleg indulatot váltanak ki, másrészt nem tartotta megalapozottnak azt az érvelést, hogy a szakmai anyagokat készítő személyük és véleményük nyilvánosságra kerülése esetében a jövőben ne állnának az alperes rendelkezésére. Mivel az alperes titoktartást nem ígért, a véleményt adók alappal számolhattak azzal, hogy közreműködésük ténye és eredménye ismertté válik. Elvi élel jegyezte meg végezetül a másodfokú bíróság, hogy az alperes csak érintőlegesen hivatkozott rá, de semmiféle konkrétumot nem jelölt meg, illetve bizonyított arra vonatkozóan, hogy a véleményekkel összefüggésben személyes adatokat kezelne vagy lennének az igényelt adatok között szerzői jogi védelem alatt álló művek. Állami szervek, illetve társadalmi szervezetek nevében eljáró személyek esetében azonban nem is lenne megalapozott a személyes adatok védelmére való hivatkozás, és önmagában a szerzői jog sem gátja a közérdekű adatok megismerhetőségének.
- [6] A felülvizsgálati jogkörben eljáró Kúria Pfv.IV.21.749/2016/9. számú ítélete szerint a véleményadásra felkért és a véleményt adó szervezetek nevét, illetve azt az adatot kell kiadni, hogy hány és milyen kérdésekben kért véleményt az alperes a jogegységi határozat meghozatalát megelőzően. A Kúria osztotta ugyanis a másodfokú bíróság álláspontját abban a kérdésben, hogy a jogegységi tanács ülésének zártságára vonatkozó rendelkezés nem alapozza meg a jogegységi eljárásban beszerzett külső vélemények kiadásának megtagadását. A közérdekű adatok nyilvánosságát korlátozó rendelkezéseket megszorítóan kell értelmezni, tehát ehhez az Infotv. 27. § (2) bekezdés g) pontja alapján kifejezett és egyértelmű – az adatfajta megjelölését is tartalmazó – törvényi rendelkezés lett volna szükséges (Kúria Pfv.IV.21.749/2016/9. számú ítélet, Indokolás [39]). A vélemény adására felkért szervezetek esetében alappal nem feltételezhető, hogy a Kúria hivatalos felkérését elhárítanák/elháríthatnák, illetve, hogy az esetleges reakciótól való félelem a véleményüket befolyásolná (Kúria Pfv.IV.21.749/2016/9. számú ítélet, Indokolás [44]).
- [7] A másodfokú bíróságtól eltérő következtetésre jutott azonban a Kúria a vélemények tartalmának megismerhetősége kérdésében (4. kereseti kérelem) és a természetes személy véleményadásra felkértek (véleményt adók) neve vonatkozásában (1–2. kereseti kérelem). Egyrészt a Kúria álláspontja szerint a „vélemény adására felkért, illetve véleményt adó természetes személyek neve egyértelműen személyes adatnak minősül [Infotv. 3. § 2. pont], ezért azt az érintett hozzájárulása nélkül [Infotv. 5. § (1) bekezdés] nem lehet kiadni és nem állnak fenn az Infotv. 6. §-ában szabályozott kivételes okok sem” (Kúria Pfv.IV.21.749/2016/9. számú ítélet, Indokolás [43]).
- [8] A vélemények tartalmának megismerhetőségét érintően pedig a Kúria úgy érvelt, hogy az Infotv. 27. § (5)–(6) bekezdései alapján az adatigénylés megtagadása nem volt okszerűtlen: a külső véleményadókat – a Kúriával ellentétben – nem terheli fokozott tūrés kötelezettség a tevékenységüket érintően megfogalmazott kritikák tekintetében. Amennyiben személyükben támadhatóvá válnak, az befolyásolhatja közreműködési hajlandóságukat, illetve véleményük befolyás-mentességét is. A külső, befolyásmentes vélemények hiánya, elmaradása pedig alkalmas lehet a Kúria tevékenységének veszélyeztetésére is. Mindezek mellett a „véleményekről alappal feltételezhető, hogy azok a szerzői jog hatálya alá tartozó tudományos művek”, és ebben az esetben azok nyilvánosságra hozataláról a szerző határoz, márpedig a vizsgált esetben nem merült fel adat arra vonatkozóan, hogy az alperes ilyen hozzájárulást kért, illetve kapott volna. Megjegyezte a Kúria végezetül azt is, hogy mivel a jogegységi döntés nyilvános, a felperes „közvetve megismerhette a döntést megalapozó álláspontokat is, így a kereset részleges elutasítása jelentős érdeksérelmet számára nem okozhat” (Kúria Pfv.IV.21.749/2016/9. számú ítélet, Indokolás [40]–[42], [46]–[47]).

- [9] 2. Az indítványozó ezt követően benyújtott alkotmányjogi panaszában a közérdekű adatok megismeréséhez való jog [Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdés] és a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] sérelmét állította.
- [10] 2.1. Az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésével kapcsolatban az indítványozó kifejtette, hogy bár lehetőség van a döntés megalapozását szolgáló (közérdekű, közérdekből nyilvános) adatoknak a nyilvánosság elől történő elzárására, a korlátozás az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint nem lehet formális, annak tartalmi vizsgálaton kell alapulnia. Jelen esetben viszont a Kúria általános, „önkéntesen és bizonyítatlanul bementelt feltételezések”-re alapította a döntését, és a kiadni kért iratok tartalmának ismerete nélkül hozott ítéletet. Például a szerzői jogi korlátokra történő hivatkozás esetében is pusztán azt állapította meg, hogy ez „alappal feltételezhető”. Bizonyítatlan megtagadási ok azonban az információszabadság korlátozásának legitim célja nem lehet. Sérelmezi az indítványozó azt is, hogy a bíróság részben az adatigénylő érdeksérelmének a hiányára alapította a döntést. Az adatkérés célja ugyanis nem vonható be a mérlegelésbe, és ehhez hasonlóan az sem, hogy annak megtagadása okozott-e érdeksérelmet. Végezetül pedig az indítványozó szerint a vélemény adására felkért (véleményt adó) természetes személyek esetében két alapjog – a személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog – ütközéséről van szó, a Kúria azonban elmulasztotta az irányadó szükségesi-arányossági teszt alkalmazását. A döntés az arányosság követelményét megsértve egyrészt teljesen kiüresítette az információszabadságot, másrészt nem megalapozott az az érv, hogy egy, a Kúriának véleményt adó szakértőt a nyilvánosság elrettentene szakmai álláspontja kifejtésétől.
- [11] 2.2. Az indítványozó szerint az, hogy a Kúria a kiadni kért iratok tartalmának ismerete nélkül döntött, a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét is megvalósította. Az adat döntést megalapozó jellegére való hivatkozás érdemi bírósági felülvizsgálata csak a „zártan csatolt iratok bírói felülvizsgálatával valósulhatott volna meg”, erre azonban nem került sor. A Kúria ítélete tehát „több helyütt spekulációkba bonyolódik”. Továbbá az indokolt bírói döntéshez való jogot is sértik a következtetései, logikai ellentmondásai, hiányosságai. Egyrészt az indítványozó szerint az alperesnek az Infotv. 27. § (5)–(6) bekezdéseiben írt feltételek fennállását az adott ügyhöz kapcsolódóan, tételesen bizonyítania kellett volna. A Kúria azonban elfogadta, hogy az alperes jövőbeni, esetlegesen bekövetkező körülményekre, esetekre hivatkozzon. Másrészt példaként hozza fel az indítványozó e körben is azt a bírósági megállapítást, amely szerint „alappal feltételezhető”, hogy a „szerzői jogi hatálya alá tartozó tudományos művek”-ről van szó. Ez azt jelenti az indítványozó szerint, hogy a bíróság az egyik peres fél állítását annak bizonyítása nélkül fogadta el. Végezetül pedig nem indokolja meg a Kúria az indítványozó véleménye szerint azt sem, hogy a más bírósági eljárásokban résztvevő szakértőkhöz képest – akik főszabály szerint nyilvános tárgyaláson nyilatkoznak – a jelen ügyben közreműködő szakértőknek miért kellene jobban tartaniuk az esetleges kritikáktól.

II.

- [12] 1. Az Alaptörvény érintett, az indítvány elbírálásakor hatályos rendelkezései:

„VI. cikk (3) Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

- [13] 2. Az Infotv. érintett rendelkezései:

„3. § E törvény alkalmazása során:

[...]

2. személyes adat: az érintettel kapcsolatba hozható adat – különösen az érintett neve, azonosító jele, valamint egy vagy több fizikai, fiziológiai, mentális, gazdasági, kulturális vagy szociális azonosságára jellemző ismeret –, valamint az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés;

[...]

5. közérdekű adat: az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy kezelésében lévő és tevékenységére vonatkozó vagy közfeladatának ellátásával összefüggésben keletkezett, a személyes adat fogalma alá nem eső, bármilyen módon vagy formában rögzített információ vagy ismeret, függetlenül kezelésének módjától, önálló vagy gyűjteményes jellegétől, így különösen a hatáskörre, illetékességre, szervezeti felépítésre, szakmai tevékenységre, annak eredményességére is kiterjedő értékelésére, a birtokolt adatfajtákra és a működést szabályozó jogszabályokra, valamint a gazdálkodásra, a megkötött szerződésekre vonatkozó adat;

6. közérdekből nyilvános adat: a közérdekű adat fogalma alá nem tartozó minden olyan adat, amelynek nyilvánosságra hozatalát, megismerhetőségét vagy hozzáférhetővé tételét törvény közérdekből elrendeli;”

„5. § (1) Személyes adat akkor kezelhető, ha

a) ahhoz az érintett hozzájárul, vagy

b) azt törvény vagy – törvény felhatalmazása alapján, az abban meghatározott körben – helyi önkormányzat rendelete közérdeken alapuló célból elrendeli (a továbbiakban: kötelező adatkezelés).”

„27. § (2) A közérdekű és közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez való jogot – az adatfajta meghatározásával – törvény

[...]

h) a szellemi tulajdonhoz fűződő jogra tekintettel korlátozhatja.

[...]

(5) A közfeladatot ellátó szerv feladat- és hatáskörébe tartozó döntés meghozatalára irányuló eljárás során készített vagy rögzített, a döntés megalapozását szolgáló adat a keletkezésétől számított tíz évig nem nyilvános. Ezen adatok megismerését - az adat megismeréséhez és a megismerhetőség kizárásához fűződő közérdek súlyának mérlegelésével - az azt kezelő szerv vezetője engedélyezheti.

(6) A döntés megalapozását szolgáló adat megismerésére irányuló igény – az (5) bekezdésben meghatározott időtartamon belül – a döntés meghozatalát követően akkor utasítható el, ha az adat további jövőbeli döntés megalapozását is szolgálja, vagy az adat megismerése a közfeladatot ellátó szerv törvényes működési rendjét vagy feladat- és hatáskörének illetéktelen külső befolyástól mentes ellátását, így különösen az adatot keletkeztető álláspontjának a döntések előkészítése során történő szabad kifejtését veszélyeztetné.”

„31. § (2) A megtagadás jogszerűségét és a megtagadás indokait, illetve az adatigénylés teljesítéséért megállapított költségterítés összegének megalapozottságát az adatkezelőnek kell bizonyítania.”

III.

- [14] Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [15] Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben benyújtott panaszában (a Kúria ítéletét az indítványozó jogi képviselője 2017. február 10-én vette át, alkotmányjogi panaszát 2017. április 11-én adta postára) az ügy érdemében hozott, rendes jogorvoslattal nem támadható kúriai ítéletet támadja. A kérelmező alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – mivel a támadott kúriai ítélettel lezárt perben felperes volt – fennáll.
- [16] A kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek eleget tesz, tartalmazza ugyanis: a) azt az alaptörvényi és törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza [Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pont, Abtv. 27. §]; b) az eljárás megindításának indokát (az alaptörvény-ellenesnek tartott kúriai döntés következménye az, hogy az indítványozó a kiadni kért adatokat nem ismerheti meg); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági döntést (a Kúria Pfv.IV.21.749/2016/9. számú ítélete); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés]; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírósági döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével; f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági döntés alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azt.

- [17] Megjegyzendő: az indítvány benyújtását követően, 2018. június 29-én hatályba lépett Magyarország Alaptörvényének hetedik módosítása, amely változatlan szöveggel az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdéséből a (3) bekezdésbe helyezte át a közérdekű adatok megismeréséhez való jogot.
- [18] Az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése szerinti közérdekű adatok megismeréséhez való jog sérelmét állító indítvány alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést és egyúttal a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételyét veti fel (Abtv. 29. §). Az indítvány alapján vizsgálendő, hogy a közérdekű adatok megismeréséhez való jog sérelmét eredményezi-e, ha a bíróság az adatigénylés megtagadásának jogszerűségéről – az Infotv. 27. § (5)–(6) bekezdéseire történő hivatkozás felülvizsgálata során – a kiadni kért iratok tartalmának ismerete nélkül dönt, illetve, hogy ezzel összefüggésben sérült-e a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részjogosítványaként elismert indokolt bírói döntéshez való jog. Vizsgálendő kérdés továbbá, hogy az adatigénylés teljesítésének megtagadásával okozott érdeksérelem a bírói mérlegelésbe bevonható szempont-e.
- [19] Az Alkotmánybíróság a panaszt – az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva, külön befogadási eljárás mellőzésével – érdemben bírálta el.

IV.

- [20] Az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint megalapozott.
- [21] 1. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, illetve az Abtv. 27. §-a értelmében alkotmányjogi panasz alapján a támadott bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja. Az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálatát az Alaptörvény 28. cikkére figyelemmel végzi el. Az Alaptörvény 28. cikke szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alkotmánybíróság már többször rámutatott arra, hogy: „Az Alkotmánybíróság a bíróságok ítéleteit [...] akkor bírálhatja felül, ha azok az Alaptörvény megsabta értelmezési tartományt megsértik, és ezáltal a bírói döntés alaptörvény-ellenes lesz” {3119/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [22]; 3031/2016. (II. 23.) AB végzés, Indokolás [19]; 16/2016. (X. 20.) AB határozat, Indokolás [16]; 17/2016. (X. 20.) AB határozat, Indokolás [25]}.
- [22] Az Alkotmánybíróság jelen eljárásban az indítvány alapján elsőként a támadott bírói döntéseknek, és a bennük foglalt bírói jogértelmezésnek az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésével való összhangját vizsgálta.
- [23] Az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése – az Alaptörvény hetedik módosításának 2018. június 29-én történő hatálybalépéséig a VI. cikk (2) bekezdése – biztosítja a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez való jogot. Ezen alaptörvényi rendelkezés alapján az egyik főszabály az, hogy mindenkinek joga van a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez, vagyis minden közérdekű adat nyilvános. A közérdekű adatokat illetően a nyilvánosság-elv főszabálykénti érvényesüléséhez szükséges, hogy az arra köteles adatkezelő a közérdekű adatok megismerését – proaktív módon, illetve adatigénylés alapján – biztosítsa {21/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [35]}; 2/2014. (I. 21.) AB határozat, Indokolás [41]}. Emlékeztetni kell továbbá arra is, hogy „[a]z Alkotmánybíróság a közérdekű adatok megismeréséhez való jog korlátozását érintő ügyben a támadott bírói döntést kizárólag alkotmányossági szempontból vizsgálja felül. A bírói döntés alkotmányossági felülvizsgálata során így nem foglal állást arról, hogy az alapul fekvő ügyben kiadni kért konkrét adatok közérdekű, közérdekből nyilvános adatnak minősülnek-e vagy sem. Ez ugyanis az Infotv. 3. § 5. és 6. pontja, vagyis a közérdekű adat, illetve a közérdekből nyilvános adat törvényi fogalmának alkalmazását igénylő jogalkalmazói feladat, amire jogvita esetén a bíróság hivatott” {3077/2017. (IV. 28.) AB határozat, Indokolás [27]}.
- [24] A bírósági döntést az indítványozó két szempontból támadta: egyrészt azért, mert a Kúria – szükségességi-arányossági teszt lefolytatása nélkül, feltételezések alapján meghozott – döntése szerint a jogegységi határozat előkészítése során a külső véleményadásra felkértek, illetve véleményadók (a továbbiakban együtt: külső véleményadók) közül a természetes személyek neve nem nyilvános. Másrészt pedig azért, mert a Kúria az indítványozó szerint szintén feltételezések és nem az iratok tartalma alapján döntött – megalapozatlanul – arról, hogy a vélemények tartalma nem ismerhető meg közérdekű adatigénylés alapján.
- [25] 2. Előjáróban szükséges röviden kitérni a jogegységi eljárás és a jogegységi határozat sajátosságaira.
- [26] Az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdésében rendelkezik arról, hogy a Kúria igazságszolgáltatási tevékenysége – büntetőügyben, magánjogi jogvitában és törvényben meghatározott egyéb ügyben való döntéshozatal – mellett „biztosítja a rendes bíróságok jogalkalmazásának egységét, a rendes bíróságokra kötelező jogegységi hatá-

rozatot hoz”. A közigazgatási bíróságok esetében hasonlóan szabályozza az Alaptörvény a Közigazgatási Felsőbíróság feladatait. Az Alaptörvény tehát az esetjogon alapuló joggyakorlat-egységesítés európai hagyományai mellett magyar jogtörténeti hagyományként intézményesíti a jogegységi határozatot mint a Kúria és a Közigazgatási Felsőbíróság joggyakorlatot egységesítő/irányító szerepét megtestesítő koordináló instrumentumot.

- [27] A Bszi. az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésének megfelelően rögzíti az ítélezés egységének biztosítására hivatott eszközrendszer (bíróági joggyakorlat-elemző csoport, elvi bírósági határozat/elvi bírósági döntés, kollegiumi vélemény) részeként a jogegységi határozatot. A kúriai hatáskör gyakorlását a Bszi. által szabályozott (26–28. §), a különböző bírósági szinteken átnyúló és azokat egymással összekapcsoló információs konzultatív rendszer működése alapozza meg. Az információáramlás eredményeként áll elő az a helyzet, amikor szükségessé válik a joggyakorlat továbbfejlesztése, jogértelmezési elvi kérdések tisztázása, egységes kezelésük kialakítása [Bszi. 32. § (1) bekezdés a) pontja], avagy a Kúria esetjogi gyakorlatának pontosítása [Bszi. 32. § (1) bekezdés b) pontja].
- [28] A Bszi. 175. §-a értelmében sarkalatos minőségű rendelkezések rögzítik a jogegységi eljárás indítványozói körét, a jogegységi tanács feladathoz kötött összetételét, az összeférhetetlenség, a határozatképesség és határozathozatal szabályait, a jogegységi döntés formáját, szerkezetét és tartalmát, valamint közzétételét.
- [29] A Kúria jogegységi eljárásának előkészítését, a tanács ülését és azon belül a tanácskozást, végül a döntéshozatalt szigorú eljárási rend és a jogegységi tanács elnökének determináló szerepe jellemzi. Kiemelendő, hogy az elnök „az indítvánnyal kapcsolatban véleményeket szerezhethet be” [Bszi. 36. § (1) bekezdése]. Emellett a tanács tagjai, az indítványozón, és a legfőbb ügyészen kívül azok az eseti meghívottak vehetnek részt az ülésen, akiknek a részvételét az elnök szükségesnek ítéli. A résztvevők – így adott esetben az elnök felkérésére az indítvánnyal kapcsolatban véleményt nyilvánító eseti meghívottak is – az ülésen felszólalhatnak. A jogegységi eljárás mindazonáltal a nyilvánosság kizárásával folyik: az ülésen résztvevők Bszi.-ben konkrétan megjelölt köre mellett, az ülés elnök általi berekesztését követő tanácskozási szakaszában már csak a jogegységi tanács tagjai (és a jegyzőkönyvvezető) lehetnek jelen [Bszi. 38. § (2) bekezdés].
- [30] A kifejtettek értelmében a jogegységi határozat, funkciójára és elfogadásának rendjére tekintettel, nem egyedi jogviták megoldására szolgál.
- [31] A Kúria jogegységi határozatának nincs tényállása. Az indokolás az érintett – és a jogegységi eljárásra okot adó – bírói döntések számbavétele mellett, szükség esetén a bírói döntésekben megállapított tényállások lényegét, valamint az elbírálandó elvi kérdésekben kialakult eltérő álláspontokat tartalmazza [Bszi. 40. § (4) bekezdés]. A jogegységi határozat több bírói döntésből emeli ki a jogértelmezéssel kapcsolatos elvi kérdéseket és azokra az absztrakció szintjén, a konkrét perek konkrét tényállásaitól elválasztva ad iránymutató válaszokat.
- [32] A jogegységi határozat az Alaptörvény – és a Bszi. – értelmében kötelező a bíróságokra. A jogegységi határozat rendelkező része – és az ahhoz tartozó logikai érvrendszer – ugyanis olyan, az eljárás tárgyául szolgáló, vagy azzal szorosan összefüggő elvi kérdésekben fogalmaz meg iránymutatásokat, amelyek megtartása révén garantálható az adott jogkérdés azonos megítélése minden bíróságon.
- [33] A jogegységi határozat tehát a bírói jogértelmezésre kiható erőteljes, direkt és hatékony jogintézmény, amely természeténél fogva végső fokon a törvény előtti egyenlőség érvényesülésének a szolgálatában áll. A jogegységi határozat Alaptörvényen alapuló, minden bíróságra kiterjedő és kikényszeríthető kötelező jellege – amely egyebekben túlmutat az egyedi bírói döntések Bszi. 6. §-a szerinti kötelező karakterén – teszi a jogegységi határozatot *quasi* normává, másképpen megfogalmazva „intern normává”. „A jogegységi határozat sajátossága egyebek mellett abból fakad, hogy annak forrása a legfőbb bírósági szerv, a Kúria; másrészt abból, hogy címzettjei a bíróságok, amelyek számára az intern norma a rendelkező részében és az ahhoz tartozó logikai érvrendszerében kötelező” [3114/2017. (V. 22.) AB végzés, Indokolás [13]]. Az Alkotmánybíróság jogegységi határozatokhoz fűződő viszonyát máig meghatározó 42/2005. (XI. 14.) AB határozatában is kifejezetten a jogegységi határozat normativitására alapította felülvizsgálati jogkörét. Érvelése szerint a jogegységi határozatok feletti alkotmányossági kontroll révén vált teljessé az absztrakt utólagos normakontroll hatáskörének tárgyi oldala, amellyel kiteljesedett az Alkotmánybíróság alkotmányos – ma már alaptörvényi – rendeltetése (ABH 2005, 504, 512–514.). Ezt a „kiértelmezett” hatáskört emelte a törvényhozó az Abtv. 37. § (2) bekezdésében sarkalatos törvényi szintre.
- [34] A kifejtettek értelmében a jogegységi határozat mint *quasi* norma előkészítése során keletkező adatok közérdekű adatigénylés útján történő megismerhetőségének a követelményei is különbözőek az egyedi – peres vagy nemperes – ügyek iratainak a megismerhetőségére vonatkozó követelményektől. Ez utóbbi körben „lényegesen különbözőek azok a szempontok, amelyek a hozzáférés jogosultságának szabályozását és értelmezését megha-

- tározzák. A bírósági eljárások alanyai és érdekeltjei egy zárt kört jelentenek, aminek következtében a személyes adatvédelemnek a közérdekű adatokhoz való hozzáférés jogával szembeni korlátozó funkciója megnövekedett, adott esetben, – így különösen egyes polgári eljárásokban, elsősorban a személyállapoti perekben – azt kizáró szerephez jut. Ugyancsak fokozott jelentősége lehet a bírósági eljárásokat illetően annak a követelménynek, hogy a közérdekű adatokhoz való hozzáférés jogosultságának visszaélésszerű gyakorlása ne eredményezhessen olyan helyzetet, amely a bíróságok alaptervékenységének ellátását veszélyeztetheti, vagy jelentősen elnehezíti” {3056/2015. (III. 31.) AB határozat, Indokolás [14], vö. még: Indokolás [7]–[10]}. Ezzel ellentétben a jogszabályok tartalmának az absztrakció szintjén történő értelmezésére és nem egyedi jogvita eldöntésére irányuló jogegységi eljárásokat érintően nincs szó a fenti értelemben vett, különleges védelmet igénylő alanyi köréről.
- [35] Fontos hangsúlyozni, hogy a vázolt különbség törvényi szinten is megjelenik: egyedi jogviták eldöntésére irányuló ügyekre vonatkozóan az iratbetekintés, illetve az anonimizált határozatok megismerhetőségének a szabályai veendő figyelembe, míg jogegységi eljárás esetében a Bszi. kifejezetten erre vonatkozó előírásai. A Bszi. 42. § (1) bekezdése egyrészt a jogegységi határozat nyilvánosságát garantálja, a 37. §-a pedig arról rendelkezik, hogy a jogegységi tanács ülése, azon belül a tanácskozás maga nem nyilvános. Az eljárás többi szakaszával – így például az előkészítés során beszerzett véleményekkel – kapcsolatban azonban a jogszabály – az egyedi ügyek iratainak megismerhetőségével párhuzamba állítható – hozzáférést korlátozó előírást nem tartalmaz. A jelen ügyben támadott kúriai ítélet kifejezetten meg is állapította, hogy a Bszi. 37. §-a maga nem zárja ki a kért adatok kiadását: az ülés zártságára vonatkozó rendelkezést nem lehet kiterjesztően értelmezni és a teljes jogegységi eljárásra vonatkoztatni. Tehát maga a bíróság is úgy ítélte meg, hogy az adatigénylésről az Infotv. általános szabályai – elsősorban a döntés megalapozását szolgáló adat megismerésére vonatkozó 27. § (5)–(6) bekezdései – alapján kell döntést hoznia.
- [36] 3. Az Alkotmánybíróság a természetes személy külső véleményadók neve kapcsán – összhangban a 3254/2018. (VII. 17.) AB határozatában írtakkal – jelen ügyben is rámutat arra, hogy „nem a jogalkalmazó, hanem maga a törvény köti feltételekhez a személyes adatok megismerését. Az Infotv. 3. § 5. pontja eleve kizárja a személyes adatokat a közérdekű adat fogalmából, mely ekként megakadályozza a személyes adatok közérdekű adatként való kezelését, illetve megismerését.
[...] Az érintett hozzájárulása hiányában, illetve az adatnyilvánosságot elrendelő törvényi szabály nélkül ezért nem lehet személyes adatokat közérdekű adatigénylés teljesítése keretében megismerhetővé tenni. Alapvetően így a bíróság sem mérlegelheti, hogy a személyes adatok megismerhetővé tétele arányos korlátozásnak minősülne-e az információszabadság biztosítása érdekében” {3254/2018. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [32]–[33]}. „Alapvetően nem lehet ugyanis a közérdekű adatok megismeréséhez való alapjog sérelmét megállapítani azért, mert személyes adatokat az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésében biztosított személyes adatok védelméhez való jog alapján a bíróság védelemben részesít. Nem sérül a közérdekű adatok megismeréséhez való jog tehát akkor, ha a bíróság egy személyes adatok megismerésére irányuló adatigényt a személyes adatok védelmére hivatkozással megtagadhatónak minősít” {3254/2018. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [35]}.
- [37] Jelen ügyben is megerősíti az Alkotmánybíróság ugyanakkor azt, hogy „[a]mennyiben tehát az adatot kezelő közfeladatot ellátó szerv az adatszolgáltatás-megtagadás okaként a személyes adatok védelméhez való jogra hivatkozik, köteles bizonyítani, hogy e jog valóban indokolttá teszi az adatigény teljesítésének megtagadását. Az Infotv. 31. §-a szerint indított, az alapjogi jogérvényesítés szempontjából garanciális jelentőségű bírósági felülvizsgálatban pedig a bíróság – az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdése és I. cikk (3) bekezdése alapján – köteles a korlátozás, azaz az adatszolgáltatás-megtagadás jogcímét, illetve tartalmi indokoltságát felülvizsgálni. A személynevek (személyes adatok) megismerésére irányuló adatigény teljesítésének megtagadása miatt eljáró bíróság ezért – arra vonatkozó felperesi kérelem esetén – vizsgálni köteles, hogy az adatigény közérdekből nyilvános adatok megismerésére irányult-e, s a kért információ megismerésének a személyes adatok védelméhez való jog egyáltalán indokolt akadályát képezhet-e. Ez a közérdekű adatok megismeréséhez való jogból fakadó követelmény, aminek a bírósági eljárásban alkalmazott jogszabály (Infotv. 31. §-a) alkalmazásának meg kell felelnie” {3254/2018. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [38]}.
- [38] A vizsgált ügyre alkalmazva a fentieket megállapítható, hogy a Kúria a személyes adatokat – személyneveket – az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésében biztosított személyes adatok védelméhez való jog alapján részesítette védelemben. Személyes adat nyilvánosságra hozatalát, megismerhetőségét vagy hozzáférhetővé tételét – az érintett hozzájárulása hiányában – kifejezetten törvénynek kell elrendelnie, ezért a bíróság nem vizsgálhatta, hogy önmagában a szükségességi-arányossági teszt alapján indokolt lenne-e a természetes személy külső

véleményadók nevét megismerhetővé tenni, illetve, hogy mely személyes adatok megismerhetővé tétele minősülne arányos beavatkozásnak a közérdekű adatok megismeréséhez való jog biztosítása érdekében. Továbbá a rendelkezésre álló periratok szerint a perben a felperes indítványozó nem hivatkozott arra, hogy a személyes adatok megismerésére irányuló adatigénylés közérdekből nyilvános adatok (Infotv. 3. § 6. pont) megismerésére irányult volna. (Az indítványozó az alkotmányjogi panaszában sem állított ilyet.) Így ebben a vonatkozásban a Kúria támadott ítéletével összefüggésben az információszabadság sérelme nem volt megállapítható.

- [39] 4. Az indítványozó által előadott másik kifogás alapján az Alkotmánybíróságnak elsősorban azt kellett megvizsgálnia, hogy összhangban áll-e a közérdekű adatok megismeréséhez való joggal az, ha a bíróság az igényelt adatokra vonatkozó, nyilvánosságkorlátozást érintő döntését nem az igényelt dokumentumok (a jogegységi eljárásban beszerzett külső vélemények) tényleges adattartalmának konkrét megvizsgálásával hozza meg.
- [40] 4.1. Az Infotv. 27. § (5)–(6) bekezdései a közfeladatot ellátó szerv feladat- és hatáskörébe tartozó döntés meghozatalára irányuló eljárás során készített vagy rögzített, a döntés megalapozását szolgáló adat nyilvánosság elől történő elzárásáról rendelkeznek az adat keletkezésétől számított tíz évig. E lehetőség azonban nem jelent egyben kötelezettséget is: egyrészt a döntés meghozatalát megelőzően is engedélyezhető az adathoz való hozzáférés az adat megismeréséhez és a megismerhetőség kizárásához fűződő közérdek súlyának mérlegelésével. Másrészt a döntés meghozatalát követően az adatigénylés – az említett tíz éves időtartamon belül – csak akkor utasítható el, ha a) az adat további jövőbeli döntés megalapozását is szolgálja, vagy b) az adat megismerése a közfeladatot ellátó szerv törvényes működési rendjét vagy feladat- és hatáskörének illetéktelen külső befolyástól mentes ellátását, így különösen az adatot keletkeztető álláspontjának a döntések előkészítése során történő szabad kifejtését veszélyeztetné.
- [41] A belső használatra szánt munkadokumentumok (munkaanyagok, emlékeztetők, tervezetek, vázlatok, javaslatok, szervezeten belül váltott levelek) megismerhetőségének a korlátozottsága a befolyástól mentes, különböző szempontok mérlegelését lehetővé tévő döntéshozatali folyamatot védi. Az Alkotmánybíróság a „döntés megalapozását szolgáló (korábban: döntés-előkészítő) adatok körében már kimondta, hogy »garanciális intézménye a köztisztviselői munka színvonalának és hatékonyságának, hogy a köztisztviselők döntés-előkészítése szabadon, informálisan és a nyilvánosság nyomásától mentesen folyik. Ezért az aktanyilvánosság a közbülső munkaanyagokra nem, hanem csak a végeredményre vonatkozik.« [34/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 177, 190–191.]” [21/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [43]]. Az adatok keletkezésének a jellegére tekintettel szabályozott ún. automatikus nyilvánosságkorlátozás tehát a közérdekű adatokhoz való hozzáférést korlátozhatja. Annak megakadályozása érdekében azonban, hogy a döntés megalapozását szolgáló adatok megismerésének szabályai [Infotv. 27. § (5)–(6) bekezdés] formális, bármikor felhívható, önkényes korlátozási alappá váljanak, megszorító értelmezést szükséges követni, illetve tartalmi, érdemi vizsgálatot kell folytatni.
- [42] 4.2. A döntés megalapozását szolgáló adatok megismerhetőségével összefüggésben az Alkotmánybíróság gyakorlatában a következő, főbb szempontok azonosíthatók.
- [43] Egyrészt „döntés megalapozását szolgáló adat csak az adott szerv (feladat- és hatáskörébe tartozó) döntése meghozatalára irányuló eljárás során készített vagy rögzített adat lehet. A döntés megalapozását szolgáló adat e minősége továbbá kizárólag a konkrét döntéshozatali eljáráshoz való kapcsolata révén állhat fenn” [6/2016. (III. 11.) AB határozat, Indokolás [35]]. Alkotmányos szempontból tehát nem elfogadható, ha egy eljárásban általánosságban hivatkoznak később meghozandó döntésekre, a döntés megalapozását szolgáló adatnak konkrét döntéshozatali eljáráshoz kell kapcsolódnia.
- [44] Másrészt a dokumentum egésze, tartalmától függetlenül – tehát vizsgálat nélkül, vagy egyetlen adat miatt – nem minősíthető döntést megalapozó adatnak {adatközpontú megközelítés, adatelv érvényesítése az iratelv helyett az Infotv. 30. § (1) bekezdésére is tekintettel, lásd pl. 21/2013. (VII. 19.) AB határozat, rendelkező rész 2. pontja és Indokolás [60]}. Az a jogértelmezés, amely az igényelt dokumentumokat – tartalmukra tekintet nélkül – egészében véve döntés megalapozást szolgáló adatnak minősíti, s ilyen módon a dokumentumok megismerését generálisan meggátolja, a közérdekű adatok megismeréséhez való jog indokolatlan tág körű, és ezáltal szükségtelen korlátozását engedi meg (az iratelv alkalmazása az adatelv helyett).
- [45] Harmadrészt az adatkezelő nem hivatkozhat ún. „kényelmi” szempontokra, tehát arra, hogy az adatigénylés teljesítéséhez egy terjedelmesebb dokumentum átvizsgálása, a benne található nyilvános adatoknak a nem nyilvános

vános adatoktól való elkülönítése szükséges, ami többletfeladatot jelent {5/2014. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [40]}.

- [46] Negyedrészt pedig az adatigénylést elutasító döntést – a hatékony jogorvoslat biztosítása érdekében – tartalmilag indokolni kell, amelyben ki kell térni arra, hogy pontosan milyen folyamatban lévő eljárásban meghozandó döntés megalapozását szolgálja a kiadni kívánt közérdekű adat, illetve arra is, hogy a közérdekű adat kiadása mennyiben befolyásolja a szóban forgó döntés meghozatalát, vagyis, hogy az meghiúsítaná-e a döntés hatékony végrehajtását vagy ellehetetlenítené-e az illetéktelen befolyástól mentes, független, hatékony köztisztviselői munkát. Mindezekkel összefüggésben továbbá különösen fontos az érdemi bírósági kontroll. Ezért nem elegendő formálisan hivatkozni az adat döntést megalapozó jellegére, azt valamilyen – a bíróság által felülvizsgálható módon – indokolni, igazolni is kell, és az eljáró bíróságnak „az adatszolgáltatás-megtagadás jogcímét és tartalmi indokoltságát egyaránt vizsgálnia kell” {21/2013. (VII. 19.) AB határozat, rendelkező rész 2. pontja; vö. még: 6/2016. (III. 11.) AB határozat, Indokolás [41]–[43]}. Ebből az is következik, hogy „csak az adatigénylés tárgyát képező dokumentum [...] tartalmának vizsgálatával állapítható meg ténylegesen az, hogy olyan közérdekű adatokat foglal magában, amelyekre valamely nyilvánosságkorlátozási indok konkrétan kiterjed, s amelyeknek így feltétlenül szükséges a nyilvánosságtól való elzárása” {6/2016. (III. 11.) AB határozat, Indokolás [38]}. A nyilvánosságkorlátozási indokra történő formális hivatkozás tehát alapjogvédelmi szempontból az adatigénylés tárgyát képező dokumentum bíróság általi vizsgálatával orvosolható.
- [47] 4.3. Az alkotmányjogi panaszra okot adó bírósági eljárásban az adatigénylő által kiadni kért, a jogegységi eljárás előkészítése során beszerzett külső vélemények tartalmát a bíróság a periratokban foglaltak szerint nem ismerte. A Fővárosi Ítélet tábla 32.Pf.20.510/2016/6-II. számú ítélete 6. oldalán rögzíti ugyanis, hogy az adatkezelő alperes „bizonyításként a bíróság számára ezen véleményeket nem bocsátotta rendelkezésre”, a Kúria Pfv.IV.21.749/2016/9. számú ítéletében pedig kiemelte, hogy a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye (Indokolás [32]). Továbbá a kúriai ítéletnek az a megállapítása, amely szerint a „véleményekről alappal feltételezhető, hogy azok a szerzői jog hatálya alá esnek” (Kúria Pfv.IV.21.749/2016/9. számú ítélet, Indokolás [46]), sem támasztja alá azt, hogy a bíróság az igényelt dokumentumok tartalmát konkrétan megvizsgálta volna, és tartalmi vizsgálat eredményeképpen állapította volna meg, hogy az Infotv. 27. § (5)–(6) bekezdése – vagy az Infotv. 27. § (2) bekezdése alapján más törvényi szabály – alapján azok egésze nyilvánosságkorlátozás alá esik.
- [48] Mindez azt jelenti, hogy a támadott kúriai ítélet – bár részletes indokolást tartalmaz – megfontolásai szükségképpen feltételezéseken alapulnak. Az Alkotmánybíróság rámutat ezzel kapcsolatban a következőkre.
- [49] Az Infotv. 27. § (6) bekezdése szerint a döntés megalapozását szolgáló adat megismerésére vonatkozó igény elutasítható, ha „az adat megismerése a közfeladatot ellátó szerv törvényes működési rendjét vagy feladat- és hatáskörének illetéktelen külső befolyástól mentes ellátását, így különösen az adatot keletkeztető álláspontjának a döntések előkészítése során történő szabad kifejtését veszélyeztetné”. E megtagadási okra történő adatkezelői hivatkozás – sőt bizonyítási kötelezettség, lásd: Infotv. 31. § (2) bekezdés – felülvizsgálata során a bíróság mérlegelést végez, amelynek során – összemérve a nyilvánosság-korlátozás és a transzparencia mellett szóló érveket – a mozgásteret bizonyos szempontból elég tág. A jogalkotó csak azt kívánja meg, hogy a „veszélyeztetés” megállapítható legyen, ami nem követeli meg annak egyértelmű megállapítását, hogy a törvényes működési rend megzavarása, vagy a feladat- és hatáskör illetéktelen külső befolyásolása minden kétséget kizáróan, bizonyosan be fog következni. Ugyanakkor, ha a „veszélyeztetés” mérlegelését nem a konkrét, megismerni kívánt iratok alapján, azok birtokában végzi el a bíróság, az azt jelenti, hogy csak általánosságban és formálisan vizsgálja felül az adatszolgáltatás-megtagadás jogcímét és tartalmi indokoltságát. Azonban a „nyilvánosság-korlátozási okra való formális hivatkozás, a korlátozás tartalmi indokoltságának kétségtelen bizonyítása nélkül a közérdekű adatok megismeréséhez való jog alaptalan, s így szükségtelen korlátozásának minősül” {6/2016. (III. 11.) AB határozat, Indokolás [40]}. Az adatkezelő által előadott megtagadási okok megalapozottságának, okszerűségének az érdemi felülvizsgálata – s ekként az önkényes adatkezelői döntés kizárása – ilyen esetekben nem lehetséges az iratok tartalmának az ismerete nélkül. Megjegyzendő továbbá, hogy a Kúria érvelésében szereplő mérlegelési szempontok, aggályok („a véleményadók személyükben támadhatóvá válnak”, ami befolyásolhatja jövőbeni „közreműködési hajlandóságukat, illetve véleményük befolyás-mentességét”) egyrészt nem feltétlenül azonosak természetes személyek és szervezetek esetében, valamint közfeladatot ellátó személyek/szervek és ilyen funkcióval nem rendelkezők esetében. Másrészt ezek az aggályok adott esetben anonimizálással is kiküszöbölhetőek. Mindez azonban szintén feltételezi azt, hogy a bíróság a szakmai anyagok tartalmának és

a véleményadók személyének ismeretében, és nem pusztán az adatkezelő állításai és a jogegységi határozattal kapcsolatos esetleges fokozott társadalmi érdeklődésre alapított aggályok alapján hozza meg a döntését.

- [50] Ehhez hasonlóan az Infotv. 27. § (2) bekezdésének alkalmazása körében sem lehet teljesen hipotetikus a bírósági felülvizsgálat: az adatszolgáltatás-megtagadás jogcímének és tartalmi indokoltságának vizsgálata körében nem elegendő annak pusztá feltételezése, hogy a kiadni kért adatok a „szerzői jog hatálya alá tartozó tudományos művek”.
- [51] Rámutat az Alkotmánybíróság arra is, hogy a tartalmi vizsgálat hiánya – az, hogy az igényelt dokumentumokat tartalmukra tekintet nélkül, egészében véve helyezték nyilvánosság-korlátozás alá – jelen esetben egyúttal az adatelv sérelmét is jelenti. Ezzel kapcsolatban utal az Alkotmánybíróság arra, hogy a bírósági eljárást megelőzően az indítványozó által megkeresett NAIH is úgy foglalt állást – kérve egyúttal a Kúriát, hogy teljesítse az adatigénylést –, hogy a „felhasznált vélemények másolatának megismerésével kapcsolatban sem alkalmazható a dokumentumok egészére az Infotv. 27. § (6) bekezdés, azokból legfeljebb – az Infotv. 30. § (1) bekezdése az adatelv alapján – a külső befolyásolástól mentes működést ténylegesen veszélyeztető adatok tehetők felismerhetetlenné” (NAIH/2015/2069/8/V. számú ügy).
- [52] Fontos ebben a körben hangsúlyozni, hogy eljárásjogi szempontból nincs akadálya annak, hogy a kiadni kért iratok a peranyag részét képezzék: a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 119. § (2) bekezdése szerint, ha a per tárgyát annak eldöntése képezi, hogy az okirat tartalma közérdekű adatnak minősül-e, az eljárás során ezen okiratot megismerni nem lehet, és az az eljárás jogerős befejezése után is csak a per eldöntéséhez képest tekinthető meg, illetve másolható le; e rendelkezést a bíróságra, a jegyzőkönyvvezetőre (leíróra) és arra a perbeli személyre, aki az iratot benyújtotta, nem kell alkalmazni. Ez azt jelenti, hogy a közérdekű adat kiadása iránti perben a megismerni kívánt iratok bizonyítékként történő benyújtása nem jelenti egyben azt is, hogy a felperes iratbetekintés útján azokat minden további nélkül megismerhetné. [Hasonlóképpen rendelkezik az időközben hatályba lépett új polgári perrendtartás is, lásd: a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 163. § (3) bekezdése.]
- [53] Végezetül a Kúria arra is hivatkozott, hogy a jogegységi határozat nyilvánossága folytán a felperes „közvetve megismerhette a döntést megalapozó álláspontokat is, így a kereset részleges elutasítása jelentős érdeksérelmet számára nem okozhat”. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy gyakorlata értelmében {vö. 21/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [40]; 83/2008. (VI. 13.) AB határozat, ABH 2008, 1407, 1414.; 19/1995. (III. 28.) AB határozat, ABH 1995, 100.} a közérdekű adatok megismeréséhez való jog korlátozását jelenti annak a vizsgálata, hogy az adatigénylés megtagadása okoz-e egyáltalán, és ha igen, milyen jellegű vagy mértékű érdeksérelmet az adatigénylőnek.
- [54] Összefoglalva: a vizsgált – döntés megalapozását szolgáló adat megismerhetőségét érintő – ügyben megállapítható, hogy mivel a bíróság a külső véleményadók személyét és a vélemények tartalmát nem ismerte, a nyilvánosságkorlátozás tartalmi indokoltságának tényleges vizsgálata nélkül hozta meg döntését. Ezzel az igényelt dokumentumokat tartalmukra tekintet nélkül, egészében véve helyezte nyilvánosság-korlátozás alá. A feltétlenül szükségesnél tágabb alapjog-korlátozásra lehetőséget adó bírói döntés alaptörvény-ellenes. Az Alkotmánybíróság ezért a támadott kúriai ítéletet a rendelkező részben foglaltak szerint megsemmisítette.
- [55] 5. Az Alkotmánybíróság – gyakorlatának megfelelően, lásd 21/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [52]–[53] és 6/2016. (III. 11.) AB határozat, Indokolás [46]–[47] – rámutat arra, hogy a közérdekű adatok megismeréséhez való jog korlátozását érintő ügyben a támadott bírói döntést kizárólag alkotmányossági szempontból vizsgálta felül. Az Alkotmánybíróság határozatából a kért adatok megismerhetővé tételére irányuló közvetlen kötelezettség nem származik. A megsemmisítésnek az az oka, hogy a bíróság nem érvényesítette a döntés megalapozását szolgáló adatok nyilvánosságának korlátozásával szemben támasztott, az Alaptörvényből levezethető alkotmányossági szempontokat. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában foglalt panaszok természetéhez igazodva a konkrét ügy érdemét érintő alkotmányossági vetületű kérdésekről dönt, de ennek a konkrét ügyre vonatkozó konzekvenciáit – az Alkotmánybíróság által kijelölt értelmezési tartományon belül – már az eljáró bíróságnak kell levonnia. Döntése során a fentiek alapján figyelemmel kell lennie az adatelvre (az iratelv helyett) és nyilvánosság-korlátozást eredményező döntés meghozatala esetében az iratok tartalmi vizsgálatának a szükségességére.
- [56] 6. Az indítványozó a támadott bírósági döntésnek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével való ellentétét is állította. Mivel az Alkotmánybíróság a támadott bírói ítéletet az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésének sérelme miatt alaptörvény-ellenesnek találta és megsemmisítette, ezért – irányadó gyakorlatának megfelelően

{lásd legutóbb például: 3179/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [85]; 10/2017. (V. 5.) AB határozat, Indokolás [100]} – a tisztességes bírósági eljáráshoz való esetleges sérelmét már nem vizsgálta.

Budapest, 2019. március 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

[57] A Kúria ítéletének megsemmisítésével egyetértek.

[58] Ahogyan azt a határozat kifejti, azzal, hogy a bíróság a véleményadók személyének és a vélemények tartalmának ismerete hiányában, a nyilvánosságkorlátozás tényleges tartalmi vizsgálata nélkül hozta meg a döntését, megsértette az indítványozónak az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésében biztosított jogát.

[59] Ugyanakkor a jelen ügyben is hivatkozom arra a következetesen kifejtett álláspontomra, mely szerint az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti szükségességi-arányossági teszt alkalmazása nem jogalkalmazói, hanem jogalkotói feladat [lásd többek között a 30/2015. (X. 15.) AB határozathoz fűzött párhuzamos indokolásomat].

Budapest, 2019. március 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró különvéleménye

[60] Indokaira tekintettel nem támogatom a határozatot. Noha a rendelkező részi döntés szűken vett normatív alapja – *ratio decidendi* – lokalizálva megtalálható az indokolásban, és ezzel egyet lehet érteni, de a közérdekű adatokhoz hozzáférést illető teljes körű előírásrendszerbe ágyazva az egész határozat megítélésem szerint túlzottan kiterjeszti az állami szervek kötelezettségét az adatkérések által szükséges adat-előállítás terén.

[61] A szűken vett döntési ráció, amivel egyet lehet érteni, így szól: „A vizsgált [...] ügyben megállapítható, hogy mivel a bíróság a külső véleményadók személyét és a vélemények tartalmát nem ismerte, a nyilvánosságkorlátozás tartalmi indokoltságának tényleges vizsgálata nélkül hozta meg a döntését. [...] Az Alkotmánybíróság ezért a támadott kúriai ítéletet a rendelkező részben foglaltak szerint megsemmisítette” (Indokolás IV.4.3., [54]).

Külön kiemelve *ratio decidendi*-ként – mintegy az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésében foglalt közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez való jog konkretizálásaként még explicitebb formában – némi átalakítással – ez így adható meg:

- [62] Az Alkotmánybíróság elvi élel megállapítja, hogy adatkezelők által előadott megtagadási okok megalapozottságának, okszerűségének az érdemi bírósági felülvizsgálata – s ekként az önkényes adatkezelői döntés kizárása – nem lehetséges az iratok tartalmának ismerete nélkül.
- [63] Ám a közérdekű adatkiadás teljes problematikáját a szem elé kapva – melyet a legszélesebben az éppen az elmúlt napokban elbírált 13/2019. (IV. 8.) AB határozat rögzített –, olyan parttalanul megfogalmazott alkotmánybírósági esetjogba kerül ez be, melyet nem lehet elfogadni. Az eddigiekben a döntéseinkben már megfogalmazásra került, hogy az Alaptörvény VI. cikkének (3) bekezdése alapján bárki, minden érdekérintettség nélkül bármilyen közérdekű adatot, bármilyen állami vagy állami pénzekkel működő szervtől végső fokon bíróságra kiperelhet. Azt is rögzítettük már évekkal ezelőtt, hogy nemcsak meglévő adatokat kell kiadni az állami és államilag finanszírozott szervezeteknek, hanem ha úgy alakul az adatkérés, akkor a meglévő adatbázisaikból új táblázatok elkészítése az adathalmazok új rendbe állítása sem tagadható meg az akár jelentős munkateherre hivatkozással. Ám a legutóbbi döntésünkben, a 13/2019. (IV. 8.) AB határozatban kimondta az Alkotmánybíróság – az indítvány elutasításával párhuzamosan –, hogy csak azért utasítottuk el a kért adatok kiadására kötelezést a Kúria felé, mert azokat az elsőfokú bíróságok kezelik, és ezek kötelesek az ilyen adatkiadások kérése esetén ezt teljesíteni: „A jelen ügyben ezért azt kellett megállapítani, hogy míg a Kúria csak indirekt módon kezeli a keresetlevelet, annak beadási dátumát [...] addig van olyan bírósági szint, amely azzal közvetlen kapcsolatban áll [...] az elsőfokú bíróság az eljárási törvényekben meghatározott feladatai értelmében szükségképpen közreműködik a polgári peres eljárás minden lényeges pontjánál, ideértve a keresetlevél beadásától egészen a felülvizsgálati eljárás lezáró kúriai döntés kézbesítésének eljárási mozzanatát is” [13/2019. (IV. 8.) AB határozat, Indokolás [81]]. Noha ez majd még értelmezésre szorul, de a nyilvánvaló értelem szerint mostantól az adatkiadások párhuzamosan több állami szerv felé is irányulhatnak, ha ezek az adatok még nem kerültek centralizált összefoglalásra, és számtalan helyi szerv birtokában vannak.
- [64] Ezzel azonban a korábbi közérdekű adatkiadások alkotmánybírósági előírásai által eddig megfogalmazottak – bárki, érdekérintettség kimutatása nélkül többletmunkára kötelezheti az állami szerveket új és új táblázatok és adatsorok készítésére, ha a kért adatok máskülönben megvannak náluk – az abszurditásig kiszélesedtek. E legújabb alkotmánybírósági precedens ugyanis nemcsak a bárki által az összes elsőfokú bíróság munkára kötelezésének lehetőségét mondta ki ezzel – vagy értelmezhető ez a precedens így is –, hanem az állam bármely szektorának helyi szerveit: az összes ügyészséget, rendőrkapitányságot, fegyintézeteket, de továbbmelve az általános iskolákat, vízműveket, gázműveket, elektromos műveket stb. is.
- [65] A már korábban kialakított széleskörű adatkiadásra kötelezés formuláit pedig ez a határozat is megismétli, és így nem is kell az extrém esetben az összes állami szervet adatkiadásra kötelezni szándékozónak az előbb az abszurditásig kiterjesztettnek minősített adatkiadási joga terjedelme iránt aggódnia, ezt elég csak innen megidéznie. A többletmunkához való „alkotmányos” jogát illetően: „Harmadrészt az adatkezelő nem hivatkozhat ún. »kényelmi« szempontokra, tehát arra, hogy az adatigénylés teljesítéséhez egy terjedelmesebb dokumentum átvizsgálása, a benne található nyilvános adatoknak a nem nyilvános adatoktól való elkülönítése szükséges, ami többletfeladatokat jelent” (Indokolás [45]). De ugyanígy a minden érdekérintettség nélkül is bármely állami szerv munkára kötelezésére vonatkozó jogához is megtalálhatja itt a formulát: „A közérdekű adatok megismeréséhez való jog korlátozását jelenti annak vizsgálata, hogy az adatigénylés megtagadása okoz-e egyáltalán és ha igen, milyen jellegű vagy mértékű érdeksérelmet az adatigénylőnek” (Indokolás [53]).
- [66] Összességében tehát az egyre bővülő kiterjesztéseket én – a legutóbbival együtt – már az abszurdításba hajlónak fogom fel, és így egyetlen határozatot sem fogok tudni megszavazni a közérdekű adatok kiadása terén, amíg ezeket nem gondoljuk át rendszeresen, és nem kíséreljük meg orvosolni ezt az abszurd helyzetet.

Budapest, 2019. március 26.

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1079/2017.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3070/2019. (IV. 10.) AB HATÁROZATA

a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.683/2017/4/II. számú ítélete és a Fővárosi Törvényszék 39.P24.353/2016/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Salamon László* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával és *dr. Pokol Béla* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.683/2017/4/II. számú ítélete és a Fővárosi Törvényszék 39.P24.353/2016/9. számú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azokat megsemmisíti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] Az indítványozó jogi képviselője útján (Karsai Dániel Ügyvédi Iroda, 1056 Budapest, Nyáry Pál utca 10. V/1., képviselőjében eljár: dr. Karsai Dániel András ügyvéd) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] 1. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszában az indítványozó a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.683/2017/4/II. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésének (közérdekű adatok megismeréséhez való jog) sérelmére hivatkozással.
- [3] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint az indítványozó – miután közérdekű adatigénylésének teljesítését elutasították – azt kérte a bíróságtól, hogy kötelezze a Kúriát a 2/2014. számú PJE határozat előkészítésével kapcsolatban a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 36. § (1) bekezdése alapján beszerzett véleményekkel kapcsolatban a következő adatok kiadására: „1. Vélemény adására felkért szervezetek, személyek száma, neve. 2. Véleményt adó szervezetek, személyek neve; 3. Hány és milyen kérdésben kért véleményt a Kúria. 4. A véleményt adók eredeti, rögzített véleményének a másolata.” Az alperes a perben úgy nyilatkozott, hogy szervezetek megkeresésére nem került sor, ezért a keresetet később úgy módosította az indítványozó felperes, hogy csak a személyekre vonatkozó adatok kiadására kérte kötelezni az adatkezelőt.
- [4] Az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék 39.P24.353/2016/9. számú ítéletével a keresetet elutasította. Indokolása szerint egyrészt az alperes közfeladatot ellátó szerv, és a joggyakorlat egységesítésével összefüggésben keletkezett adatok az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 3. § 5. pontja alapján közérdekű adatok. Továbbá nem vitatható, hogy a beszerzett vélemények az Infotv. 27. § (5)-(6) bekezdése alapján döntés megalapozását szolgáló adatok. Másrészt viszont a véleményadásra felkért (véleményt adó) természetes személyek neve, véleménye személyes adat, amely kizárja a közérdekű adatként való minősítés lehetőségét. Személyes adat kiadásához pedig az érintett hozzájárulására lenne szükség. Továbbá, mivel a jogegységi határozat indokolása nyilvános, így a felperes „tudomást szerezhetett az annak alapjául szolgáló álláspontokról is. Nincs megalapozott jogi érdeke a felperesnek arra, hogy megismerje a véleményt adó személyek nevét és személyes adatait”. Végezetül pedig, ha a véleményt adók személye és véleménye nyilvánossá válna, az érintett „támadás alanyává válhatna”, mivel „[k]öztudomású, hogy a devizahiteles ügyekben hozott bármilyen döntés vagy vélemény a súlyos társadalmi problémára figyelemmel nagyfokú indulatokat válthat ki”. Mindez pedig az „elfogulatlan vélemény adást gátolná és az alperes szakmai munkáját nehezítené” a jövőben.
- [5] E döntést a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.683/2017/4/II. számú ítéletével részben megváltoztatta, és a véleményadásra felkért személyek számának, valamint annak az adatnak a kiadására kötelezte az alperest, hogy hány és milyen kérdésekben kért véleményt a jogegységi eljárásban. A másodfokú bíróság rámutatott egyrészt arra, hogy a Bszi. 37. § (1) bekezdése – összefüggésben az Infotv. 27. § (2) bekezdés g) pontjával – csak a jogegységi

tanács ülésére vonatkozó előírás, kifejezett korlátozó szabály hiányában ezért az eljárás többi része, így az előkészítés során keletkezett adatok is megismerhetők. Az Infotv. 3. § 2. pontja értelmében azonban a véleményadásra felkért, illetve véleményt adó személyek neve személyes adat. Ezen adatok kiadásához törvényi rendelkezés vagy az érintettek hozzájárulása lenne szükséges. Az ítélet szerint nem merült fel arra vonatkozó adat, hogy „állami szervek keretében folytatott tevékenység végzése során került sor a szakvélemény elkészítésére”, és a „felperes nem tette vitássá azt az alperesi hivatkozást, mely szerint [...] kizárólag magánszemélyek részéről került sor véleményadásra”.

- [6] A vélemények tartalmának megismerhetőségét érintően a másodfokú bíróság az Infotv. 27. § (2) bekezdés h) pontjára és a 27. § (5)–(6) bekezdéseire támaszkodott. Megállapította, hogy a szerzői jogi akadály nem áll fenn: a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény nem zárja ki a közérdekű adat megismerését, csak annak a felhasználását érintően állapít meg feltételeket. Az Infotv. 27. § (5)–(6) bekezdésével összefüggésben az ítélet szerint két közérdeket kellett összevetni: egyrészt felperesi oldalon a közérdekű adatok megismeréséhez fűződő alapjogot, másrészt a Kúria törvényes működési rendjéhez, feladat- és hatáskörének illetéktelen külső befolyástól mentes ellátásához, az adatot keletkeztető álláspontjának a döntések előkészítése során történő szabad kifejtéséhez „mint közérdekhez fűződő jogot”. A bíróság mérlegelése során kifejtette egyrészt, hogy az Infotv. elsődleges célja a gazdálkodás, a közügyek, az állam működésének átláthatósága, ugyanakkor a perbeli adatigénylés közpénzfelhasználást nem érintett, a Kúria működésének átláthatósága pedig a jogegységi döntés és annak indokolása nyilvánosságával kellőképpen biztosított. Másrészt az aktanyilvánosság a munkadokumentumokra általában úgysem vonatkozik, és az alperes „befolyásmentes működését, a biztonságos döntést megalapozó tevékenységet a teljes szakvélemény anyagának nyilvánosságra hozatala [...] veszélyeztetheti”. Harmadrészt a devizahiteles ügyek bírósági vizsgálatát érintően kialakult felfokozott közhangulatra tekintettel reális a veszélye annak, hogy a külső vélemények és a véleményt adó nevének nyilvánosságra hozatala ellehetetlenítené újabb vélemények beszerzését a jövőben. A kellő szakértelemmel rendelkező személyek köre ugyanis korlátozott, és nem zárható ki a vélemények tartalmával és a készítőikkel szembeni „indulatok bekövetkezése, annak nyilvánosság előtti hangoztatása”, ami befolyásolhatja a véleményadásukat és a vélemény adására vonatkozó hajlandóságukat. Ezért a bíróság szerint a vélemények tartalmának megismerése iránti igény megtagadása az adatkezelő részéről jogszerű volt.

- [7] 2. Az indítványozó ezt követően benyújtott alkotmányjogi panaszában a közérdekű adatok megismeréséhez való jog [Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdés] sérelmét állítja.
- [8] Az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésével kapcsolatban az indítványozó kifejti, hogy bár lehetőség van a döntés megalapozását szolgáló (közérdekű, közérdekből nyilvános) adatoknak a nyilvánosság elől történő elzárására, a korlátozás az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint nem lehet formális, annak tartalmi vizsgálaton kell alapulnia. Jelen esetben viszont a bíróság általános, „önkéntesen és bizonyítatlanul bemondott feltételezések”-re alapította a döntését, és a kiadni kért iratok tartalmának ismerete nélkül hozott ítéletet. Bizonyítatlan megtagadási ok azonban az információszabadság korlátozásának legitim célja nem lehet. Rámutat az indítványozó továbbá arra is, hogy a szerzői jog a hatályos jogszabályi környezetben – lásd a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény 15/A. § – nem is indokolhatja a közérdekű adatigénylés teljesítésének megtagadását, csak a teljesítés formáját befolyásolhatja. Végezetül pedig az indítványozó szerint a vélemény adására felkért (véleményt adó) természetes személyek esetében két alapjog – a személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog – ütközéséről van szó, a bíróság azonban elmulasztotta az irányadó szükségességi-arányossági teszt alkalmazását. A döntés az arányosság követelményét megsértve egyrészt teljesen kiüresítette az információszabadságot, másrészt nem megalapozott az az érv, hogy egy, a Kúriának véleményt adó szakértőt a nyilvánosság elrettentene szakmai álláspontja kifejtésétől.

II.

- [9] 1. Az Alaptörvény érintett, az indítvány elbírálásakor hatályos rendelkezése:

„VI. cikk (3) Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez.”

[10] 2. Az Infotv. érintett rendelkezései:

„3. § E törvény alkalmazása során:

[...]

2. személyes adat: az érintettel kapcsolatba hozható adat – különösen az érintett neve, azonosító jele, valamint egy vagy több fizikai, fiziológiai, mentális, gazdasági, kulturális vagy szociális azonosságára jellemző ismeret –, valamint az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés;

[...]

5. közérdekű adat: az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy kezelésében lévő és tevékenységére vonatkozó vagy közfeladatának ellátásával összefüggésben keletkezett, a személyes adat fogalma alá nem eső, bármilyen módon vagy formában rögzített információ vagy ismeret, függetlenül kezelésének módjától, önálló vagy gyűjteményes jellegétől, így különösen a hatáskörre, illetékességre, szervezeti felépítésre, szakmai tevékenységre, annak eredményességére is kiterjedő értékelésre, a birtokolt adatfajtákra és a működést szabályozó jogszabályokra, valamint a gazdálkodásra, a megkötött szerződésekre vonatkozó adat;

6. közérdekből nyilvános adat: a közérdekű adat fogalma alá nem tartozó minden olyan adat, amelynek nyilvánosságra hozatalát, megismerhetőségét vagy hozzáférhetővé tételét törvény közérdekből elrendeli;”

„5. § (1) Személyes adat akkor kezelhető, ha

a) ahhoz az érintett hozzájárul, vagy

b) azt törvény vagy – törvény felhatalmazása alapján, az abban meghatározott körben – helyi önkormányzat rendelete közérdeken alapuló célból elrendeli (a továbbiakban: kötelező adatkezelés).”

„27. § (2) A közérdekű és közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez való jogot – az adatfajták meghatározásával – törvény

[...]

h) a szellemi tulajdonhoz fűződő jogra tekintettel korlátozhatja.

[...]

(5) A közfeladatot ellátó szerv feladat- és hatáskörébe tartozó döntés meghozatalára irányuló eljárás során készített vagy rögzített, a döntés megalapozását szolgáló adat a keletkezésétől számított tíz évig nem nyilvános. Ezen adatok megismerését – az adat megismeréséhez és a megismerhetőség kizárásához fűződő közérdek súlyának mérlegelésével – az azt kezelő szerv vezetője engedélyezheti.

(6) A döntés megalapozását szolgáló adat megismerésére irányuló igény – az (5) bekezdésben meghatározott időtartamon belül – a döntés meghozatalát követően akkor utasítható el, ha az adat további jövőbeli döntés megalapozását is szolgálja, vagy az adat megismerése a közfeladatot ellátó szerv törvényes működési rendjét vagy feladat- és hatáskörének illetéktelen külső befolyástól mentes ellátását, így különösen az adatot keletkeztető álláspontjának a döntések előkészítése során történő szabad kifejtését veszélyeztetné.”

„31. § (2) A megtagadás jogszerűségét és a megtagadás indokait, illetve az adatigénylés teljesítéséért megállapított költségtérítés összegének megalapozottságát az adatkezelőnek kell bizonyítania.”

III.

[11] Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.

[12] Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben benyújtott panaszában (a Fővárosi Ítéltábla ítéletét az indítványozó jogi képviselője 2017. október 6-án vette át, alkotmányjogi panaszja postai úton 2017. december 6-án érkezett a Fővárosi Törvényszékre, tehát annak postára adására kétséget kizáróan határidőben került sor) az ügy érdemében hozott, rendes jogorvoslattal nem támadható másodfokú, jogerős ítéletet támadja. Az ügyben felülvizsgálati kérelem benyújtására nem került sor. A kérelmező alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – mivel a támadott ítélettel lezárt perben felperes volt – fennáll.

- [13] A kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek eleget tesz, tartalmazza ugyanis: a) azt az alaptörvényi és törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza [Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pont, Abtv. 27. §]; b) az eljárás megindításának indokát (az alaptörvény-ellenesnek tartott ítéletáblai döntés következménye az, hogy az indítványozó a kiadni kért adatokat nem ismerheti meg); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírósági döntést (a Fővárosi Ítéletábla 2.Pf.20.683/2017/4/II. számú ítélete); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdés]; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírósági döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével; f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági döntés alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azt.
- [14] Megjegyzendő: az indítvány benyújtását követően, 2018. június 29-én hatályba lépett Magyarország Alaptörvényének hetedik módosítása, amely változatlan szöveggel az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdéséből a (3) bekezdésbe helyezte át a közérdekű adatok megismeréséhez való jogot.
- [15] Az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése szerinti közérdekű adatok megismeréséhez való jog sérelmét állító indítvány alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést és egyúttal a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét veti fel (Abtv. 29. §). Az indítvány alapján vizsgálendő, hogy a közérdekű adatok megismeréséhez való jog sérelmét eredményezi-e, ha a bíróság az adatigénylés megtagadásának jogszerűségéről – az Infotv. 27. § (5)–(6) bekezdéseire történő hivatkozás felülvizsgálata során – a kiadni kért iratok tartalmának ismerete nélkül dönt. Vizsgálendő kérdés továbbá, hogy sérti-e a közérdekű adatok megismeréséhez való jogot, ha a bíróság szerint megtagadható a közérdekű adatigénylés teljesítése akkor, ha az személyes adatok megismerésére irányul. Megjegyzi ugyanakkor az Alkotmánybíróság, hogy tévesen hivatkozik az indítványozó arra, hogy a másodfokú bíróság részben szerzői jogi korlátokra alapította volna a döntését: a Fővárosi Ítéletábla 2.Pf.20.683/2017/4/II. számú ítéletének 8. oldalán éppen azt állapította meg, hogy nem osztja az elsőfokú bíróság álláspontját azzal kapcsolatban, hogy a szerzői jogi akadályra történő adatkezelői hivatkozás megalapozott lenne.
- [16] Az Alkotmánybíróság a panaszt – az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva, külön befogadási eljárás mellőzésével – érdemben bírálta el.

IV.

- [17] Az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint megalapozott.
- [18] 1. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, illetve az Abtv. 27. §-a értelmében alkotmányjogi panasz alapján a támadott bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja. Az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálatát az Alaptörvény 28. cikkére figyelemmel végzi el. Az Alaptörvény 28. cikke szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alkotmánybíróság már többször rámutatott arra, hogy: „Az Alkotmánybíróság a bíróságok ítéleteit [...] akkor bírálhatja felül, ha azok az Alaptörvény megsabta értelmezési tartományt megsértik, és ezáltal a bírói döntés alaptörvény-ellenes lesz” {3119/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [22]; 3031/2016. (II. 23.) AB végzés, Indokolás [19]; 16/2016. (X. 20.) AB határozat, Indokolás [16]; 17/2016. (X. 20.) AB határozat, Indokolás [25]}.
- [19] Az Alkotmánybíróság jelen eljárásban az indítvány alapján elsőként a támadott bírói döntéseknek, és a bennük foglalt bírói jogértelmezésnek az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésével való összhangját vizsgálta.
- [20] Az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése – az Alaptörvény hetedik módosításának 2018. június 29-én történő hatályba lépéséig a VI. cikk (2) bekezdése – biztosítja a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez való jogot. Ezen alaptörvényi rendelkezés alapján az egyik főszabály az, hogy mindenkinek joga van a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez, vagyis minden közérdekű adat nyilvános. A közérdekű adatokat illetően a nyilvánosság-elv főszabálykénti érvényesüléséhez szükséges, hogy az arra köteles adatkezelő a közérdekű adatok megismerését – proaktív módon, illetve adatigénylés alapján – biztosítsa {21/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [35]; 2/2014. (I. 21.) AB határozat, Indokolás [41]}. Emlékeztetni kell továbbá arra is, hogy „[a]z Alkotmánybíróság a közérdekű adatok megismeréséhez való jog korlátozását érintő ügyben a támadott bírói döntést kizárólag alkotmányossági szempontból vizsgálja felül. A bírói döntés alkotmányossági felülvizsgálata során így nem foglal állást arról, hogy az alapul fekvő ügyben kiadni kért konkrét adatok közérdekű,

közérdekből nyilvános adatnak minősülnek-e vagy sem. Ez ugyanis az Infotv. 3. § 5. és 6. pontja, vagyis a közérdeklő adat, illetve a közérdekből nyilvános adat törvényi fogalmának alkalmazását igénylő jogalkalmazói feladat, amire jogvita esetén a bíróság hivatott” {3077/2017. (IV. 28.) AB határozat, Indokolás [27]}.

- [21] A bírósági döntést az indítványozó két szempontból támadta: egyrészt azért, mert a Fővárosi Ítéltábla – szükségességi-arányossági teszt lefolytatása nélkül, feltételezések alapján meghozott – döntése szerint a jogegységi határozat előkészítése során a külső véleményadásra felkért, illetve véleményadó természetes személyek (a továbbiakban együtt: külső véleményadók) neve nem nyilvános. Másrészt pedig azért, mert a Fővárosi Ítéltábla az indítványozó szerint szintén feltételezések és nem az iratok tartalma alapján döntött – megalapozatlanul – arról, hogy a vélemények tartalma nem ismerhető meg közérdeklő adatigénylés alapján.
- [22] 2. Előjáróban szükséges röviden kitérni a jogegységi eljárás és a jogegységi határozat sajátosságaira.
- [23] Az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdésében rendelkezik arról, hogy a Kúria igazságszolgáltatási tevékenysége – büntetőügyben, magánjogi jogvitában és törvényben meghatározott egyéb ügyben való döntéshozatal – mellett „biztosítja a rendes bíróságok jogalkalmazásának egységét, a rendes bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz”. A közigazgatási bíróságok esetében hasonlóan szabályozza az Alaptörvény a Közigazgatási Felsőbíróság feladatait. Az Alaptörvény tehát az esetjogon alapuló joggyakorlat-egységesítés európai hagyományai mellett magyar jogtörténeti hagyományként intézményesíti a jogegységi határozatot mint a Kúria és a Közigazgatási Felsőbíróság joggyakorlatot egységesítő/irányító szerepét megtestesítő koordináló instrumentumot.
- [24] A Bszi. az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésének megfelelően rögzíti az ítélezés egységének biztosítására hivatott eszközrendszer (bírósági joggyakorlat-elemző csoport, elvi bírósági határozat/elvi bírósági döntés, kollégiumi vélemény) részeként a jogegységi határozatot. A kúriai hatáskör gyakorlását a Bszi. által szabályozott (26–28. §), a különböző bírósági szinteken átnyúló és azokat egymással összekapcsoló információs konzultatív rendszer működése alapozza meg. Az információáramlás eredményeként áll elő az a helyzet, amikor szükségessé válik a joggyakorlat továbbfejlesztése, jogértelmezési elvi kérdések tisztázása, egységes kezelésük kialakítása [Bszi. 32. § (1) bekezdés a) pontja], avagy a Kúria esetjogi gyakorlatának pontosítása [Bszi. 32. § (1) bekezdés b) pontja].
- [25] A Bszi. 175. §-a értelmében sarkalatos minőségű rendelkezések rögzítik a jogegységi eljárás indítványozói körét, a jogegységi tanács feladathoz kötött összetételét, az összeférhetetlenség, a határozatképesség és határozathozatal szabályait, a jogegységi döntés formáját, szerkezetét és tartalmát, valamint közzétételét.
- [26] A Kúria jogegységi eljárásának előkészítését, a tanács ülését és azon belül a tanácskozást, végül a döntéshozatalt szigorú eljárási rend és a jogegységi tanács elnökének determináló szerepe jellemzi. Kiemelendő, hogy az elnök „az indítvánnyal kapcsolatban véleményeket szerezhet be” [Bszi. 36. § (1) bekezdése]. Emellett a tanács tagjain, az indítványozón, és a legfőbb ügyészen kívül azok az eseti meghívottak vehetnek részt az ülésen, akiknek a részvételét az elnök szükségesnek ítéli. A résztvevők – így adott esetben az elnök felkérésére az indítvánnyal kapcsolatban véleményt nyilvánító eseti meghívottak is – az ülésen felszólalhatnak. A jogegységi eljárás mindazonáltal a nyilvánosság kizárásával folyik: az ülésen résztvevők Bszi.-ben konkrétan megjelölt köre mellett, az ülés elnök általi berekesztését követő tanácskozási szakaszában már csak a jogegységi tanács tagjai (és a jegyzőkönyvvezető) lehetnek jelen [Bszi. 38. § (2) bekezdés].
- [27] A kifejtettek értelmében a jogegységi határozat, funkciójára és elfogadásának rendjére tekintettel, nem egyedi jogviták megoldására szolgál.
- [28] A Kúria jogegységi határozatának nincs tényállása. Az indokolás az érintett – és a jogegységi eljárásra okot adó – bírói döntések számba vétele mellett, szükség esetén a bírói döntésekben megállapított tényállások lényegét, valamint az elbírálandó elvi kérdésekben kialakult eltérő álláspontokat tartalmazza [Bszi. 40. § (4) bekezdés]. A jogegységi határozat több bírói döntésből emeli ki a jogértelmezéssel kapcsolatos elvi kérdéseket és azokra az absztrakció szintjén, a konkrét perek konkrét tényállásaitól elválasztva ad iránymutató válaszokat.
- [29] A jogegységi határozat az Alaptörvény – és a Bszi. – értelmében kötelező a bíróságokra. A jogegységi határozat rendelkező része – és az ahhoz tartozó logikai érvrendszer – ugyanis olyan, az eljárás tárgyául szolgáló, vagy azzal szorosan összefüggő elvi kérdésekben fogalmaz meg iránymutatásokat, amelyek megtartása révén garantálható az adott jogkérdés azonos megítélése minden bíróságon.
- [30] A jogegységi határozat tehát a bírói jogértelmezésre kiható erőteljes, direkt és hatékony jogintézmény, amely természeténél fogva végső fokon a törvény előtti egyenlőség érvényesülésének a szolgálatában áll. A jogegységi határozat Alaptörvényen alapuló, minden bíróságra kiterjedő és kikényszeríthető kötelező jellege – amely egyebekben túlmutat az egyedi bírói döntések Bszi. 6. §-a szerinti kötelező karakterén – teszi a jogegységi

határozatot *quasi* normává, másképpen megfogalmazva „intern normává”. „A jogegységi határozat sajátossága egyebek mellett abból fakad, hogy annak forrása a legfőbb bírósági szerv, a Kúria; másrészt abból, hogy címzettjei a bíróságok, amelyek számára az intern norma a rendelkező részében és az ahhoz tartozó logikai érvrendszerében kötelező” {3114/2017. (V. 22.) AB végzés, Indokolás [13]}. Az Alkotmánybíróság jogegységi határozatokhoz fűződő viszonyát máig meghatározó 42/2005. (XI. 14.) AB határozatában is kifejezetten a jogegységi határozat normativitására alapította felülvizsgálati jogkörét. Érvéle szerint a jogegységi határozatok feletti alkotmányossági kontroll révén vált teljessé absztrakt utólagos normakontroll hatáskörének tárgyi oldala, amellyel kiteljesedett az Alkotmánybíróság alkotmányos – ma már alaptörvényi – rendeltetése (ABH 2005, 504, 512–514.). Ezt a „kiértelmezett” hatáskört emelte a törvényhozó az Abtv. 37. § (2) bekezdésében sarkalatos törvényi szintre.

- [31] A kifejtettek értelmében a jogegységi határozat mint *quasi* norma előkészítése során keletkező adatok közérdekű adatigénylés útján történő megismerhetőségének a követelményei is különbözőek az egyedi – peres vagy nemperes – ügyek iratainak a megismerhetőségére vonatkozó követelményektől. Ez utóbbi körben „lényegesen különbözőek azok a szempontok, amelyek a hozzáférés jogosultságának szabályozását és értelmezését meghatározzák. A bírósági eljárások alanyai és érdekeltjei egy zárt kört jelentenek, aminek következtében a személyes adatvédelemnek a közérdekű adatokhoz való hozzáférés jogával szembeni korlátozó funkciója megnövekedett, adott esetben, – így különösen egyes polgári eljárásokban, elsősorban a személyállapoti perekben – azt kizáró szerephez jut. Ugyancsak fokozott jelentősége lehet a bírósági eljárásokat illetően annak a követelménynek, hogy a közérdekű adatokhoz való hozzáférés jogosultságának visszaélészerű gyakorlása ne eredményezhesen olyan helyzetet, amely a bíróságok alaptevékenységének ellátását veszélyeztetheti, vagy jelentősen elnehezíti” {3056/2015. (III. 31.) AB határozat, Indokolás [14], vö. még: Indokolás [7]–[10]}. Ezzel ellentétben a jogszabályok tartalmának az absztrakció szintjén történő értelmezésére és nem egyedi jogvita eldöntésére irányuló jogegységi eljárásokat érintően nincs szó a fenti értelemben vett, különleges védelmet igénylő alanyi körrel.
- [32] Fontos hangsúlyozni, hogy a vázolt különbség törvényi szinten is megjelenik: egyedi jogviták eldöntésére irányuló ügyekre vonatkozóan az iratbetekintés, illetve az anonimizált határozatok megismerhetőségének a szabályai veendő figyelembe, míg jogegységi eljárás esetében a Bszi. kifejezetten erre vonatkozó előírásai. A Bszi. 42. § (1) bekezdése egyrészt a jogegységi határozat nyilvánosságát garantálja, a 37. §-a pedig arról rendelkezik, hogy a jogegységi tanács ülése, azon belül a tanácskozás maga nem nyilvános. Az eljárás többi szakaszával – így például az előkészítés során beszerzett véleményekkel – kapcsolatban azonban a jogszabály – az egyedi ügyek iratainak megismerhetőségével párhuzamba állítható – hozzáférést korlátozó előírást nem tartalmaz. A jelen ügyben támadott kúriai ítélet kifejezetten meg is állapította, hogy a Bszi. 37. §-a maga nem zárja ki a kért adatok kiadását: az ülés zártságára vonatkozó rendelkezést nem lehet kiterjesztően értelmezni és a teljes jogegységi eljárásra vonatkoztatni. Tehát maga a bíróság is úgy ítélte meg, hogy az adatigénylésről az Infotv. általános szabályai – elsősorban a döntés megalapozását szolgáló adat megismerésére vonatkozó 27. § (5)–(6) bekezdése – alapján kell döntést hoznia.
- [33] 3. Az Alkotmánybíróság a természetes személy külső véleményadók neve kapcsán – összhangban a 3254/2018. (VII. 17.) AB határozatában írtakkal – jelen ügyben is rámutat arra, hogy „nem a jogalkalmazó, hanem maga a törvény köti feltételekhez a személyes adatok megismerését. Az Infotv. 3. § 5. pontja eleve kizárja a személyes adatokat a közérdekű adat fogalmából, mely ekként megakadályozza a személyes adatok közérdekű adatként való kezelését, illetve megismerését.
[...] Az érintett hozzájárulása hiányában, illetve az adatnyilvánosságot elrendelő törvényi szabály nélkül ezért nem lehet személyes adatokat közérdekű adatigénylés teljesítése keretében megismerhetővé tenni. Alapvetően így a bíróság sem mérlegelheti, hogy a személyes adatok megismerhetővé tétele arányos korlátozásnak minősülne-e az információs szabadság biztosítása érdekében” {3254/2018. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [32]–[33]}. „Alapvetően nem lehet ugyanis a közérdekű adatok megismeréséhez való alapjog sérelmét megállapítani azért, mert személyes adatokat az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésében biztosított személyes adatok védelméhez való jog alapján a bíróság védelemben részesít. Nem sérül a közérdekű adatok megismeréséhez való jog tehát akkor, ha a bíróság egy személyes adatok megismerésére irányuló adatigényt a személyes adatok védelmére hivatkozással megtagadhatónak minősít” {3254/2018. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [35]}.
- [34] Jelen ügyben is megerősíti az Alkotmánybíróság ugyanakkor azt, hogy „[a]mennyiben tehát az adatot kezelő közfeladatot ellátó szerv az adatszolgáltatás-megtagadás okaként a személyes adatok védelméhez való jogra hivatkozik, köteles bizonyítani, hogy e jog valóban indokoltá teszi az adatigény teljesítésének megtagadását.

Az Infotv. 31. §-a szerint indított, az alapjogi jogérvényesítés szempontjából garanciális jelentőségű bírósági felülvizsgálatban pedig a bíróság – az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdése és I. cikk (3) bekezdése alapján – köteles a korlátozás, azaz az adatszolgáltatás-megtagadás jogcímét, illetve tartalmi indokoltságát felülvizsgálni. A személynevek (személyes adatok) megismerésére irányuló adatigény teljesítésének megtagadása miatt eljáró bíróság ezért – arra vonatkozó felperesi kérelem esetén – vizsgálni köteles, hogy az adatigény közérdekből nyilvános adatok megismerésére irányult-e, s a kért információ megismerésének a személyes adatok védelméhez való jog egyáltalán indokolt akadályát képezhetette-e. Ez a közérdekű adatok megismeréséhez való jogból fakadó követelmény, aminek a bírósági eljárásban alkalmazott jogszabály [Infotv. 31. §-a] alkalmazásának meg kell felelnie” {3254/2018. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [38]}.

- [35] A vizsgált ügyre alkalmazva a fentieket megállapítható, hogy a Fővárosi Ítélet a személyes adatokat – személyneveket – az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésében biztosított személyes adatok védelméhez való jog alapján részesítette védelemben. Személyes adat nyilvánosságra hozatalát, megismerhetőségét vagy hozzáférhetővé tételét – az érintett hozzájárulása hiányában – kifejezetten törvénynek kell elrendelnie, ezért a bíróság nem vizsgálhatta, hogy önmagában a szükségességi-arányossági teszt alapján indokolt lenne-e a természetes személy külső véleményadókat nevének megismerhetővé tenni, illetve, hogy mely személyes adatok megismerhetővé tétele minősülne arányos beavatkozásnak a közérdekű adatok megismeréséhez való jog biztosítása érdekében. Továbbá a rendelkezésre álló periratok szerint a perben a felperes indítványozó nem hivatkozott arra, hogy a személyes adatok megismerésére irányuló adatigénylés közérdekből nyilvános adatok (Infotv. 3. § 6. pont) megismerésére irányult volna. (Az indítványozó az alkotmányjogi panaszában sem állított ilyet.) Így ebben a vonatkozásban a Fővárosi Ítélet támadott ítéletével összefüggésben az információszabadság sérelme nem volt megállapítható.
- [36] 4. Az indítványozó által előadott másik kifogás alapján az Alkotmánybíróságnak elsősorban azt kellett megvizsgálnia, hogy összhangban áll-e a közérdekű adatok megismeréséhez való joggal az, ha a bíróság az igényelt adatokra vonatkozó, nyilvánosságkorlátozást érintő döntését nem az igényelt dokumentumok (a jogegységi eljárásban beszerzett külső vélemények) tényleges adattartalmának konkrét megvizsgálásával hozza meg.
- [37] 4.1. Az Infotv. 27. § (5)–(6) bekezdései a közfeladatot ellátó szerv feladat- és hatáskörébe tartozó döntés meghozatalára irányuló eljárás során készített vagy rögzített, a döntés megalapozását szolgáló adat nyilvánosság elől történő elzárásáról rendelkeznek az adat keletkezésétől számított tíz évig. E lehetőség azonban nem jelent egyben kötelezettséget is: egyrészt a döntés meghozatalát megelőzően is engedélyezhető az adathoz való hozzáférés az adat megismeréséhez és a megismerhetőség kizárásához fűződő közérdek súlyának mérlegelésével. Másrészt a döntés meghozatalát követően az adatigénylés – az említett tíz éves időtartamon belül – csak akkor utasítható el, ha a) az adat további jövőbeli döntés megalapozását is szolgálja, vagy b) az adat megismerése a közfeladatot ellátó szerv törvényes működési rendjét vagy feladat- és hatáskörének illetéktelen külső befolyástól mentes ellátását, így különösen az adatot keletkeztető álláspontjának a döntések előkészítése során történő szabad kifejtését veszélyeztetné.
- [38] A belső használatra szánt munkadokumentumok (munkaanyagok, emlékeztetők, tervezetek, vázlatok, javaslatok, szervezeten belül váltott levelek) megismerhetőségének a korlátozottsága a befolyástól mentes, különböző szempontok mérlegelését lehetővé tévő döntéshozatali folyamatot védi. Az Alkotmánybíróság a „döntés megalapozását szolgáló (korábban: döntés-előkészítő) adatok körében már kimondta, hogy »garanciális intézménye a köztisztviselői munka színvonalának és hatékonyságának, hogy a köztisztviselők döntés-előkészítése szabadon, informálisan és a nyilvánosság nyomásától mentesen folyik. Ezért az aktanyilvánosság a közbülső munkaanyagokra nem, hanem csak a végeredményre vonatkozik.« [34/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 177, 190–191.]” {21/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [43]}. Az adatok keletkezésének a jellegére tekintettel szabályozott ún. automatikus nyilvánosságkorlátozás tehát a közérdekű adatokhoz való hozzáférést korlátozhatja. Annak megakadályozása érdekében azonban, hogy a döntés megalapozását szolgáló adatok megismerésének szabályai [Infotv. 27. § (5)–(6) bekezdés] formális, bármikor felhívható, önkényes korlátozási alappá váljanak, megszorító értelmezést szükséges követni, illetve tartalmi, érdemi vizsgálatot kell folytatni.
- [39] 4.2. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság gyakorlatában a következő, főbb szempontok azonosíthatók.
- [40] Egyrészt „döntés megalapozását szolgáló adat csak az adott szerv (feladat- és hatáskörébe tartozó) döntése meghozatalára irányuló eljárás során készített vagy rögzített adat lehet. A döntés megalapozását szolgáló adat

e minősége továbbá kizárólag a konkrét döntéshozatali eljárásához való kapcsolata révén állhat fenn.” {6/2016. (III. 11.) AB határozat, Indokolás [35]}. Alkotmányos szempontból tehát nem elfogadható, ha egy eljárásban általánosságban hivatkoznak később meghozandó döntésekre, a döntés megalapozását szolgáló adatnak konkrét döntéshozatali eljárásához kell kapcsolódnia.

- [41] Másrészt a dokumentum egésze, tartalmától függetlenül – tehát vizsgálat nélkül, vagy egyetlen adat miatt – nem minősíthető döntést megalapozó adatnak {adatközpontú megközelítés, adatelv érvényesítése az iratelv helyett az Infotv. 30. § (1) bekezdésére is tekintettel, lásd például: 21/2013. (VII. 19.) AB határozat, rendelkező rész 2. pontja és Indokolás [60]}. Az a jogértelmezés, amely az igényelt dokumentumokat – tartalmukra tekintet nélkül – egészében véve döntés megalapozást szolgáló adatnak minősíti, s ilyen módon a dokumentumok megismerését generálisan meggátolja, a közérdekű adatok megismeréséhez való jog indokolatlan tág körű, és ezáltal szükségtelen korlátozását enged meg (az iratelv alkalmazása az adatelv helyett).
- [42] Harmadrészt az adatkezelő nem hivatkozhat ún. „kényelmi” szempontokra (tehát arra, hogy az adatigénylés teljesítéséhez egy terjedelmesebb dokumentum átvizsgálása, a benne található nyilvános adatoknak a nem nyilvános adatoktól való elkülönítése szükséges, ami többletfeladatot jelent) {5/2014. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [40]}.
- [43] Negyedrészt pedig az adatigénylést elutasító döntést – a hatékony jogorvoslat biztosítása érdekében – tartalmilag indokolni kell, amelyben ki kell térni arra, hogy pontosan milyen folyamatban lévő eljárásban meghozandó döntés megalapozását szolgálja a kiadni kívánt közérdekű adat, illetve arra is, hogy a közérdekű adat kiadása mennyiben befolyásolja a szóban forgó döntés meghozatalát, vagyis, hogy az megghiúsítaná-e a döntés hatékony végrehajtását vagy ellehetetlenítené-e az illetéktelen befolyástól mentes, független, hatékony köztisztviselői munkát. Mindezekkel összefüggésben továbbá különösen fontos az érdemi bírósági kontroll. Ezért nem elegendő formálisan hivatkozni az adat döntést megalapozó jellegére, azt valamilyen – a bíróság által felülvizsgálható módon – indokolni, igazolni is kell, és az eljáró bíróságnak „az adatszolgáltatás-megtagadás jogcímét és tartalmi indokoltságát egyaránt vizsgálnia kell” {21/2013. (VII. 19.) AB határozat, rendelkező rész 2. pontja; vö. még: 6/2016. (III. 11.) AB határozat, Indokolás [41]–[43]}. Ebből az is következik, hogy „csak az adatigénylés tárgyát képező dokumentum [...] tartalmának vizsgálatával állapítható meg ténylegesen az, hogy olyan közérdekű adatokat foglal magában, amelyekre valamely nyilvánosságkorlátozási indok konkrétan kiterjed, s amelyeknek így feltétlenül szükséges a nyilvánosságtól való elzárása” {6/2016. (III. 11.) AB határozat, Indokolás [38]}. A nyilvánosságkorlátozási indokra történő formális hivatkozás tehát alapjogvédelmi szempontból az adatigénylés tárgyát képező dokumentum bíróság általi vizsgálatával orvosolható.
- [44] 4.3. Az alkotmányjogi panaszra okot adó bírósági eljárásban az adatigénylő által kiadni kért, a jogegységi eljárás előkészítése során beszerzett külső vélemények tartalmát a bíróság a periratokban foglaltak szerint nem ismerte. Sem a Fővárosi Törvényszék, sem pedig a Fővárosi Ítéletábrla nem utal arra, hogy a bíróságok az igényelt dokumentumok tartalmát konkrétan megvizsgálták volna, és tartalmi vizsgálat eredményeképpen állapították volna meg, hogy az Infotv. 27. § (5)–(6) bekezdései alapján azok egésze nyilvánosságkorlátozás alá esik. Mindez azt jelenti, hogy a támadott ítélet – bár részletes indokolást tartalmaz – megfontolásai szükségképpen feltételezéseken alapulnak. Az Alkotmánybíróság rámutat ezzel kapcsolatban a következőkre.
- [45] Az Infotv. 27. § (6) bekezdése szerint a döntés megalapozását szolgáló adat megismerésére vonatkozó igény elutasítható, ha „az adat megismerése a közfeladatot ellátó szerv törvényes működési rendjét vagy feladat- és hatáskörének illetéktelen külső befolyástól mentes ellátását, így különösen az adatot keletkeztető álláspontjának a döntések előkészítése során történő szabad kifejtését veszélyeztetné”. E megtagadási okra történő adatkezelői hivatkozás – sőt bizonyítási kötelezettség, lásd: Infotv. 31. § (2) bekezdés – felülvizsgálata során a bíróság mérlegelést végez, amelynek során – összemérve a nyilvánosság-korlátozás és a transzparencia mellett szóló érveket – tág a mozgáster. A jogalkotó csak azt kívánja meg, hogy a „veszélyeztetés” megállapítható legyen, ami nem követeli meg annak egyértelmű rögzítését, hogy a törvényes működési rend megzavarása vagy a feladat- és hatáskör illetéktelen külső befolyásolása minden kétséget kizáróan, bizonyosan be fog következni. Ugyanakkor, ha a „veszélyeztetés” mérlegelését nem a konkrét, megismerni kívánt iratok alapján, azok birtokában végzi el a bíróság, az azt jelenti, hogy csak általánosságban és formálisan vizsgálja felül az adatszolgáltatás-megtagadás jogcímét és tartalmi indokoltságát. Azonban a „nyilvánosság-korlátozási okra való formális hivatkozás, a korlátozás tartalmi indokoltságának kétségtelen bizonyítása nélkül a közérdekű adatok megismeréséhez való jog alaptalan, s így szükségtelen korlátozásának minősül” {6/2016. (III. 11.) AB határozat, Indokolás [40]}. Az adatkezelő által előadott megtagadási okok megalapozottságának, okszerűségének az érdemi felülvizsgálata

– s ekként az önkényes adatkezelői döntés kizárása – ilyen esetekben nem lehetséges az iratok tartalmának az ismerete nélkül. Megjegyzendő továbbá, hogy a támadott ítélet érvelésében szereplő mérlegelési szempontok, aggályok (pl. a vélemények tartalmával és a készítőikkel szembeni „indulatok bekövetkezése, annak nyilvánosság előtti hangoztatása”, ami befolyásolhatja a véleményadásukat és a vélemény adására vonatkozó hajlandóságukat) adott esetben anonimizálással is kiküszöbölhetők. Ez azonban szintén feltételezi azt, hogy a bíróság a szakmai anyagok tartalmának és a véleményadók személyének ismeretében, és nem pusztán az adatkezelő állításai és a jogegységi határozattal kapcsolatos esetleges fokozott társadalmi érdeklődésre alapított aggályok alapján hozza meg a döntését.

- [46] Rámutat az Alkotmánybíróság arra is, hogy a tartalmi vizsgálat hiánya – az, hogy az igényelt dokumentumokat tartalmukra tekintet nélkül, egészében véve helyezték nyilvánosság-korlátozás alá – jelen esetben egyúttal a fentebb részletezett adatelv sérelmét is jelenti.
- [47] Fontos e körben hangsúlyozni, hogy eljárásjogi szempontból nincs akadálya annak, hogy a kiadni kért iratok a peranyag részét képezzék: a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 119. § (2) bekezdése szerint, ha a per tárgyát annak eldöntése képezi, hogy az okirat tartalma közérdekű adatnak minősül-e, az eljárás során ezen okiratot megismerni nem lehet, és az az eljárás jogerős befejezése után is csak a per eldöntéséhez képest tekinthető meg, illetve másolható le; e rendelkezést a bíróságra, a jegyzőkönyvvezetőre (leíróra) és arra a perbeli személyre, aki az iratot benyújtotta, nem kell alkalmazni. Ez azt jelenti, hogy a közérdekű adat kiadása iránti perben a megismerni kívánt iratok bizonyítékként történő benyújtása nem jelenti egyben azt is, hogy a felperes iratbetekintés útján azokat minden további nélkül megismerhetné. [Hasonlóképpen rendelkezik az időközben hatályba lépett új polgári perrendtartás is, lásd: a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 163. § (3) bekezdése.]
- [48] Összefoglalva: a vizsgált – döntés megalapozását szolgáló adat megismerhetőségét érintő – ügyben megállapítható, hogy mivel a bíróság a külső véleményadók személyét és a vélemények tartalmát nem ismerte, a nyilvánosságkorlátozás tartalmi indokoltságának tényleges vizsgálata nélkül hozta meg döntését. Ezzel az igényelt dokumentumokat tartalmukra tekintet nélkül, egészében véve helyezte nyilvánosság-korlátozás alá. Ítéletével tehát a bíróság a közérdekű adatok megismeréséhez való jog nem feltétlenül szükséges, formális korlátozását tette lehetővé. A feltétlenül szükségesnél tágabb alapjog-korlátozásra lehetőséget adó bírói döntés alaptörvényellenes. Az Alkotmánybíróság ezért a támadott ítéletet a rendelkező részben foglaltak szerint megsemmisítette, és a megsemmisítés hatályát – az Abtv. 43. § (4) bekezdése alkalmazásával – kiterjesztette a Fővárosi Törvényszék 39.P24.353/2016/9. számú ítéletére is.
- [49] 5. Az Alkotmánybíróság – gyakorlatának megfelelően, lásd: 21/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [52]–[53] és 6/2016. (III. 11.) AB határozat, Indokolás [46]–[47] – rámutat arra, hogy a közérdekű adatok megismeréséhez való jog korlátozását érintő ügyben a támadott bírói döntést kizárólag alkotmányossági szempontból vizsgálta felül. Az Alkotmánybíróság határozatából a kért adatok megismerhetővé tételére irányuló közvetlen kötelezettség nem származik. A megsemmisítésnek az az oka, hogy a bíróság nem érvényesítette a nyilvánosság-korlátozással szemben támasztott, az Alaptörvényből levezethető alkotmányossági szempontokat. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában foglalt panaszok természetéhez igazodva a konkrét ügy érdemét érintő alkotmányossági vetületű kérdésekről dönt, de ennek a konkrét ügyre vonatkozó konzekvenciáit már az eljáró bíróságnak kell levonnia. Döntése során a fentiek alapján figyelemmel kell lennie az adatelvre (az iratlev helyett) és nyilvánosság-korlátozást eredményező döntés meghozatala esetében az iratok tartalmi vizsgálatának a szükségességére.

Budapest, 2019. március 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [50] A bíróságok ítéleteinek megsemmisítésével egyetértek.
- [51] Ahogyan azt a határozat kifejti, azzal, hogy a bíróságok a véleményadók személyének és a vélemények tartalmának ismerete hiányában, a nyilvánosságkorlátozás tényleges tartalmi vizsgálata nélkül hozták meg a döntéseiket, megsértették az indítványozóknak az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésében biztosított jogát.
- [52] Ugyanakkor a jelen ügyben is hivatkozom arra a következetesen kifejtett álláspontomra, mely szerint az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti szükségességi-arányossági teszt alkalmazása nem jogalkalmazói, hanem jogalkotói feladat [lásd többek között a 30/2015. (X. 15.) AB határozathoz fűzött párhuzamos indokolásomat].

Budapest, 2019. március 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró különvéleménye

- [53] Indokaira tekintettel nem támogatom a határozatot. Noha a rendelkező részi döntés szűken vett normatív alapja – *ratio decidendi* – lokalizálva megtalálható az indokolásban, és ezzel egyet lehet érteni, de a közérdekű adatokhoz hozzáférést illető teljes körű előírásrendszerbe ágyazva az egész határozat megítélésem szerint túlzottan kiterjeszti az állami szervek kötelezettségét az adatkérések által szükséges adat-előállítás terén.
- [54] A szűken vett döntési ráció, amivel egyet lehet érteni, így szól: „A vizsgált [...] ügyben megállapítható, hogy mivel a bíróság a külső véleményadók személyét és a vélemények tartalmát nem ismerte, a nyilvánosságkorlátozás tartalmi indokoltságának tényleges vizsgálata nélkül hozta meg a döntését. [...] Az Alkotmánybíróság ezért a támadott kúriai ítéletet a rendelkező részben foglaltak szerint megsemmisítette, és a megsemmisítés hatályát – az Abtv. 43. § (4) bekezdése alkalmazásával – kiterjesztette a Fővárosi Törvényszék [...] ítéletére is” (Indokolás IV.4.3., [48]). Külön kiemelve *ratio decidendi*-ként – mintegy az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésében foglalt közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez való jog konkretizálásaként még explicitebb formában – némi átalakítással – ez így adható meg.
- [55] Az Alkotmánybíróság elvi éllel megállapítja, hogy adatkezelők által előadott megtagadási okok megalapozottságának, okszerűségének az érdemi bírósági felülvizsgálata – s ekként az önkényes adatkezelői döntés kizárása – nem lehetséges az iratok tartalmának ismerete nélkül.
- [56] Ám a közérdekű adatkiadás teljes problematikáját a szem elé kapva – melyet a legszélesebben az éppen az elmúlt napokban elbírált 13/2019. (IV. 8.) AB határozatban rögzített –, olyan parttalanul megfogalmazott alkotmánybíróeseti jogba kerül ez be, melyet nem lehet elfogadni. Az eddigiekben a döntéseinkben már megfogalmazásra került, hogy az Alaptörvény VI. cikkének (3) bekezdése alapján bárki, minden érdekérintettség nélkül bármilyen közérdekű adatot, bármilyen állami vagy állami pénzzel működő szervtől végső fokon

bíróilag kiperelhet. Azt is rögzítettük már évekkkel ezelőtt, hogy nemcsak meglévő adatokat kell kiadni az állami és államilag finanszírozott szervezeteknek, hanem ha úgy alakul az adatkikérés, akkor a meglévő adatbázisokból új táblázatok elkészítése az adathalmazok új rendbe állítása sem tagadható meg az akár jelentős munka-terherre hivatkozással. Ám a legutóbbi döntésünkben, a 13/2019. (IV. 8.) AB határozatban kimondta az Alkotmánybíróság – az indítvány elutasításával párhuzamosan –, hogy csak azért utasítottuk el a kért adatok kiadására kötelezést a Kúria felé, mert azokat az elsőfokú bíróságok kezelik, és ezek kötelesek az ilyen adatkikérésre az esetén ezt teljesíteni: „A jelen ügyben ezért azt kellett megállapítani, hogy míg a Kúria csak indirekt módon kezeli a keresetlevelet, annak beadási dátumát [...] addig van olyan bírósági szint, amely azzal közvetlen kapcsolatban áll [...] az elsőfokú bíróság az eljárási törvényekben meghatározott feladatai értelmében szükségképpen közreműködik a polgári peres eljárás minden lényeges pontjánál, ideértve a keresetlevél beadásától egészen a felülvizsgálati eljárás lezáró kúriai döntés kézbesítésének eljárási mozzanatát is” (13/2019. (IV. 8.) AB határozat, Indokolás [81]). Noha ez majd még értelmezésre szorul, de a nyilvánvaló értelem szerint mostantól az adatkikérés párhuzamosan több állami szerv felé is irányulhatnak, ha ezek az adatok még nem kerültek centralizált összefoglalásra, és számtalan helyi szerv birtokában vannak.

- [57] Ezzel azonban a korábbi közérdekű adatkikérés alkotmánybírósági előírásai által eddig megfogalmazottak – bárki, érdekeltség kimutatása nélkül többletmunkára kötelezheti az állami szerveket új és új táblázatok és adatsorok készítésére, ha a kért adatok máskülönben megvannak náluk – az abszurditásig kiszélesedtek. E legújabb alkotmánybírósági precedens ugyanis nemcsak a bárki által az összes elsőfokú bíróság munkára kötelezésének lehetőségét mondta ki ezzel – vagy értelmezhető ez a precedens így is –, hanem az állam bármely szektorának helyi szerveit: az összes ügyészséget, rendőrkapitányságot, fegyintézeteket, de továbbmenve az általános iskolákat, vízműveket, gázműveket, elektromos műveket stb. is.
- [58] A már korábban kialakított széleskörű adatkikérésre kötelezés más irányú formuláját is megismétli ez a határozat, és így nem is kell az extrém esetben az összes állami szervet adatkikérésre kötelezni szándékozónak az előbb az abszurditásig kiterjesztettnek minősített adatkikérelési joga terjedelme iránt aggódni, ezt elég csak innen megidéznie. A többletmunkához való „alkotmányos” jogát illetően: „Harmadrészt az adatkezelő nem hivatkozhat ún. »kényelmi« szempontokra, tehát arra, hogy az adatigénylés teljesítéséhez egy terjedelmesebb dokumentum átvizsgálása, a benne található nyilvános adatoknak a nem nyilvános adatoktól való elkülönítése szükséges, ami többletfeladatokat jelent” (Indokolás [41]). De az Alkotmánybíróság mostani határozatával párhuzamosan elfogadott 3069/2019. (IV. 10.) AB határozatban ugyanígy a minden érdekeltség nélkül is bármely állami szerv munkára kötelezésére vonatkozó jogához is megtalálhatja a formulát: „A közérdekű adatok megismeréséhez való jog korlátozását jelenti annak vizsgálata, hogy az adatigénylés megtagadása okoz-e egyáltalán és ha igen, milyen jellegű vagy mértékű érdeksérelmet az adatigénylőnek” (lásd e határozat Indokolás [53]).
- [59] Összességében tehát az egyre bővülő kiterjesztéseket én – a legutóbbival együtt – már az abszurditásba hajlónak fogom fel, és így egyetlen határozatot sem fogok tudni megszavazni a közérdekű adatok kiadása terén, amíg ezeket nem gondoljuk át rendszeresen, és nem kíséreljük meg orvosolni ezt az abszurd helyzetet.

Budapest, 2019. március 26.

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2242/2017.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3071/2019. (IV. 10.) AB HATÁROZATA

bírói kezdeményezés elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítása iránti bírói kezdeményezés tárgyában – *dr. Pokol Béla, dr. Juhász Imre, dr. Schanda Balázs és dr. Varga Zs. András* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervének elfogadásáról és a Balatoni Területrendezési Szabályzat megállapításáról szóló 2000. évi CXII. törvény 2008. december 1. napjától 2019. március 14. napjáig hatályos 46. § c) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezést elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság bírója (a továbbiakban: indítványozó) az előtte folyamatban lévő 7.K.27.219/2018. számú, építésfelügyeleti közigazgatási határozat felülvizsgálatára irányuló közigazgatási perben az eljárás felfüggesztése mellett az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervének elfogadásáról és a Balatoni Területrendezési Szabályzat megállapításáról szóló 2000. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Balaton törvény) 46. § c) pontja alaptörvény-ellenességét állapítsa meg, továbbá rendelje el a támadott jogszabályhely egyedi ügyben történő alkalmazási tilalmát. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott jogszabályi rendelkezés sérti az M) cikk (1) bekezdését, valamint XIII. cikk (1) és (2) bekezdését, mert aránytalanul korlátozza az ingatlantulajdonosok, különösen a helyben lakó őstermelők vállalkozáshoz és tulajdonhoz való jogát. A támadott szabályozás sérti továbbá az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogbiztonság elvét is, ugyanis a Balaton törvény 46. § c) pontja nincs összhangban az állattartásra vonatkozó törvényi előírásokkal.
- [2] 1.1. A Veszprém Megyei Kormányhivatal (a továbbiakban: Kormányhivatal) Balatonfüredi Járási Hivatala mint építésfelügyeleti hatóság hivatalból indult építésrendészeti eljárásban hozott, 2017. november 30. napján kelt határozatával kötelezte az alapügy felperesét mint építtetőt, hogy a Szigliget külterületén, és egyben a Balaton-felvidéki Nemzeti Park területén található, természetvédelem alatt álló természetvédelmi területnek minősülő ingatlanon szabálytalanul létesített állattartó építményt és szénatárolót bontsa le, és az eredeti állapotot állítsa helyre, tekintettel arra, hogy azok a Szigliget Község Önkormányzat Képviselő-testületének Szigliget Község Helyi Építési Szabályzatáról és Szabályozási Tervéről szóló 5/2010. (IX. 1.) önkormányzati rendeletébe (a továbbiakban: HÉSZ) ütköző módon kerültek megépítésre.
- [3] Az alapügy felperesének fellebbezése nyomán eljáró Kormányhivatal 2018. február 8. napján kelt határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta. A másodfokú határozat a fellebbezésben foglaltakra tekintettel rögzítette, hogy az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 18. § (1) bekezdése értelmében építési tevékenységet végezni az e törvényben foglaltak, valamint az egyéb jogszabályok megtartásán túl csak a helyi építési szabályzat előírásainak megfelelően szabad. A határozat megállapította, hogy az alapügy felperese által épített állattartó és szénatároló építmény nem felel meg sem a Balaton törvény, sem pedig a HÉSZ előírásainak. A Balaton törvény 8. § (3) bekezdés b) pontja értelmében a szántó művelési águ terület nem építhető be, a HÉSZ 3. § (4) bekezdés b) pontja alapján a településen nem alkalmazható pala és hullámpala építőanyag, végezetül pedig az építési tevékenység a Balaton törvény 46. § (1) bekezdés c) pontjába és a HÉSZ 30. § (2) bekezdés d) pontjába ütközik, amelyek előírják, hogy a területen csak szőlővel és borászattal kapcsolatos épület helyezhető el.

- [4] A határozattal szemben a felperes nyújtott be keresetet, melyben a határozat hatályon kívül helyezését kérte. Álláspontja szerint a palatetővel kapcsolatos előírások megsértése átalakítással megszüntethető, a terület szántó művelési ágból történő átminősítése is lehetséges, azonban a Balaton törvény 46. § c) pontja szerinti tilalom az Alaptörvényben biztosított tulajdonhoz való jogát, illetve a jogbiztonság követelményét is sérti. Érvelése szerint az a rendelkezés, amely az adott mezőgazdasági területen csak szőlőműveléssel és borászattal kapcsolatos építmény elhelyezését teszi lehetővé, közvetett módon korlátozza az állattartást, miközben az élelmiszerláncról és hatósági felügyeleti eljárásról szóló 2008. évi XLVI. törvény (a továbbiakban: Éltv.) 6. § (5) bekezdése értelmében állat tartása csak állategészségügyi, közegészségügyi, állatjóléti, környezetvédelmi és természetvédelmi indokkal korlátozható, a Balaton törvény vonatkozó rendelkezése mögött pedig ezen indokok egyike sem húzódik meg. Az alperes kormányhivatal védiratában a kereset elutasítását kérte, arra hivatkozással, hogy a határozat mindenben megfelel a hatályos jogszabályi rendelkezéseknek, azok észszerűségének vizsgálata ugyanakkor nem a Kormányhivatal hatásköre.
- [5] 1.2. Az indítványozó a peres eljárás felfüggesztése mellett az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezéséről határozott. Érvelése szerint a Balaton törvény támadott rendelkezése sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdései szerinti tulajdonhoz való jogot, az ugyanis olyan építmény felépítését tilalmazza, amelynek a Balaton törvényben megfogalmazott indoka nincs. A Balaton törvény megalkotásának célja ugyanis a természetvédelem és a környezetvédelem érdekében az üdülőtelepek visszaszorítása volt. Az alapügy felperese által létesített állattartó építmény nem sérti a közérdeket, ekként a törvény a felperes tulajdonjogát oly módon korlátozza, amely közérdekkel nem magyarázható.
- [6] A Balaton törvény 46. § c) pontja az indítványozó szerint sérti az M) cikk (1) bekezdését is, ugyanis ahhoz, hogy a felperes mint mezőgazdasági őstermelő egy mezőgazdasági területen őstermelői tevékenység keretében állatokat tudjon tartani, állandó állattartó létesítmény és szénatároló építmény elhelyezése is szükséges, amelyek létesítését a Balaton törvény kifejezetten megtiltja.
- [7] Az indítványozó a B) cikk (1) bekezdése szerinti jogbiztonság elvének sérelmét is állítja, ugyanis az Éltv. 6. § (5) bekezdése alapján az állat tartása kizárólag közegészségügyi, környezetvédelmi és természetvédelmi indokkal korlátozható, azonban a Balaton törvény 46. § c) pontja úgy tilalmazza az állat tartását, hogy annak sem egészségügyi, sem környezetvédelmi, sem pedig természetvédelmi indoka nincs. Álláspontja szerint azáltal, hogy a két törvényi rendelkezés egymással nincs összhangban, sérül a jogbiztonság alapvető elve, abból ugyanis az következik, hogy az építési és állattartási szabályoknak egymással összhangban kell lenniük. Ez már csak azért is igaz, mert az állattartás szükségszerű következménye az állattartó építmény létesítése.

II.

- [8] Az Alkotmánybíróság az alábbi alaptörvényi és jogszabályi rendelkezések alapján hozta meg döntését.
- [9] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:
- „B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”
- „M) cikk (1) Magyarország gazdasága az értékteremtő munkán és a vállalkozás szabadságán alapszik.”
- „XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”
- „XIII. cikk (2) Tulajdont kisajátítani csak kivételesen és közérdekből, törvényben meghatározott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett lehet.”
- [10] 2. A Balaton törvény indítvány benyújtásakor hatályos, indítvánnyal érintett rendelkezése:
- „46. § A szőlő termőhelyi kataszteri terület övezetén (C-1):
c) építeni csak a legalább 80 %-ban szőlőműveléssel hasznosított telken, kizárólag a szőlőművelést, szőlőfeldolgozást, bortárolást vagy a borturizmust szolgáló épületet, illetve ahol az M-1 és az M-2 övezetbe tartozó szabályozási előírások lehetővé teszik, lakófunkciót is kielégítő épületet lehet;”

- [11] 3. Az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény indítvány elbírálásakor hatályos, indítvánnyal érintett rendelkezése:

„6. § (5) Állat tartását csak állat-egészségügyi, közegészségügyi, állatjóléti, környezetvédelmi, illetve természetvédelmi indokkal lehet korlátozni.”

III.

- [12] A bírói kezdeményezés nem megalapozott.

[13] 1. Az Abtv. 25. §-a szerint a bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – abban az esetben kezdeményezi az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását, ha az előtte folyamatban lévő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány az Abtv. 25. §-ában és 52. §-ában előírt feltételeknek eleget tesz [vö. 3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [8]–[24], 2/2016. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [26]–[28], 3064/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [8]–[13]]. A támadott szabályt az eljárásban alkalmazni kell, az eljárás felfüggesztése megtörtént, és az indítvány a megsemmisítés jogkövetkezményére is kiterjedő alaptörvény-ellenesség megállapítására irányul [lásd például: 2/2018. (IV. 6.) AB határozat, Indokolás [11]].

[14] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Balaton törvény 46. § c) pontja az indítvány benyújtását követően, de még annak Alkotmánybíróság általi elbírálását megelőzően, 2019. március 15. napján hatályát veszítette. Az Abtv. 41. § (3) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság hatályon kívül helyezett jogszabály alaptörvény-ellenességét akkor állapíthatja meg, ha a jogszabályt a konkrét esetben még alkalmazni kellene. A jelen ügyben előterjesztett indítvány egy bírói kezdeményezés, mely alapján megállapítható, hogy a támadott jogszabályi rendelkezést a bírói kezdeményezés alapját képező konkrét jogvitában alkalmazni kell, és az az előterjesztő bíróság álláspontja szerint alaptörvény-ellenes, így ezen indítvány alapján – mivel ilyenkor alkalmazási tilalom kimondására is van lehetőség – az Alkotmánybíróság vizsgálhatja a már nem hatályos jogszabályi rendelkezések alaptörvény-ellenességét [legutóbb hasonlóan: 3331/2018. (X. 26.) AB határozat, Indokolás [23]]. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt érdemben vizsgálta.

[15] 2. Az Alkotmánybíróság elsőként a Balaton törvény megalkotásának célját, illetőleg a támadott szabályozással kialakított szabályozási környezetet tekintette át. A Balaton törvény megalkotására (annak preambuluma szerint) kifejezetten azért került sor, mert „a táji, természeti és települési környezet minőségének védelme a megelőző elvnek érvényesítésével olyan véges és nehezen megújuló környezeti értékek megóvását szolgálja, amelyek a jelentős gazdasági potenciált képviselő üdülés és idegenforgalom minőségi fejlesztéséhez is szükségesek.” Mindez azt jelenti, hogy a Balaton törvény területhasználati, építési szabályai alapvetően a Balaton és az üdülőkörzet ökológiai védelmét, a további környezeti állapotromlás megakadályozását, a környezet minőségének védelmét szolgálják. A Balaton önmagában is olyan egyedülálló természeti érték, mely érték környezeti állapotának, illetőleg önmagában a balatoni tájnak a megóvása is az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdésének megfelelően az állam és mindenki kiemelt kötelezettsége. A Balaton környezeti állapotának megóvása ugyanakkor az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdésének keretei között, az egészséges környezethez való joggal összefüggésben is értelmezhető, hiszen a Balaton környezeti állapotának megóvásával Magyarország előmozdítja az egészséges környezethez való jog érvényesülését is. A Balaton törvény preambulumban is nevesített megelőzés elvével összhangban pedig a környezet megóvásának biztosításában kiemelt (de nem kizárólagos) helyet foglalnak el a területhasználati és építési szabályok.

[16] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben korábban már rámutatott: miközben a természetes és jogi személyektől a hatályos jogszabályi előírások ismeretén és betartásán túlmenően általános jelleggel és kikényszeríthető módon nem várható el, hogy magatartásukat valamely, a jogalkotó által nem konkretizált absztrakt célhoz igazítsák, addig az állam oldaláról az is elvárható, hogy egyértelműen meghatározza mindazon jogi kötelezettségeket, melyeket mind az államnak, mind pedig a magánfeleknek be kell tartaniuk, egyebek között annak érdekében, hogy az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdésében nevesített értékek hatékony védelme érvényesüljön [28/2017. (X. 25.) AB határozat, Indokolás [30], 13/2018. (IX. 4.) AB határozat, Indokolás [14]]. A környezet-

védelmi tárgyú jogalkotási kötelezettséggel kapcsolatosan pedig az Alkotmánybíróság azt rögzítette, hogy mindazokat a feladatokat, amelyeket másutt alanyi jogok védelmével lát el az állam, ebben az esetben törvényi és szervezeti garanciák biztosításával teljesít {legutóbb például: 3292/2017. (XI. 20.) AB határozat, Indokolás [13]}.

- [17] Mindezen szempontok figyelembevételével az Alkotmánybíróság megállapítja: a Balaton törvényben szereplő egyes területhasználati és építési szabályok, illetőleg tilalmak a környezeti értékek megóvását és azokhoz kapcsolódóan az egészséges környezethez való jog érvényesülésének biztosítását szolgálják, melyek érvényre juttatása az állam és mindenki kötelessége.
- [18] 3. Az Alkotmánybíróság elsőként az Alaptörvény XIII. cikke szerinti tulajdonhoz való jog állított sérelmét vizsgálta meg. Az indítványozó érvelése szerint a Balaton törvény 46. § c) pontja olyan építmény felépítését tilalmazza, amelynek a Balaton törvényben megfogalmazott indoka nincs, ekként a támadott rendelkezés a tulajdonjogot oly módon korlátozza, amely közérdekekkel nem magyarázható.
- [19] 3.1. Az Alkotmánybíróságnak elsőként azt kellett megvizsgálnia, hogy a Balaton törvény 46. § c) pontja szerinti építési korlátozás az Alaptörvény XIII. cikkének hatálya alá tartozik-e.
- [20] Az Alkotmánybíróság a XIII. cikkre vonatkozó gyakorlatát az alábbiak szerint határozta meg: „A tulajdon jogi fogalmát és tartalmát általában nem közvetlenül az Alaptörvény, hanem más jogi normák határozzák meg. Az Alaptörvény által védett jogok körét és tartalmát ugyanakkor az Alaptörvény alapján kell megállapítani. Ez az ellentmondás nehézséget jelent a tulajdonként védett jogosítványok meghatározásakor. Az ellentmondás úgy oldható fel, hogy az Alaptörvény tulajdonhoz való alapjogként a jogszabályok által meghatározott tartalommal elismert, konkrét időpontban fennálló konkrét jogosítványokat védi: a törvényhozás a tulajdonhoz való alapvető jog alapján általában köteles tiszteletben tartani azokat a jogosultságokat, amelyek az alkotmányos értelemben vett tulajdonhoz való alapvető jog összetevői” {25/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [55]}. Az Alaptörvény XIII. cikke védi tehát a megszerzett tulajdont az elvonás ellen, illetőleg annak korlátozása ellen {3115/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [34]}.
- [21] Az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdése a kisajátítás feltételeiről szól, így az nem hozható érdemi összefüggésbe az indítvány által állított alaptörvény-ellenességgel. A Balaton törvény 46. § c) pontja nem értelmezhető kisajátításként, így a szabályozás a tulajdon kivételesen, közérdekből, törvényben meghatározott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett történő kisajátítási lehetőségének sérelmével sem járhat {hasonlóan például: 3017/2019. (I. 21.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [22] Az Alkotmánybíróság kiemeli: önmagában egy ingatlan tulajdonjogából fakadóan senkinek sem lehet alanyi joga arra, hogy a tulajdonában álló földterületen építkezzen, az építéshez való jog ugyanis csak az építési jogszabályok keretei között illeti meg az ingatlantulajdonosokat. Az építéshez való jog ugyanakkor a tulajdonosi jogok körébe tartozó sajátos jogként meghatározott esetekben a tulajdonhoz való jogon keresztül alkotmányos védelemben részesíthető, az ugyanis szorosan kapcsolódik az ingatlan tulajdonosának az ingatlanon fennálló használati, illetve az ingatlan feletti rendelkezési jogához. Az építési jogot korlátozó jogszabályi rendelkezések ezért egyben a használat és a rendelkezés tulajdonosi részjogosítványainak gyakorlását is korlátozhatják, és adott esetben akár az Alaptörvény XIII. cikke szerinti tulajdonhoz való jog korlátozásához is vezethetnek, mely korlátozás igazolhatóságát (és ezáltal a szabályozás Alaptörvénnyel való összhangját) az Alkotmánybíróságnak esetről esetre kell megvizsgálnia. A tulajdonjog valamely elemének korlátozása ugyanis csak akkor jár magának a tulajdonjognak mint alaptörvényi jognak az alaptörvény-ellenes korlátozásával, ha az nem elkerülhetetlen, kényszerítő ok nélkül történik, továbbá ha a korlátozás súlya a korlátozással elérni kívánt célhoz képest aránytalan {3150/2013. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [16], 3232/2016. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [11]}.
- [23] A Balaton törvény 46. § c) pontja a szőlő termőhelyi kataszteri terület övezetére vonatkozóan építési korlátozást fogalmaz meg, amikor úgy rendelkezik, hogy „építeni csak a legalább 80%-ban szőlőműveléssel hasznosított telken, kizárólag a szőlőművelést, szőlőfeldolgozást, bortárolást vagy borturizmust szolgáló épületet, illetve ahol az M-1 és az M-2 övezetbe tartozó előírások lehetővé teszik, lakófunkciót is kielégítő épületet lehet.” Ez a szabály teljes mértékben kizárja az építés lehetőségét a 80%-nál kisebb arányban szőlőműveléssel hasznosított telkeken, és a 80%-os szőlőművelési arány elérése esetén is csak meghatározott, részben a szőlő művelésével, feldolgozásával, illetőleg az ahhoz kapcsolódó borturizmussal, részben (egyéb feltételek teljesülése esetén) lakófunkcióhoz kapcsolódó épületek elhelyezését teszi lehetővé.

- [24] Tekintettel arra, hogy a Balaton törvény 46. § c) pontja az abban foglalt építési korlátokra tekintettel egyértelműen érdemben korlátozza a tulajdonos ingatlanhasználati és -hasznosítási lehetőségeit, ezért megállapítható, hogy a támadott jogszabályi rendelkezés korlátozza az érintett ingatlantulajdonosok Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jogát. Az Alkotmánybíróságnak ezért azt kellett megítélnie, hogy ez a korlátozás összhangban áll-e az Alaptörvénnyel.
- [25] 3.2. Az Alaptörvény XIII. cikke értelmében még a teljes tulajdonelvonáshoz is (amennyiben arra törvényben meghatározott esetekben és módon kerül sor) csak a közérdek meglétének igazolása szükséges. Ennél szigorúbb szükségesség ezért a tulajdonhoz való jog korlátozásakor – amely nyilvánvalóan enyhébb beavatkozás, mint a kisajátítás – sem alkotmányos követelmény {25/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [57]}. Mindez azt jelenti, hogy az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonjog korlátozásának alkotmányos mércéje – a jogkorlátozás alapját vizsgálva – enyhébb követelményt támaszt az alapjogok Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésébe foglalt szükségességi mércéjénél, mivel ez esetben elegendő a közérdek meglétét igazolni {34/2015. (XII. 9.) AB határozat, Indokolás [46], legutóbb hasonlóan: 3180/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [23]}.
- [26] A Balaton környezeti és természeti állapotának, illetőleg a balatoni tájnak az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdéséből következő megóvása, illetőleg az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdése szerinti egészséges környezethez való jog érvényesülésének biztosítása jelen szabályozás vonatkozásában, a XIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben kétséget kizáróan olyan, a Balaton törvény preambulumban is kifejezetten nevesített közérdeknek tekinthető, amelyek indokolhatják, hogy a Balaton közelében meghatározott, potenciálisan a Balaton vízminőségét, a balatoni tájat, illetőleg a Balaton környékén élő életminőségét károsan befolyásoló tevékenységeket a jogalkotó korlátozzon. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése ugyanis a tulajdonhoz való joggal összefüggésben azt is kifejezetten rögzíti, hogy a tulajdon társadalmi felelősséggel jár. Az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdése szerinti értékek megóvásának az államot és mindenkit terhelő kötelezettsége pedig ezen, a XIII. cikk (1) bekezdése szerinti társadalmi felelősség egyik konkrét, az Alaptörvényben kifejezetten megjelenő eseteként értelmezhető.
- [27] Ilyen korlátozásnak tekinthető az állattartás közvetetten, az építési lehetőségek szabályozásán keresztül megvalósuló korlátozása is egyes meghatározott, a Balaton törvény hatálya alá tartozó területeken. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság megállapította: a Balaton törvény indítvánnyal támadott 46. § c) pontja nem jelenti az Alaptörvény XIII. cikkében foglalt tulajdonhoz való jog szükségtelen korlátozását, az ugyanis egy, a törvényben is kifejezetten megjelenő, közvetlenül az Alaptörvényen alapuló és az Alkotmánybíróság által elismert közérdek érvényre juttatását célozza. Ezt a közérdeket még nyilvánvalóbbá teszi a Balaton-felvidéki Nemzeti Park létesítéséről szóló 31/1997. (IX. 23.) KTM rendelet, melynek 2. számú melléklete értelmében Szigliget község teljes kül- és belterülete védetté nyilvánított területnek minősül, a rendelet 2. § (1) bekezdése értelmében pedig a védetté nyilvánítás kifejezett célja egyebek között a táj jellegének megőrzése, természeti értékeinek a felszíni és felszín alatti vizek és vízkészleteknek, a Balaton és vízgűjtőjének, az érintett területek erdeinek, termőtalajának és más megújuló természeti erőforrásainak védelme, és a természetszerű gazdálkodási módok elterjesztésének révén végső soron a Balaton vízminőségének javítása.
- [28] 3.3. Az Alkotmánybíróság ezt követően azt vizsgálta meg, hogy a Balaton törvény 46. § c) pontja a XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jog aránytalan korlátozásának minősíthető-e. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben az alábbiakra mutat rá. A Balaton törvény 22/A. § (1) bekezdése értelmében a Balaton térségében a jogalkotó összesen 27 különböző övezetet létesített, az egyes övezetekre pedig eltérő jogi szabályozást alakított ki, a Balaton törvény 46. § c) pontja szerinti korlátozás pedig nem a törvény hatálya alá tartozó valamennyi területre, hanem csupán ezen 27 övezet egyikére vonatkozik. A Balaton törvény vizsgált rendelkezése 2008. december 1. napjától hatályos, ekként a szabályozás bevezetése óta eltelt több, mint egy évtizedes időtartamot az Alkotmánybíróság külön is figyelembe veszi a korlátozás arányosságának vizsgálata során. Az Alkotmánybíróság végezetül azt is kiemeli, hogy a támadott szabályozás az építés lehetőségét kifejezetten a terület művelési ágából (szőlő termőhelyi kataszteri terület) eredő funkcióinak megfelelő célra hasznosítható épületekre korlátozza, amely egyben értelemszerűen az ettől a funkciótól eltérő célra használható épületek létesítésének tilalmát is jelenti. A szabályozás ekként az építési korlátozások révén kifejezetten az érintett terület művelési ágak megfelelő hasznosításának előmozdítását célozza, és csak az ennek a hasznosítási módnak nyilvánvalóan meg nem feleltethető tevékenységeket korlátozza. Mindezen szempontokra figyelemmel

az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a támadott szabályozás nem tekinthető a XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jog aránytalan korlátozásának.

- [29] Miközben kétségtelen, hogy a törvény 46. § c) pontja alapján a szőlő termőhelyi kataszteri övezet területén nem lehetséges az állattartáshoz szükséges építmények létesítése, a szabályozás ugyanakkor egyértelműen azt célozta, hogy a szőlő termőhelyi kataszteri övezetben elhelyezkedő ingatlanok tulajdonosai kifejezetten a szőlőműveléssel és -feldolgozással kapcsolatos tevékenységeket végezzenek. Az a korlátozás, amely egy egyértelműen behatárolt övezetben környezet- és természetvédelmi okokra tekintettel kizárólag az övezet jellegéből közvetlenül következő tevékenységek folytatását, és az ezen tevékenységekhez szükséges épületek és építmények létesítését teszi lehetővé, nem tekinthető a XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jog aránytalan korlátozásának, különös tekintettel a XIII. cikk (1) bekezdésének utolsó mondatára, miszerint a tulajdon nem csupán jogosultságokat teremt a tulajdonosok számára, hanem egyben társadalmi felelősséggel is jár.
- [30] Mindezen szempontokra tekintettel az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jog sérelmét állító indítványi elemet elutasította.
- [31] 4. Az Alkotmánybíróság ezt követően az M) cikk (1) bekezdésének sérelmét állító indítványi elemet vizsgálta meg. Az indítványozó érvelése szerint a Balaton törvény 46. § c) pontja azért ellentétes az M) cikk (1) bekezdésével, mert a törvény nem teszi azt lehetővé, hogy az alapügy felperese mint mezőgazdasági őstermelő egy mezőgazdasági területen őstermelői tevékenység keretében állatokat tudjon tartani.
- [32] Az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdése mint alkotmányos alapelv {lásd például: 3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [34]} szerint Magyarország gazdasága az értékteremtő munkán és a vállalkozás szabadságán alapszik. Az M) cikk (1) bekezdésében foglalt alkotmányos alapelv erősíti és támogatja az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében rögzített vállalkozáshoz fűződő jogot, valamint a foglalkozás szabad megválasztását. Ezen rendelkezések nyújtanak lehetőséget üzleti, hasznot hajtó tevékenységek meghatározott szakmai, hivatásbeli, gazdasági és egyéb más feltételek mellett való gyakorlásához, melyek a szabadságjogokhoz hasonló védelemben részesülnek az állami beavatkozásokkal és korlátozásokkal szemben {3076/2017. (IV. 28.) AB határozat, Indokolás [56]}. A vállalkozás joga egy bizonyos, a vállalkozások számára az állam által teremtett közgazdasági feltételrendszerbe való belépés lehetőségének biztosítását, más szóval a vállalkozóvá válás lehetőségének – esetenként szakmai szempontok által motivált feltételekhez kötött, korlátozott – biztosítását jelenti. A vállalkozás joga tehát nem abszolútizálható, és nem korlátozhatatlan: senkinek sincs alanyi joga meghatározott foglalkozással kapcsolatos vállalkozás, sem pedig ennek adott vállalkozási jogi formában való gyakorlásához. A vállalkozás joga annyit jelent, hogy az állam ne akadályozza meg, ne tegye lehetetlenné a vállalkozóvá válást {3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [154]}. Az M) cikk (1) bekezdésével összefüggésben ugyanakkor (tekintettel arra, hogy alkotmányos alapelvről, és nem pedig alapvető jogról van szó) nem lehet az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében az alapvető jogok korlátozásának feltételeire előírt szabályokat alkalmazni {3111/2015. (VI. 23.) AB határozat, Indokolás [28]}.
- [33] Az Alkotmánybíróságnak a fentiek alapján tehát azt kellett megvizsgálnia, hogy a Balaton törvény 46. § c) pontja kizárja-e a mezőgazdasági őstermelőként mezőgazdasági területen történő állattartást, tehát az adott közgazdasági feltételrendszerbe való belépés lehetőségét.
- [34] A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény 3. § 18. pontja értelmében mezőgazdasági őstermelői tevékenységnek a törvény 6. számú mellékletében felsorolt termékek előállítására irányuló tevékenység minősülhet, további feltételek teljesítése esetén. Ezen, a törvény mellékletében felsorolt, a mezőgazdasági őstermelők által végezhető tevékenységek közül csupán egy az állattenyésztés. Mindez azt jelenti, hogy a Balaton törvény 46. § c) pontja nem általában a mezőgazdasági őstermelői tevékenységet, hanem a mezőgazdasági őstermelői tevékenységen belül egy konkrét tevékenység (állattenyésztés) folytatását zárja ki. Figyelemmel arra a tényre, hogy a Balaton törvény a Balaton térségében összesen 27 különböző övezetet hozott létre, az egyes övezetekre pedig eltérő jogi szabályozást alakított ki, ekként a Balaton törvény 46. § c) pontja még ezen állattenyésztési tevékenység folytatását is kizárólag az övezetek egyikében, a terület jellegénél fogva szőlő termőhelyi kataszteri övezetnek minősülő övezetben zárja ki. Miként arra az Alkotmánybíróság már korábban, a XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító indítványi elem vizsgálatával összefüggésben utalt, ez a korlátozás kifejezetten a Balaton környezeti és természeti állapotának az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdéséből következő megóvását, illetőleg az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdése szerinti egészséges környezethez való jog érvényesülését biztosítja. Az M) cikk (1) bekezdéséből ugyanakkor az államnak csak az a kötelezettsége következik, hogy az Alaptörvényben szereplő alkotmányos értékek figyelembevételével a vállalkozás szabadságára irányuló

intézményrendszert létrehozza és fenntartsa {3111/2015. (VI. 23.) AB határozat, Indokolás [35]}, mely kötelezettségét az állam a mezőgazdasági őstermelők vonatkozásában egyértelműen teljesítette.

- [35] Mindezen szempontokra tekintettel az Alkotmánybíróság az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdésében foglalt alapelv sérelmét állító indítványi elemet elutasította.
- [36] 5. Az Alkotmánybíróság végezetül a B) cikk (1) bekezdésének sérelmét állító indítványi elemet vizsgálta meg. Az indítvány szerint az Éltv. 6. § (5) bekezdése alapján az állattartás kizárólag közegészségügyi, környezetvédelmi és természetvédelmi indokkal korlátozható, ezzel szemben a Balaton törvény 46. § c) pontja úgy tilalmazza az állattartást, hogy annak sem egészségügyi, sem környezetvédelmi, sem pedig természetvédelmi indoka nincs. Mindez azt jelenti, hogy a két törvényi rendelkezés egymással nincs összhangban, ekként pedig sérül a jogbiztonság alapvető elve.
- [37] A jogbiztonság követelményét az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság klauzula tartalmazza. E követelmény az Alkotmánybíróság következetes felfogása szerint azt kívánja meg, hogy a jogrendszer egésze, annak részterületei, valamint egyes szabályai világosak, egyértelműek, hatásukat tekintve kiszámíthatóak és a norma címzettjei számára előre láthatóak legyenek és a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat hordozzanak {legutóbb például: 3313/2018. (X. 16.) AB határozat, Indokolás [25]}.
- [38] Az Alkotmánybíróság több határozatában vizsgálta már a törvény törvénnyel való kollíziója, illetve tágabb értelemben a jogforrási rendszerben azonos szinten szereplő jogszabályok összeütközése kérdését. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatályba lépését követően is következetes gyakorlatot folytat abban a kérdésben, hogy az azonos szintű jogszabályok közötti esetlegesen fennálló ellentmondás önmagában nem az Alkotmánybíróság által elbírálandó kérdés, hanem jogalkalmazói jogértelmezéssel oldandó fel. Két vagy több azonos szintű jogszabályi rendelkezés esetleges kollíziója által előálló értelmezési nehézség még nem elegendő feltétele az alaptörvény-ellenesség megállapításának {lásd például: 3097/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [24]}. Az ilyen egymásnak nyilvánvalóan ellentmondó, a jogforrási hierarchiában azonos szinten szereplő jogszabályok összeütközése csak akkor eredményez alaptörvény-ellenességet, ha az egyben az Alaptörvény valamely rendelkezésének a sérelmével is együtt jár, vagyis ha az ellentétes tartalmú szabályozás anyagi alaptörvény-ellenességhez vezet, így különösen valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelmét eredményezi. A jogalkotó valamely, az Alaptörvény sérelmét nem jelentő hibáját általában jogalkalmazói jogszabály-értelmezéssel kell feloldani, mert a jogalkalmazás feladata annak eldöntése, hogy a konkrét jogviszonyokban az ellentétes (vagy látszólagos ellentétet hordozó) rendelkezések közül melyik törvényhely alkalmazásával kell eljárni. A jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelményének sérelme csak akkor állapítható meg, ha az ellentétes tartalmú, azonos jogforrási szinten elhelyezkedő jogszabályi rendelkezések között fennálló kollízió jogalkalmazói jogértelmezéssel a jogbiztonság sérelme nélkül nem oldható fel {például: 3098/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [16]}.
- [39] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az Éltv. 6. § (5) bekezdése és a Balaton törvény 46. § c) pontja közötti ellentét jelen esetben legfeljebb látszólagos, tekintettel arra, hogy az indítványozó állításával ellentétben a Balaton törvény 46. § c) pontja szerinti korlátozás mögött egyértelműen azonosíthatóak a jogalkotó környezetvédelmi, illetőleg természetvédelmi megfontolásai. Mindez azt jelenti, hogy az Alkotmánybíróság megítélése szerint az Éltv. 6. § (5) bekezdése és a Balaton törvény 46. § c) pontja közötti látszólagos ellentét jogalkalmazói jogértelmezéssel kétséget kizáróan feloldható.
- [40] Mindezen szempontokra tekintettel az Alkotmánybíróság az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság elvének sérelmét állító indítványi elemet is elutasította.

Budapest, 2019. április 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [41] A határozat rendelkező részét támogatom, de az indokolás kiegészítését tartom szükségesnek.
- [42] Helyesnek tartanám, ha a határozatokból következő precedenserő pontosításaként a határozatokban a rendelkező rész után a részletes indokolás lezárásaként az Alkotmánybíróság egy külön részben foglalná röviden össze ebben az ügyben is azt az érvelési alapot, amelyre tekintettel kimondta az adott határozat rendelkező részi döntését. Ezzel a döntést hordozó normatív alapot – *ratio decidendi* – tisztán kiemeli a sokszor az oldalak tucatjain kifejtett érvelések részleteiből. Ez lehetővé teszi, hogy az alkotmánybíráskodás saját esetjogának precedensei az Alaptörvény rendelkezései fényében ellenőrizhetőbbekké váljanak. Másrészt ennek révén elkerülhető lenne, hogy az alkotmánybíróági döntésekben levő sok-sok *ad hoc* jellegű megállapítás (*obiter dictum*) később precedens-megállapításként kerüljön felhasználásra. A precedensjog elmélete szerint a precedensjognak ugyanis csak a konkrét ügyek részleteiből adódó tanulságok révén van legitimitása. Ez azonban csak arra a normatív hordozó alapra, *ratio decidendi*-re vonatkozik, mely a körülmények mérlegelése alapján a konkrét ügy eldöntése közben adódott. Egy sor lehetséges absztrakt és csak távoli összefüggésekre mutató megállapítás, mely egy-egy adott ügy kapcsán felmerül, és az érvelés kifejtésébe bekerül, sokszor csak egy-egy alkotmánybíró szubjektivitásából és teoretikus vagy szakmai érdeklődéséből fakad, de nem jelenti az adott ügy eldöntését hordozó normatív alapot, és ezért ezt mint az indokolás *obiter dictum*-hoz tartozó részeit nem lehet kötelezőnek tekinteni.
- [43] A jelen esetben a rendelkező részi döntést hordozó *ratio decidendi*-t, a döntés normatív alapját az indokolás III. részének 3. pontjából (Indokolás [18]–[30]) kellett volna megítélésem szerint kiemelni, mely a tulajdonjog és a vállalkozás szabadságának korlátait értelmezte az ügy által felvetett kontextusban. Mivel a határozat indokolása ezt nem tette, ezért párhuzamos indokolásomban pótolom.
- [44] Az a korlátozás, amely egy egyértelműen behatárolt övezetben környezet- és természetvédelmi okokra tekintettel kizárólag az övezet jellegéből közvetlenül következő tevékenységek folytatását és az ezen tevékenységek folytatásához szükséges épületek és építmények létesítését teszi lehetővé, nem tekinthető az M) cikk (1) szerinti vállalkozás szabadsága alapörvényi értéke és a XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jog aránytalan korlátozásának, különös tekintettel XIII. cikk (1) bekezdésének utolsó mondatára, miszerint a tulajdon nem csupán jogosultságokat teremt a tulajdonosok számára, hanem egyben társadalmi felelőséggel is jár.
- [45] Ez a *ratio decidendi* a normatív alap a határozatban a bírói döntés megsemmisítését kérő indítvány elutasításában, és a későbbi hasonló ügyek eldöntése számára ez a normatív alap jelentheti az Alaptörvény vonatkozó rendelkezésének konkretizálását. Az indokolás összes többi része megítélésem szerint pusztán csak *obiter dictum*, minden precedenserő nélkül, és a döntési ráció lokalizálása feszezettebbé tudja tenni a jövőben a hazai alkotmánybíráskodás precedensjogának működését.

Budapest, 2019. április 2.

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [46] A többségi határozat rendelkező részével egyetértek, indokolásával azonban nem.
- [47] Álláspontom szerint az ügyben érintett szigligeti földterület besorolása szerint mezőgazdasági, azon belül szőlő művelésű terület, így arra főszabály szerint semmit nem lehet építeni. A HÉSZ a főszabályhoz képest kivételt állapít meg, mégpedig terepszint alatti építmény tekintetében, kizárólag szőlőművelés esetén [1. § (5) bekezdés, 29. § (2) bekezdés *h*) pont és (3) bekezdés *c*) pont]. Következésképpen nem volt indoka annak, hogy a határozat az indítványt az egészséges környezethez való joggal összefüggésben vizsgálja. A tilalom nem a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet sajátosságával kapcsolatos, az ország bármely más mezőgazdasági területére vonatkozhatna.
- [48] A tulajdonhoz való jogot – annak alkotmánybírói értelmezés szerinti terjedelmére tekintettel – az ügy nem is érinti. A tulajdonhoz való alkotmányos alapjog ugyanis nem terjed ki a tulajdontárgyon történő építmény szabad elhelyezésére. Ez kapcsolódhat a tulajdonjog polgári jogi értelméhez, de nem alapjog. Elegendő lett volna tehát az indítványt a vállalkozáshoz való alapjog vonatkozásában vizsgálni (figyelemmel azonban arra is, hogy az ügyben érintett tulajdonos őstermelői tevékenységét a hivatkozott önkormányzati rendelet hatályba lépését követően kívánta megkezdeni).

Budapest, 2019. április 2.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

- [49] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Budapest, 2019. április 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

- [50] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Budapest, 2019. április 2.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírói ügyszám: III/1858/2018.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3072/2019. (IV. 10.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kaposvári Törvényszék mint másodfokú bíróság 2.Pf.20.572/2018/4. számú ítélete elleni alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság (jogi képviselő: Dr. Petrovics Bálint ügyvéd, 1122 Budapest, Ráth György utca 56., a továbbiakban: indítványozó) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló perben az indítványozó gazdasági társaság felperesként vett részt. A bíróság által megállapított tényállás szerint az alperes egy jogi személy engedményezővel 2004. november 22-én CHF alapú kölcsönszerződést kötött, mellyel vállalta, hogy az első törlesztő részletet 360 000 forint összegű önrész formájában a finanszírozott gépjármű vételár részeként befizeti és 72 darab változó összegű törlesztő részlet formájában teljesíti. Az indítványozó a kölcsön összegét a megvásárolt gépjármű vételár részleteként a gépjármű eladója részére közvetlenül folyósította, a kölcsönszerződés biztosítékeként vételi jog került kikötésre. A kötelezett teljesítése hiányában a jogelőd 2005. március 11-én a kölcsönszerződést felmondta, ekkor a kötelezettnek 2 161 555 forint tartozása állt fenn. A perbeni gépjármű 2005. augusztus 11-én 1 302 300 forint vételáron került eladásra, a tartozásban a kötelezett javára került elszámolásra, így 1 058 450 forint tartozása maradt fenn. A pénzüntézet 2009. december 18-án engedményezési szerződést kötött az indítványozóval, melyről a szerződő fél is értesítést kapott, alperesi részről teljesítés nem történt. Az indítványozó kereseti kérelmében kérte kötelezni az alperest 965 470 forint tőke és annak 2005. december 13-tól a kifizetés napjáig számított jegybanki alapkamat kétszeresének megfelelő mértékű késedelmi kamata megfizetésére és a perköltség viselésére, kérve a tárgyalások távollétében történő megtartását. Az alperes ellenkérelmében kérte a kereseti kérelem elutasítását, tagadva azt, hogy a felperessel, illetve jogelődjével szerződéses jogviszonyban állt volna, így a hivatkozott szerződést aláírta volna, hogy gépjárművet vásárolt volna, illetve nevezett személyt, aki a gépkocsit leadta, ismerte volna és vele bármilyen kapcsolatban állna. Sem a felperestől, sem a jogelődtől korábban értesítést, felhívást nem kapott, iratokkal nem rendelkezik, iratait többször ellopták, személyigazolványa emiatt két alkalommal cserére került, így még személyi adatait, személyigazolvány számát sem tudja azonosítani esetlegesen. A szerződés egyébként csak címét és nevét tartalmazza ezen kívül.
- [3] Az elsőfokú bíróság az indítványozó kereseti kérelmét megalapozatlannak találta és elutasította arra tekintettel, hogy az indítványozó kérte a tárgyalások távollétében történő megtartását, határidőt nem kért nyilatkozata megtételére, a tárgyaláson nem jelent meg, az alperesi érdemi ellenkérelemre nem reagált, bizonyítási indítványt nem terjesztett elő. A Kaposvári Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2.Pf.20.572/2018/4. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Az ítélet indokolása szerint az elsőfokú bíróság helyesen alkalmazta a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 27. fejezete szerinti kísértékű perek szabályait, miután a felperes a tárgyaláson nem jelent meg, az alperes érdemi ellenkérelmében foglaltakra nem nyilatkozott, bizonyítási indítványt nem terjesztett elő. A másodfokú bíróság hangsúlyozta,

hogy az indítványozó számára ismert volt az alperesi ellenkérelem tartalma, az első tárgyalási nap előtt lehetősége lett volna bizonyítási indítványt előterjeszteni, – melyre az elsőfokú bíróság idézésében fel is hívta – ezt azonban elmulasztotta.

- [4] Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz, kérve a Kaposvári Törvényszék mint másodfokú bíróság 2.Pf.20.572/2018/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Álláspontja szerint az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntés és az alapjául szolgáló bírói eljárás Alaptörvényben biztosított jogát, nevezetesen annak XXVIII. cikkébe foglalt tisztességes eljáráshoz való alapjogát sérti, mivel sem az elsőfokú bíróság, sem a másodfokú bíróság bizonyítási eljárást nem folytatott le és ítéletében sem indokolta meg, hogy a felperes által felajánlott bizonyítékokat miért hagyta figyelmen kívül döntése meghozatala során. Az elsőfokú bíróság még az általánosság szintjén sem tett eleget a régi Pp. 3. § (3) bekezdésébe foglalt tájékoztatási kötelezettségének, ennek ellenére a bizonyítékok abszolút figyelmen kívül hagyásával elutasította a felperesi keresetet; sem az elsőfokú, sem a másodfokú bíróság nem döntött az ügy érdemében, a régi Pp. 388. § (1) bekezdését önkényesen és tévesen értelmezték. Az eljáró bíróságok azzal, hogy teljeskörűen figyelmen kívül hagyták az indítványozó álláspontját, megfosztották a bírósághoz fordulás jogától, ezen alapjoga kiüresedett, formálissá, súlytalanná vált.
- [5] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. Az Alkotmánybíróság tanácsa az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. §-ai szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. §-ok szerinti feltételeket. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem fogadható be, mert nem felel meg az Abtv. 29. §-a szerinti tartalmi követelményeknek, nem vet fel ugyanis sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, sem pedig alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést.
- [6] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A bírósági döntéseket – az Alaptörvény felhatalmazása alapján – az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálata során.
- [7] Az Alkotmánybíróság az indítvány tartalma alapján a vizsgált ügyben megállapította azt, hogy az indítványozó az ügyében eljáró bíróságok jogértelmezését tartotta alaptörvény-ellenesnek, a támadott döntések törvényességi szempontú felülvizsgálatát kérte az Alkotmánybíróságtól. Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata értelmében az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörében eljárva a bírói döntést törvényességi szempontból nem vizsgálhatja felül.
- [8] Önmagában az a tény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, mert a bíróság az indítványozó által irányadónak tartottól eltérően értelmezte az alkalmazott jogi normát, önmagában nem elégséges érv a támadott döntések alaptörvény-ellenességének alátámasztására, nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem {vö. 3179/2016. (IX. 26.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [9] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokoltá tenné.
- [10] 3. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására, mivel az nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételeknek, nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. április 2.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1307/2018.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3073/2019. (IV. 10.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Székesfehérvári Törvényszék 10.B.309/2014/255. számú ítélete, a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 4.Bf.232/2016/64. számú ítélete, valamint a Kúria Bfv.I.1182/2017/17. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában a Székesfehérvári Törvényszék 10.B.309/2014/255. számú ítélete, a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 4.Bf.232/2016/64. számú ítélete, valamint a Kúria Bfv.I.1182/2017/17.számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege – a bírósági döntésekben megállapított tényállás és az indítványozó előadása alapján – a következőképpen foglalható össze.
- [3] Az indítványozó házi gyermekorvosként dolgozott, és praxisába tartozott egy táplálási hiányosságok miatt 18 hónaposan elhunyt kisgyermek.
- [4] A Fejér Megyei Főügyészség az indítványozót mint az alkotmányjogi panasz előzményét jelentő büntetőeljárás VI. rendű terheltjét a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 165. § (3) bekezdése I. fordulata szerinti foglalkozás körében elkövetett szándékos veszélyeztetés büntetével vádolta meg, melyet később a vádmódosításában a Btk. 165. § (3) bekezdés II. fordulata szerinti halált okozó foglalkozás körében elkövetett szándékos veszélyeztetés büntetére módosította, és 5 év letöltendő szabadságvesztés büntetés kiszabását, valamint az orvosi foglalkozástól való végleges eltiltását indítványozta.
- [5] A Székesfehérvári Törvényszék 10.B.309/2014/255. számú ítéletével az indítványozót bűnösnek mondta ki a Btk. 165. § (1) bekezdése szerinti foglalkozás körében elkövetett gondatlan veszélyeztetés vétségében, és ezért egy év szabadságvesztésre ítélte, melynek végrehajtását kettő év próbaidőre felfüggesztette.
- [6] A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 4.Bf.232/2016/64. számú ítéletében az indítványozóval szemben kiszabott szabadságvesztést 6 hónapra enyhítette, egyebekben az elsőfokú ítéletet az indítványozó vonatkozásában – a bünygi költségekre vonatkozó rendelkezés hatályon kívül helyezése mellett – helybenhagyta.
- [7] Az indítványozó (valamint az V. rendű terhelt) felülvizsgálati indítványa folytán eljáró Kúria az emberölés büntette és más bűncselekmények miatt folyamatban volt büntetőügyben az első- és másodfokú ítéletet az indítványozóra (és az V. rendű terheltre) vonatkozó részében hatályában fenntartotta. Az indítványozó felülvizsgálati indítványával összefüggésben végzése indokolásában megállapította, hogy felülvizsgálati indítványának az a része, melyben a gyermekgyógyász szakfelügyelő tanúvallomásának és szaktanácsadói véleményének felhasználását támadta, törvényben kizárt, így erre rendkívüli jogorvoslat nem alapítható. A Kúria szerint arra még akkor sem lehetne eredményesen hivatkozni, ha a tanú kihallgatására törvénysértően került volna sor, tekintve, hogy nem abszolút, hanem relatív eljárási szabálysértés, ha a bíróság a tényállás megállapításánál törvényben kizárt bizonyítékokat is elfogadott.
- [8] A törvényben kizártnak tartotta a Kúria a felülvizsgálati indítvány azon elemét is, mely a megállapított tényállás helyességét, megalapozottságát, valamint a bizonyítékok értékelését vitatta. Hangsúlyozta, hogy a Kúria a megállapított tényálláshoz még annak esetleges megalapozatlansága esetén is kötve van, és a felülvizsgálat során a vitatott jogkérdések kizárólag az alapeljárásban megállapított tényállás alapján bírálhatók el. Ennek megfelelően – törvényi kizártsága folytán – nem volt vizsgálható, hogy az eljáró bíróságok a bizonyítási eljárás során milyen esetleges hibát vétettek, és nem lehetett a megállapított tényállástól eltérő vagy abban nem szereplő körülményre sem hivatkozni. Összességében a Kúria megállapította, hogy az indítványozó anyagi jogi törvény-

sértés címén valójában a bizonyítékok mikénti értékelését, valamint az eljáró bíróságok mérlegelésének és a bűnösség vonatkozásában levont következtetésének a helyességét támadta, amikor arra hivatkozott, hogy a korábban szaktanácsadóként eljáró személyt tanúként hallgatták ki. A Kúria kiemelte, hogy a tanúként meghallgatott személy nem az eljáró hatóságok felkérése alapján végzett szaktanácsadói tevékenységet, így tanúkénti kihallgatása nem sértett eljárási szabályt.

- [9] A Kúria a felülvizsgálati indítvány arra vonatkozó elemét, hogy az eljáró bíróságok nem jelölték meg a döntésüket megalapozó jogszabályi rendelkezéseket, alaptalannak találta. Összességében megállapította, hogy az indítványozó terhére rótt foglalkozási szabályok megszegése tekintetében nem csak a közvetlen gyógyítással összefüggő foglalkozási szabályoknak van a bűnösséget megalapozó jelentősége. Az orvosi tevékenységgel ténylegesen összefüggő, a beteg gyógyulását elősegítő, és a közvetlen veszély elhárítását szolgáló egyéb szabályok megszegése (például bejelentési kötelezettség a gyermekjóléti szolgálat felé) is alkalmas a foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés bűncselekménye megállapításához.
- [10] 3. Az indítványozó emberölés bűntette és más bűncselekmények miatt folyamatban volt büntetőeljárást követően fordult az Alkotmánybírósághoz alkotmányjogi panaszával.
- [11] Előadta, hogy álláspontja szerint a Székesfehérvári Törvényszék 10.B.309/2014/255. számú ítélete, a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 4.Bf.232/2016/64. számú ítélete, valamint a Kúria Bfv.I.1182/2017/17. számú végzése ellentétes az Alaptörvény több rendelkezésével, így a T) cikk (1)–(2) bekezdéseivel valamint a XXIV. cikk (1) bekezdésével.
- [12] Indokolásként arra hivatkozott, hogy a másodfokú bíróság olyan – szerinte szakértői bizonyítást igénylő – megállapításokat tett a tényállás részévé, ami kizárólag a gyermekgyógyász szakfelügyelő tanú meghallgatásán alapult, és pusztán ez alapján állapította meg az indítványozó bűnösségét. A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) 99. § (1) bekezdése, és ezen keresztül az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése sérelmét látja megvalósulni azáltal, hogy szakértői bizonyítást igénylő kérdésben az eljáró bíróságok nem folytattak le gyermekgyógyász vagy házi gyermekorvos szakértő bevonásával szakértői bizonyítást. Az indítványozó szerint az első- és másodfokú bíróság kizárólag a tanúvallomás alapján döntött az egyébként különleges szakértelmet igénylő kérdésben (szakértő kirendelése helyett), így megsértette a tisztességes eljáráshoz való jogot.
- [13] Az Alaptörvény T) cikk (1)–(2) bekezdéseinek sérelme körében kifejtette, hogy az eljáró bíróságok egy módszertani levelet tekintettek irányadó „szakmai bibliának” (1. számú Módszertani levél házi orvosok, házi gyermekorvosok, védőnők, gyermek-egészségügyi szakemberek részére, dr. Herczog Mária – dr. Kovács Zsuzsanna: A gyermekbántalmazás és elhanyagolás megelőzése, felismerése és kezelése), holott az az indítványozó szerint kötelező erővel nem bír, jogokat, kötelezettségeket nem állapíthat meg.
- [14] Az indítványozó hivatkozott arra is, hogy a bíróságok az egészségügyi jogszabályok rendelkezéseit tévesen értelmezték, amikor kimondták, hogy egy éves korban a gyermek szűrővizsgálata kötelező, szerinte ez ugyanis csak ajánlott, a gyermekorvosnak csak akkor kell elvégeznie, ha a szülő kéri.
- [15] 4. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. §-ok szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. §-ok szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy rendelkezik, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát. Vizsgálata eredményeként az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a határidőben érkezett alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem fogadható be.
- [16] Az indítványozó alaptörvény-ellenesnek, az Alaptörvény T) cikk (1)–(2) bekezdéseibe ütközőnek tartja a támadott bírósági határozatokat. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság hangsúlyozza: az Abtv. 27. §-a értelmében az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást

befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

- [17] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntések alapjául szolgáló büntetőeljárás VI. rendű terheltje volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [18] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata értelmében az Alaptörvény T) cikk (1)–(2) bekezdése nem tekintendő az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának, így arra alkotmányjogi panasz sem alapítható {lásd például: 3034/2019. (II. 12.) AB végzés, Indokolás [19]; 3022/2019. (I. 21.) AB végzés, Indokolás [12]}. Ennek megfelelően az indítvány e vonatkozásában nem teljesíti az Abtv. 27. § a) pontja szerinti követelményt.
- [19] 5. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [20] Az indítványozónak az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése vonatkozásában előadott indokolással összefüggésben az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot rögzíti, vagyis a közigazgatási hatóságok eljárásának alkotmányossági mércéjét határozza meg. Az adott ügyben nem indult közigazgatási eljárás, ezért az Alaptörvény e rendelkezése a jelen ügyben nem alkalmazható. Az indítványok tartalom szerinti elbírálása elvének megfelelően ugyanakkor az Alkotmánybíróság az indítványozó által előadottakat a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot deklaráló – konkrétan meg nem jelölt – XXVIII. cikk (1) bekezdéséhez kapcsolódó indokolásként értékelte.
- [21] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasz a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság a büntetőeljárás során lefolytatott bizonyítás törvényességét, a beszerzett bizonyítékok bizonyító erejét, illetve az azokból levont következtetéseket a bíróságtól eltérő módon értékelje.
- [22] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza: „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének [...]). Önmagukban azonban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [23] A bírói döntések ellen benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető tehát a további jogorvoslattal nem támadható bírósági döntések általános felülvizsgálata eszközének, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt és az abban biztosított jogokat védi {3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. Ebből következően az Alkotmánybíróság a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének felülbírálatára sem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [24] Az indítvány ténylegesen a Kúria eljárását és ítéletét, annak indokolásának egyes megállapításait, a bíróság mérlegelési körébe tartozó, jellegét tekintve törvényességi és nem alkotmányossági szempontok miatt kifogásolta. Az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályokra a Kúria a támadott végzésében – a 2. pontban ismertetett indokolással – választ adott. Az Alkotmánybíróság hatásköre nem terjed ki annak vizsgálatára sem, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás és az abból levont következtetés megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {elsőként lásd: 3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [25] A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó panaszában a kifogásolt bírósági határozatokban foglaltakkal kapcsolatosan nem állított a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, így nem teljesítette

az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt. Minderre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2019. április 2.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1746/2018.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3074/2019. (IV. 10.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 1.Pkf.26.803/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybírósról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló polgári peres eljárásban megállapított tényállás szerint az indítványozó – az eljárásban felperes – a Budapest Környéki Törvényszék jogerős, illetve a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott ítélete jogellenességének megállapítása iránt nyújtott be keresetlevelet. Az elsőfokú bíróság az indítványozót elutasítás terhével hiánypótlásra hívta fel, a hiányok pótlásra megadott határidő azonban eredménytelenül telt el, ezért a bíróság végzésével a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasította, és kötelezte az indítványozót 3600 forint mérsékelt illeték megfizetésére.
- [3] A végzés ellen benyújtott fellebbezésében az indítványozó az eljárás megszüntetését kérte. Arra hivatkozott, hogy keresetlevele alapján más ügyszámon már peres eljárás van folyamatban, erről a tényről telefonon a bíróságot tájékoztatta is, ahol azt a választ kapta, hogy két különböző ügyről van szó. Az indítványozó hangsúlyozta, nem kérte, hogy a bíróság két ügyszámon lajstromozza keresetlevelét. Állítása szerint erre csak tévedésből kerülhetett sor, amelynek oka az lehetett, hogy a Fővárosi Törvényszéken benyújtott keresetlevelét az alperesek egyikének, a Kúriának is megküldte. Az eljárás megszüntetését arra tekintettel is kérte, hogy ne kelljen két ügyben eljárási illetéket fizetnie.
- [4] A Fővárosi Ítéltábla 1.Pkf.26.803/2017/2. számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta. A másodfokú bíróság szerint az indítványozó fellebbezésében nem vitatta, hogy az elsőfokú bíróság hiánypótlásra történő felhívásának nem tett eleget, ezért az elsőfokú bíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 130. § (1) bekezdés j) pontja alapján helytállóan döntött a hiányos, és emiatt tárgyalásra alkalmatlan keresetlevél idézés kibocsátása nélkül történő elutasításáról.
- [5] 2. Az indítványozó az első-, és másodfokú végzések ellen benyújtott, alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény II. cikkéből levezethető perindításra vonatkozó önrendelkezési jogának, valamint tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmére hivatkozott. Állította, hogy nem állt szándékában keresetlevele alapján két pert indítani, az elsőfokú bírósághoz benyújtott keresetlevele alapján a 31. P.22.350/2017. számú perben pedig a bíróság korábban hívta fel hiánypótlásra, mint az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárásban. Előadása szerint abban a perben a felhívásnak eleget is tett, az alkotmányjogi panasz benyújtásakor már a másodfokú eljárás volt folyamatban. A bíróság tévedésének minősítette, hogy a Kúriához benyújtott, majd a Kúria által az elsőfokú bíróságnak megküldött keresetlevelét új ügyszámon lajstromozták, és úgy ítélte meg, hogy ezzel a panasz alapjául szolgáló eljárást a bíróság indította meg.
- [6] A 9/1992. (I. 30.) AB határozatra, illetve az 1/1994. (I. 7.) AB határozatra hivatkozással hangsúlyozta, hogy az eljárásjogi értelemben vett fél rendelkezési joga az emberi méltósághoz való jog szerves részét adó önrendelkezési jog egyik aspektusa, eljárásjogi vetülete. Álláspontja szerint a jogvitában érdekelt félnek van alkotmányos joga arra, hogy ügyét bíróság elé vigye, ezért csak az ő akaratából indulhatott volna meg a panasz alapjául szolgáló per. Érvelése szerint ő nem akart még egy pert indítani, a bíróság által önkényesen megindított perben ezért akarata ellenére lett felperes, így sérült az önrendelkezéshez, ezen keresztül pedig a méltósághoz és a tisztességes eljáráshoz való joga. Erre figyelemmel az indítványozó szerint nem helytálló a bíróságoknak arra történő hivatkozása sem, hogy keresetlevelét a hiánypótlás elmaradása miatt nem lehetett érdemben elbírálni. Az elbírállhatóságot állítása szerint ugyanis az zárta ki, hogy nem kérte ebben az eljárásban keresete elbírállását,

a bíróságok tehát túlterjeszkedtek kérelmén. Utalt arra is, hogy a hiánypótlásra történő felhívásnak alapos okkal nem tett eleget: a régi Pp. 130. § (1) bekezdés *d*) pontja alapján keresetlevelét ugyanis a folyamatban lévő másik perre tekintettel mindenképpen el kellett volna utasítania a bíróságnak. Az indítványozó tisztességes eljáráshoz való joga sérelmét állította arra tekintettel is, hogy az eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták a másik per folyamatban léteire vonatkozó bejelentését, és ezt meg sem indokolták, továbbá alaptalanul kötelezték a mérsékelt illeték megfizetésére.

- [7] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján először azt kellett vizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek megfelel-e. Az Abtv. 27. §-a értelmében az ügy érdemében hozott, vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntéssel szemben is csak akkor van helye alkotmányjogi panasznak, ha az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. E rendelkezésre figyelemmel az Alkotmánybíróság előjáróban rögzíti, hogy a panasz befogadhatóságának vizsgálatát az indítványnak a másodfokú végzésre vonatkozó részei alapján folytatta le, és arra a megállapításra jutott, hogy a panasz az alábbiak miatt nem felel meg a törvényi követelményeknek.
- [8] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)–f*) pontjaiban foglaltakat. Az (1b) bekezdés *e*) pontja szerint az indítványnak indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [9] Az Alkotmánybíróság főtítkára az eljárás előkészítő szakaszában felhívta az indítványozó figyelmét arra, hogy alkotmányjogi panasz nem tartalmaz alkotmányjogi érvekkel alátámasztott indokolást, ezért őt hiánypótlásra hívta fel. Az indítványozó határidőben ugyan, de csak formálisan tett eleget a felhívásnak.
- [10] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az Abtv. 52. § (2) bekezdése értelmében vizsgálata az indítványozó által megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik, így az alkotmányjogi panasz befogadhatóságát is indítványhoz kötötten vizsgálja. Ennek eredményeként az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a felhívásra kiegészített indítvány és annak melléklete, illetve a támadott végzés tartalma nem fedik egymást, ugyanakkor a benyújtott iratok nem támasztják alá az indítványozónak a támadott végzések tartalmával ellentétes állításait. Így az indítványhoz mellékelt keresetlevélén nincs ügyszám, de arra vonatkozó adat sem, hogy az a Kúriától került volna az elsőfokú bírósághoz. Nem igazolta az indítványozó azon állítását sem, miszerint ugyanazon keresetlevél alapján egy másik per már folyamatban volt a hiánypótlásra felhívó végzés kiadásakor, és erről tájékoztatta is az elsőfokú bíróságot, ahogy azt sem, hogy a másik eljárásban eleget tett hiánypótlási kötelezettségének, az illetéket is lerőta. Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy az Abtv. 57. § (1) bekezdése alapján – főszabály szerint – az indítványok érdemében is a rendelkezésre álló iratok alapján dönt. Az Abtv. 52. § (4) bekezdése szerint az alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia, a (6) bekezdés értelmében pedig az indítvány mellékleteként meg kell küldeni az Alkotmánybíróság részére azokat a dokumentumokat, amelyek az indítványban foglaltakat igazolják. Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy a régi Pp. 119. § (1) bekezdése alapján a peres eljárás iratait a felek megtekinthetik, és azokról másolatokat készíthetnek, ezért az indítványozónak lehetősége volt beszerezni és indítványához csatolni az elbíráláshoz szükséges azon iratokat, amelyek a panaszban előadott állításait alátámasztják.
- [11] A bírói döntésekkel szemben igénybe vehető alkotmányjogi panasz az alaptörvény-ellenesség miatt bekövetkezett jogsérelem elhárítását célzó, illetve azt eredményezhető jogorvoslat. Az indítványozó alapvetően törvényességi, szakjogi kifogásokat hozott fel a támadott végzéssel kapcsolatban, a hivatkozott alkotmánybírósági döntéseknek a panasz alapjául szolgáló ügyre, illetve a támadott végzésre vonatkoztatása pedig önmagában nem valószínűsítette az indítványozó állításait, az állított alapjogi sérelmeket. Az Alkotmánybíróság a másodfokú bírósági határozatra, illetve az abban megállapított tényállásra vonatkozóan vizsgálhatta csupán, hogy a bírói jogértelmezés felveti-e az alaptörvény-ellenesség kételyét az alkotmányossági összefüggéseket felmutató indokolás alapján és azt állapította meg, hogy ilyen érvelés a kiegészített indítványban sincs, az indítványozó nem mutatta be a támadott bírói döntés és a megsérteni vélt alaptörvényi rendelkezések tartalma közötti ellentétet. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint alkotmányossági összefüggéseket bemutató, érdemi vizsgálatot megalapozó „[i]ndokolás hiányában a kérelem nem felel meg határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség” {például 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza: „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d*) pontja fogalmazza meg, hogy az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel

való összhangját. A bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik a testület hatáskörébe. [...] A bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz azonban nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének. [...] [A]z Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban azonban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]; 3241/2013. (XII. 21.) AB végzés, Indokolás [13]}.

[12] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – figyelemmel az Abtv. 27. § a) pontjában és az 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglaltakra – az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. április 2.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/518/2018.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3075/2019. (IV. 10.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.II.21.289/2017/14. számú ítélete, valamint Pfv.II.21.289/2017/13. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselő nélkül eljáró indítványozó (dr. Jasztrab Jácint Szilárd) az Alkotmánybírósról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, és abban kérte a Kúria Pfv.II.21.289/2017/13. számú végzése, valamint Pfv.II.21.289/2017/14. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, a Fővárosi Törvényszék 50.Pf.640.138/2016/17. számú ítéletére, valamint a Pesti Központi Kerületi Bíróság 14.P.104.455/2013/115. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló polgári perben megállapított tényállás szerint az indítványozó – a perben alperes – és volt felesége (az alapügy felperese, a továbbiakban: felperes) 2009 szeptemberében kötöttek házasságot az Egyesült Államok-béli Las Vegasban. Házasságukból egy közös gyermekük született 2010 augusztusában. Az indítványozó és a felperes kapcsolata néhány évvel később megromlott, életközösségük 2013. június 14. napján megszűnt. Az indítványozó, valamint a felperes 2013. június 14. napján két, közjegyzői okiratba foglalt megállapodást kötött: az egyikben a házasság felbontásával kapcsolatos járulékos kérdésekben egyeztek meg, a másikban a közös vagyon megosztásáról rendelkeztek.
- [3] A felperes 2013. október 2. napján terjesztette elő az elsőfokú bíróságnál a keresetét, amelyben a közjegyzői megállapodásban foglaltakkal egyezően jelölte meg a kérelmét a járulékos kérdések vonatkozásában. Az indítványozó a viszontkeresetében már az eljárás kezdetén a megállapodástól eltérően, jóval bővebb kapcsolattartás biztosítását kérte, 2014 októberében pedig már a gyermek feletti szülői felügyelet gyakorlására is igényt tartott. Az elsőfokú eljárás során több alkalommal kellett ideiglenes intézkedéssel szabályozni az indítványozó és gyermeke közötti kapcsolattartást a felek közötti folyamatos konfliktusok miatt.
- [4] A Pesti Központi Kerületi Bíróság 14.P.104.445/2013/155. számú ítéletével a felek házasságát felbontotta, a gyermeket pedig a felperes nevelésében és gondozásában helyezte el. A bíróság – visszamenőlegesen is – megállapította a tartásdíj összegét, illetve szabályozta az indítványozó és gyermeke közötti kapcsolattartást. A bíróság a gyermek átadásának és átvételének helyszínéül a Budapesti Rendőr-főkapitányság II. Kerületi Kapitányságának bejáratát jelölte ki. Az elsőfokú bíróság az ítéletében rögzítette, hogy – mivel a közjegyzői megállapodásban a felek a gyermeket a felperes nevelésében helyezték el – az eljárás során nem a gyermekelhelyezés, hanem a gyermekelhelyezés megváltoztatása iránti szabályokat kellett alkalmaznia. Az elsőfokú bíróság nem vonta kétségbe, hogy az indítványozó őszintén szereti gyermekét, szeretne minél több időt tölteni vele, ugyanakkor – az ideiglenes intézkedésekkel elrendelt kapcsolattartások megvalósulását elemezve – arra a meggyőződésre jutott, hogy az indítványozónak a felperessel szembeni negatív érzelmei, indulatai, együttműködési készségének hiánya akadályozza a kapcsolattartás céljának, rendeltetésének megfelelő működését, illetve a kapcsolattartás bővíthetőségét.
- [5] A felperes fellebbezése nyomán, másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék az 50.Pf.640.138/2016/17. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét részben megváltoztatta. A másodfokú bíróság bővítette a kapcsolattartást, valamint csökkentette a tartásdíj összegét, a szülői felügyeleti jog gyakorlására azonban továbbra is a felperest jogosította fel.

- [6] A jogerős ítélettel szemben a felperes terjesztett elő joghatályosan felülvizsgálati kérelmet. A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit egy – a gyermek útlevelének átadására vonatkozó – pontosítással hatályában fenntartotta.
- [7] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmét a Kúria ugyanakkor a Pfv.II.21.289/2017/13. számú végzésével hivatalból elutasította, mivel az nem felelt meg az eljárás idején hatályban lévő, polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 272. § (2) bekezdésében foglaltaknak.
- [8] 1.2. Ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát az indítványozó, amelyben megvalósulni vélte az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) valamint (7) bekezdéseinek, a XV. cikk (1) valamint (2) bekezdéseinek, a XVI. cikk (1) bekezdésének, a XV. cikk (3), (4) valamint (5) bekezdéseinek, a II. cikknek, a XXX. cikk (1) és (2) bekezdéseinek, az E cikknek, továbbá az L cikk (1) bekezdésének sérelmét.
- [9] Az indítványozó a XXVIII. cikk sérelmét számos okból megvalósulni látta. Álláspontja szerint tévesen értékelte az elsőfokú bíróság a viszontkeresetét a gyermekelhelyezés megváltoztatása iránti keresetnek. Meglátása szerint továbbá a bíróságok nem tárták fel kellő alapossggal a tényállást, valamint számos eljárási szabálysértést valósítottak meg az eljárás során azáltal, hogy a felperes több beadványát formai hiányosságok ellenére fogadták be. Az indítványozó sérelmezte az elsőfokon eljáró bíró egyoldalú pervezetését, valamint az indítványozó számára hátrányos bizonyíték-értékelését, a bizonyítási eljárás lefolytatását. Sérelmezte, hogy bizonyítékait csak írásban ismertethette, a tanúit a bíróság nem idézte be a tárgyalásokra, továbbá a tárgyalási jegyzőkönyv nem fedi a szóban elhangzottakat. Az indítványozó aggályosnak tartja a szakértői véleményt, és sérelmezi azt is, hogy a bíróság a felperes vagyoni helyzetét, valamint a házasság során szerzett vagyont nem tárta fel. Az indítványozó nem értett egyet a bírósággal az ügyvédi költség, valamint a perköltség megállapítása tekintetében sem. Érvelése szerint továbbá a Kúria jogellenesen utasította el a felülvizsgálat iránti kérelmét. Az indítványozó felhívta a figyelmet arra is, hogy a felperes felülvizsgálati kérelme alapján indult eljárásban hozott kúriai ítélet betartása esetén – miszerint a felperes abban az esetben köteles a gyermek útlevelét a kapcsolattartás kezdő időpontjában átadni az indítványozónak, amennyiben az indítványozó legalább 48 órával azt megelőzően tájékoztatta arról, hogy a gyermekkel külföldre kíván utazni – a felperes okirattal való visszaélés vétségét valósítaná meg.
- [10] Az indítványozó a fentiekén túl az L cikk sérelmét látja megvalósulni a kapcsolattartás rendszeressége, valamint körülményei tekintetében, a XVI. cikk sérelmét a szakértői vélemények bíróság általi felhasználása és értékelése kapcsán, valamint az E cikk sérelmét a gyermekkel való külföldi utazás esetén a felperes felé fennálló értesítési kötelezettsége okán.
- [11] 1.3. Az indítványozó az Alkotmánybíróság főtítkárának felhívására a hiánypótlás teljesítése mellett igazolási kérelmet is előterjesztett. Az igazolási kérelemben előadta, hogy katonatorvosként évek óta külföldi katonai missziós szolgálatot teljesít. A katonai táborokban a postai szolgáltatás kizárt, kézbesítési címet nem adhat meg, ezért a hatóságokkal, illetve bíróságokkal való kapcsolattartása nehezített, csak elektronikus úton folyik, személyes intézkedésre csak a misszióból való hazatérésekor van alkalmja, amelynek időpontja rendszerint bizonytalan. Igazolási kérelme alátámasztására a külföldi szolgálatra vezénylő honvédségi parancsát csatolta. Az indítványozó az eredeti panaszában orvosi igazolással támasztotta alá azt is, hogy 2018. április 10. és 14. napja között betegszabadságon volt munkavégzésre képtelen állapota miatt.
- [12] Az indítványozó hiánypótlásában továbbra is vitatta a szakértő eljárásának jogszerűségét, sérelmezte az általa szelektívnak vélt bizonyíték-értékelést, továbbá azt, hogy a felperes vagyoni helyzete feltáratlan maradt. Az utóbbival összefüggésben az Alaptörvény XXX. cikk (1) és (2) bekezdéseinek sérelmét is megvalósulni látta.
- [13] 1.4. 2019. január 23-án postázott beadványában a felperes is megküldte az Alkotmánybíróságnak az indítvánnyal kapcsolatos észrevételeit. A felperes beadványában következetesen cáfolta az indítványozó megállapításait.

- [14] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [15] 2.1. A Kúria Pfv.II.21.289/2017/14. számú ítélete, valamint Pfv.II.21.289/2017/13. számú végzése tekintetében az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztett elő alkotmányjogi panaszt.
- [16] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó jogi képviselője a Kúria ítéletét 2018. február 9. napján vette át, míg az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2018. április 24. napján adta postára. Előbbiek alapján megállapítható, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszt a törvényi határidőn túl – a 74. napon – terjesztette elő, mivel az indítvány benyújtására nyitva álló határidő 2018. április 10. napján járt le. Az Alkotmánybíróság az indítványozó által előterjesztett igazolási kérelemnek – tekintettel az indítványozó által ellátott külföldi katonai missziós szolgálatra, valamint az orvosi igazolással alátámasztott munkavégzésre képtelen állapotára is – 2018. szeptember 14. napján, egyesbírói eljárásban helyt adott.
- [17] Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.
- [18] 2.2. Az Alkotmánybíróság elsőként az indítványnak a Kúria Pfv.II.21.289/2017/13. számú végzését támadó elemét vizsgálta. Az indítványozó ezen végzéssel összefüggésben sérelmezte ugyanis, hogy a Kúria jogellenesen utasította el a felülvizsgálat iránti kérelmét.
- [19] Az Abtv. 27. §-a értelmében alkotmányjogi panasszal „az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés” támadható. Az Alkotmánybíróság a 3269/2016. (XII. 20.) AB végzésben akként foglalt állást, hogy „a Kúria mint felülvizsgálati bíróság [...] az indítványozó felülvizsgálati kérelmét – törvénybe foglalt kizáró ok fennállása alapján – hivatalból elutasító végzése nem minősül sem az ügy érdemében hozott döntésnek, sem pedig a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek” (Indokolás [17]).
- [20] A Kúria az indítványozó felülvizsgálati kérelmét a régi Pp. 272. § (2) bekezdésére, valamint a 272. § (3) bekezdés c) pontjára hivatkozással hivatalból elutasította, majd pedig a felülvizsgálati eljárásban Pfv.II.21.289/2017/14. számon ezt követően ítéletet is hozott. Ezen ítéletre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria felülvizsgálati kérelmet elutasító végzése a jelen ügyben nem minősül sem az ügy érdemében hozott döntésnek, sem pedig a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló bírósági eljárást ugyanis érdemben a felperes felülvizsgálati kérelme alapján indult eljárásban a Kúria Pfv.II.21.289/2017/14. számú ítélete, és nem pedig a Kúria Pfv.II.21.289/2017/13. számú végzése zárta le. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítvány e vonatkozásban nem teljesíti az Abtv. 27. § a) pontja szerinti követelményt.
- [21] 2.3. Az Alkotmánybíróság ezt követően a Kúria Pfv.II.21.289/2017/14. számú ítélete tekintetében vizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását.
- [22] 2.4. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § a) pont, 52. § (1b) bekezdés b) pont], hogy az indítványozó valamely Alaptörvényben biztosított joga sérelmére hivatkozzon. Az indítványozó alkotmányjogi panaszbeadványában az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdését sértett alaptörvényi rendelkezésként jelölte meg a kapcsolattartás rendszeressége, valamint körülményei kapcsán. Tekintettel arra, hogy az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdése nem az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát tartalmazza, hanem a házasság intézményének védelmére vonatkozó állami kötelezettségvállalás követelményét fogalmazza meg, ekként önmagában nem vetheti fel Alaptörvényben biztosított jog sérelmét sem {3388/2018 (XII. 14.) AB végzés, Indokolás [9]}. Ugyanígy nem vetheti fel Alaptörvényben biztosított jog sérelmét az indítványnak az Alaptörvény E) cikkére hivatkozó eleme sem {például 3036/2019. (II. 13.) AB végzés, Indokolás [19]}. Ennek megfelelően az indítvány e vonatkozásában nem teljesíti az Abtv. 27. § a) pontja szerinti követelményt.
- [23] 2.5. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – egyéb feltételek megléte mellett – abban az esetben fogadja be, amennyiben az határozott kérelmet tartalmaz. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja értelmében a kérelem akkor határozott, ha egyértelmű indokolást tartalmaz arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.

- [24] Az indítványozó Alaptörvény II. cikke, XV. cikk (1), (2), (4), valamint (5) bekezdése, a XVI. cikke, a XXVIII. cikk (7) bekezdése, valamint a XXX. cikke sérelmét állító elemei tekintetében az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogilag értékelhető érveléssel nem fejtette ki, hogy meglátása szerint mi és mennyiben okozza a fenti alapjogok vélt sérelmét. A megsérteni vélt alaptörvényi rendelkezések sérelmének állítása azonban önmagában nem alapozza meg az alkotmányossági vizsgálatot, ehhez az is szükséges, hogy az indítványozó bemutassa a támadott bírói döntés és a megjelölt alaptörvényi rendelkezés tartalma közötti ellentétet, azaz a támadott ítélet által okozott alapjogi sérelmet.
- [25] Alkotmányossági összefüggéseket bemutató, érdemi vizsgálatot megalapozó indokolást a hivatkozott alapjogok tekintetében az indítvány nem tartalmaz, az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint pedig alkotmányjogilag értékelhető indokolás hiányában az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjai szerinti követelménynek, és ekként nem alkalmas érdemi elbírálásra [lásd például: 3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [34]].
- [26] 2.6. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint e befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [27] Az indítványozó a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét több okból is megvalósulni vélte. Meglátása szerint tévesen értékelte az elsőfokú bíróság gyermekelhelyezés megváltoztatása iránti keresetként a viszontkeresetét. Meglátása szerint továbbá a bíróságok nem tárták fel kellő alapossgal a tényállást, valamint számos eljárási szabálysértést valósítottak meg az eljárás során azáltal, hogy a felperes több beadványát formai hiányosságok ellenére fogadták be. Az indítványozó sérelmezte az első fokon eljáró bíró egyoldalú pervezetését, valamint az indítványozó számára hátrányos bizonyíték-értékelését, a bizonyítási eljárás lefolytatását. Sérelmezte, hogy bizonyítékait csak írásban ismertethette, a tanút a bíróság nem idézte be a tárgyalásokra, továbbá a tárgyalási jegyzőkönyv nem fedi a szóban elhangzottakat. Az indítványozó vitatta a szakértői vélemény bizonyítékkénti felhasználhatóságát is. Az indítványozó nem értett egyet a bírósággal az ügyvédi költség, valamint a perköltség megállapításával sem.
- [28] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az indítvány a tisztességes bírói eljáráshoz való joggal összefüggésben kizárólag olyan tényállás-megállapítási, bizonyíték-értékelési, valamint jogszabály-értelmezési kérdéseket kifogásol, amelyek vizsgálata törvényességi és nem alkotmányossági kérdés, ekként az Abtv. 29. §-a alapján nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ugyanis a tényállás megállapítása, illetve a bizonyítékok értékelése a bíróságok hatáskörébe tartozó feladat, melyet az Alkotmánybíróság nem vonhat magához, csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ellenkező esetben egyfajta „szuperbíróként”, a meglévők melletti újabb hagyományos jogorvoslati fórumként járna el [ennek az elvnek a korai rögzítéséhez lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]]. Az Alkotmánybíróság feladata nem a tény-, illetőleg jogkérdések felülvizsgálata, hanem az, hogy az Alaptörvényben foglalt garanciákból fakadó minimumot számon kérje a bíróságoktól.
- [29] „Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírói szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” [3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]]. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e [3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4], 3137/2017. (VI. 8.) AB végzés, Indokolás [10]].
- [30] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítvány a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító elemeiben nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti követelményeket.

- [31] 3. Az Alkotmánybíróság az indítvány vizsgálata alapján tehát arra a megállapításra jutott, hogy az nem felel meg az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságával szemben támasztott követelményeknek. Ezért az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése szerint eljárva – az alkotmányjogi panasz befogadását az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *ah*) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2019. április 2.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/902/2018.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3076/2019. (IV. 10.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.VI.21.003/2016/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók képviselőjük útján (dr. Kriston István; 2700 Cegléd, Népkör utca 6. I. 105.) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtottak be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérték a Kúria Pfv.VI.21.003/2016/4. számú végzése (a továbbiakban: végzés), valamint a végzés által felülvizsgált, a Fővárosi Törvényszék 45.Pkf.639.253/2015/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint az indítványozók keresetet indítottak a Magyar Állam, valamint a Magyar Bankszövetség között 2014. november 9-én létrejött megállapodás (a továbbiakban: megállapodás) egy pontja érvénytelenségének megállapítása tárgyában. A megállapodás a fogyasztói deviza alapú és a deviza jelzáloghitelek forintosításának egyes kérdéseivel volt kapcsolatos.
- [3] Az indítványozók kereseti kérelmükben előadták, hogy a megállapodás beavatkozott a köztük mint deviza alapú kölcsönszerződések adósai és a velük szerződéses kapcsolatban álló pénzügyi intézmények magánjogi jogviszonyaiba, ugyanis az általuk sérelmezett pont a konverziós árfolyamot ténylegesen meghatározta.
- [4] Az első fokon eljáró Pesti Központi Kerületi Bíróság az indítványozók keresetlevelét végzésével idézés kibocsátása nélkül elutasította, mivel álláspontja szerint az indítványozók követelése bírói úton nem volt érvényesíthető. Indokolásában kifejtette, hogy a megállapodás során a Magyar Állam nem magánjogi jogalanyként, hanem közjogi szereplőként járt el, valamint megállapította, hogy az indítványozók jogi érdekét ténylegesen érintő aktus nem a megállapodás, hanem az annak alapján született jogszabály, az egyes fogyasztói kölcsönszerződések devizanemének módosulásával és a kamatszabályokkal kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2014. évi LXXVII. törvény (a továbbiakban: törvény) volt, ugyanis a törvény szabályozta normatív módon az átváltási árfolyamot. Az indítványozók fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság döntését helybenhagyta, utalva arra, hogy az helyes jogszabályi hivatkozással érdemben helytálló döntést hozott.
- [5] Az indítványozók által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán eljáró Kúria a jogerős végzést hatályában fenntartotta. A kérdéses megállapodást a törvény szakmai megalapozásának körében értékelte. Osztotta a másodfokú bíróság álláspontját a Magyar Állam és a Magyar Bankszövetség között létrejött megállapodás jogi minősítését és az azzal kapcsolatos felperesi igényérvényesítés lehetőségét illetően. Eszerint a Kúria – egyezően az alsóbb fokú bíróságokkal – utalt arra, hogy amennyiben a megállapodás polgári jogi szerződésnek minősülne, az indítványozóknak akkor sem lenne olyan közvetlen védendő jogi érdekük, amely alapján annak érvényességét bíróság előtt kétségessé tehetnék. Jogukat és kötelezettségeiket ugyanis törvény rendezheti csupán. A keresetelési jog kérdésében úgy foglalt állást, hogy a bíróságnak ilyen tartalmú kérdést csak hatáskörébe és illetékességébe tartozó ügy esetében kell mérlegelnie.
- [6] 3. Az indítványozók alkotmányjogi panasszal támadták a Kúria érdemi döntést nem tartalmazó végzését, amelyben az Alaptörvény II. cikkében, a XV. cikk (1) és (2) bekezdéseiben, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésében elismert alapjogaikat sérelmezték.
- [7] 3.1. Az Alaptörvény II. cikkének vonatkozásában előadták, hogy a vagyoni viszonyaikat rendező szerződéseik mint magánjogi alanyi jogaik az emberi méltóságukból fakadó „alaptörvényi oltalmat élveznek”. Az államot ezen szerződések vonatkozásában szubjektív tartózkodási kötelezettség terhelte, amelyet azáltal szegett meg,

hogy civiljogi megállapodást kötött az indítványozók hitelezőinek érdekképviselői szervével. A megállapodás alaptörvény-ellenes, mivel az állam csak közhatalomként eljárva avatkozhatott volna be a felek hitelviszonyaiba. Ezen felül állították az állami beavatkozás alkalmatlanságát is, mivel az elérni kívánt cél és az indítványozóknak okozott alapjogi sérelem súlya nem állt arányban egymással és a „legenyhébb eszköz minőséget is nélkülözött”. A támadott kúriai végzés elzárta az indítványozókat attól, hogy keresetüket érdemben tárgyalják, ezáltal „legalitást kölcsönözött” az alapjogsérelemet eredményező civiljogi megállapodásnak.

- [8] 3.2. Az indítványozók érvelése az Alaptörvény XV. cikkével kapcsolatban az alábbiak szerint foglalható össze. Az Alaptörvény XV. cikkének (1) bekezdésében foglalt egyenlőség elvének sérelmére az vezetett, hogy az állam az indítványozók mint adósok és a velük szerződéses kapcsolatban álló hitelezők közül csak az utóbbiakkal kötött megállapodást azok érdekképviselői szervén keresztül. Az államnak kötelezettsége az azonos helyzetben lévőket – jelen esetben az indítványozókat mint adósokat és azok hitelezőit – megkülönböztetés nélkül, egyenlőként kezelni, amely jelen esetben nem valósult meg. Emellett a „civiljogi megállapodással alkalmazott különbségtétel az adósok bevonása nélkül kifejezetten önkényes” is volt. Így – hasonlóan a II. cikkhez fűzött indokoláshoz – ezzel a kúriai végzés ismételt „legalitást kölcsönözött” a törvény előtti egyenlőség megszegésének. Az indítványozók az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésével kapcsolatban indokolást nem terjesztettek elő.
- [9] 3.3. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése által elismert *fair* bírósági eljáráshoz való jog – az indítványozók értelmezésében – alkotmányos jogot biztosított számukra a tisztességes és nyilvános tárgyaláshoz. Ezért jogérvényesítésük megalapozottsága csak érdemi vizsgálattal lett volna eldönthető. A Kúria ezzel szemben – megsértve alapjogaikat – teret engedett az állam közhatalmi státuszával való visszaélésének, és alaki végzéssel korlátozta az anyagi igazságot érvényre juttató tisztességes és nyilvános tárgyalást. Ez egyben esetükben a bírósághoz fordulás jogának sérelmét is megvalósította.
- [10] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdéseiben meghatározottak alapján tanácsban eljárva vizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-ára alapított indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadására vonatkozó követelményeknek.
- [11] 4.1. A végzés kézbesítésére 2017. január 26-án került sor, míg az alkotmányjogi panaszt az indítványozó 2017. március 23-án adta postára, így megállapítható, hogy az indítvány határidőn belül került előterjesztésre.
- [12] 4.2. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az alaptörvény-ellenesség indokolás nélküli pusztá állítása nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására [3276/2017. (X. 19.) AB végzés, Indokolás [14], 3076/2018. (II. 26.) AB végzés, Indokolás [13]]. Az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének sérelmét alkotmányjogi panaszában nem indokolta meg, így annak vizsgálatára nincsen törvényes jogalap.
- [13] 4.3. Az alkotmányjogi panaszokkal szemben támasztott határozottság feltételeit az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szabályozza. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét, valamint az indítványozói jogosultságot megállapító törvényi rendelkezéseket. Ezen felül megjelöli az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntést, az Alaptörvény megsértett rendelkezését, valamint kifejezett kérelem kerül benne megfogalmazásra az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára vonatkozóan. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja értelmében a kérelem akkor felel meg a határozottság követelményének, ha egyértelmű indokolást tartalmaz arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [14] Az Alkotmánybíróság az emberi méltóság védelméhez való jognak és az egyenlőség elvének tartalmával kapcsolatban jól körülhatárolható gyakorlatot alakított ki, amelyre vonatkozóan az indítvány érdemi, alkotmányjogilag értékelhető indokolást a Kúria végzésével összefüggésben nem tartalmaz. Az Alaptörvény hivatkozott két rendelkezésének sérelmével a végzést mindössze oly módon hozták kapcsolatba az indítványozók, hogy az „legalitást kölcsönözött” az elszenvedett alapjogsérelemeknek.
- [15] Mindebből az a következtetés adódik, hogy az Alaptörvény II. cikk és XV. cikk (1) bekezdésével összefüggésben előadottak és a támadott kúriai végzés között alkotmányjogilag értékelhető indokolás hiányában a kérelem ezen elemei nem felelnek meg a határozottság – az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában rögzített – követelményeknek, így azok elbírálására nincsen lehetőség.

- [16] 4.4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Ezen feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [17] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése által elismert bírósághoz fordulás jogának a sérelme az indítványozók nézete szerint azáltal következett be, hogy a Kúria – egyetértve az alsóbb fokon eljáró bíróságokkal – nem látott lehetőséget bírói úton az igényérvényesítésre, következésképpen a keresetet érdemben nem bírálta el.
- [18] Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban rámutat állandó gyakorlatára: „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]; legutóbb: 3205/2017. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [20]}. Ezek fényében az Alkotmánybíróság azt nem vizsgálta felül, hogy az eljáró bíróságok a szakjogi szabályoknak megfelelően állapították-e meg, hogy a megállapodással kapcsolatos követelés bírói úton nem érvényesíthető, ugyanis a törvényességi felülvizsgálat nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe.
- [19] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására nincsen mód, így azt az Abtv. 29. §-a, 52. § (1b) bekezdés e) pontja, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. április 2.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/983/2017.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3077/2019. (IV. 10.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.VI.37.888/2017/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók személyesen eljárva az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozók lakásával szomszédos cím alatt Szombathely Megyei Jogú Város Jegyzője 9 lakásos lakóépület építésének építési munkálataira adott engedélyt az egyedi ügyben (közigazgatási perben) alperesi beavatkozóként részt vett építető (a továbbiakban: alperesi beavatkozó) kérelmére. A közigazgatási határozattal szemben az indítványozók fellebbezéssel éltek. A másodfokú építési hatóságként eljáró Vas Megyei Kormányhivatal (a továbbiakban: alperes) annyiban változtatta meg az elsőfokú közigazgatási határozatot, hogy az alperesi beavatkozót egyes munkálatok – mindenekelőtt az indítványozók által az alperes megállapítása szerint szabálytalanul kialakított szellőzők átépítése – saját költségen való elvégzésére kötelezte, továbbá arra, hogy a meglévő épületben – vagyis az indítványozók ingatlanán – keletkező esetleges károkat megtérítse. A másodfokú határozat megváltoztatása ugyanakkor nem érintette az alperesi beavatkozó által kért építkezés engedélyezését. Az indítványozók kereseti kérelmet nyújtottak be a Szombathelyi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságon, amelyben kérték az alperes határozatának hatályon kívül helyezését, valamint az alperes új eljárás lefolytatására való kötelezését. Keresetlevelükben vitatták a másodfokú közigazgatási határozatban foglalt módosítások indokoltságát és jogalapját, valamint azt állították, hogy a meglévő ingatlan állapotának a határozatban előírt dokumentálására csak felszínesen került sor, az e célból elvégzett helyszíni szemle ugyanis nem volt alapos, az eljáró ügyintéző csak kívülről szemlélte meg az építési területet, ahová nem lehetett bejutni, továbbá az indítványozók a helyszíni szemléről készült jegyzőkönyvet sem kapták meg. Álláspontjukat különféle építésügyi jogszabályokkal támasztották alá, a telepítési távolság vonatkozásában pedig kifejezetten hivatkoztak az Országos Településrendezési és Építési Követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet (a továbbiakban: OTÉK) 2013. január 1. előtt hatályos rendelkezéseire. Emellett hivatkoztak az építkezés kedvezőtlen környezetterhelési, egészségügyi és településképi következményeire, valamint a lakók mindennapi és szabadidős életvitelének indokolatlan és jogilag nem alátámasztható akadályozására. Az indítványozók azt is kifogásolták, hogy a tervezett építkezéssel összefüggésben őket nem hívták meg a Vas Megyei Területi Építészeti-Műszaki Tervtanács ülésére. Végül a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényben (a továbbiakban: Ptk.) foglalt jogaik, valamint az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdésében, a XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt alapvető jogaik – az egészséges környezethez, illetve a tisztességes hatósági eljáráshoz való joguk – sérelmét állították, továbbá hivatkoztak a 14/2004. (VI. 7.) AB határozatban foglaltakra.
- [3] A Szombathelyi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a keresetet elutasította. Ítélete indokolásában rámutatott arra, hogy a jegyzőkönyv nem tartalmazott az ügy szempontjából releváns információt, ezért a kézbesítésével kapcsolatos szabálysértés nem minősül lényeges, az ügy érdemére kiható eljárási jogszabálysértésnek. A tervtanács ülésével kapcsolatban az indítványozók nem jelölték meg olyan jogszabályi rendelkezést, amely alapján őket meg kellett volna hívni az ülésre. Az indítványozók által említett egyes szempontok – az utcában kialakult közlekedési helyzet, a közművek leromlott állapota, a csapadékvíz-elvezetés megoldatlansága – vonatkozásában a bíróság megállapította, hogy az indítványozók nem rendelkeznek keresetelési joggal.
- [4] A Szombathelyi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az egyedi ügyben alkalmazandó joggal összefüggésben megállapította, hogy a zártsorú beépítés követelményeit illetően az OTÉK 2012. augusztus 6-át követően hatályos 36. §-át kellett figyelembe venni, amelynek értelmében nem kell telepítési távolságot tartani, ha az egymással szemben átfedésben lévő homlokzatok közül az egyik nyílás nélküli [a] pont], vagy csak nem huzamos

tartózkodás céljára szolgáló helyiség nyílásait tartalmazza [b) pont]. A bíróság megállapította, hogy az utóbbi feltétel teljesült, ezért az indítványozók által állított háromméteres beépítési távolság nem megkövetelt. Ezt a következtetést abból vonta le, hogy a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendeletnek (a továbbiakban: Korm. r.) az eljárás idején hatályos 45. § (1) bekezdése kizárólag azt határozza meg, hogy a 2012. december 31-én hatályban lévő, valamint az OTÉK 2012. augusztus 6-án hatályos településrendezési követelményeinek és jelmagyarázatának figyelembevételével elkészített és elfogadott településrendezési eszköz meddig alkalmazható. A bíróság hangsúlyozta, hogy a Korm. r. hivatkozott bekezdése nem az OTÉK, hanem kifejezetten az annak alapján megalkotott településrendezési eszköz alkalmazhatóságáról rendelkezik, vagyis nem mondja ki azt, hogy az OTÉK valamely meghatározott időállapota alkalmazandó. Erre tekintettel pedig az OTÉK 2012. augusztus 6-át követően hatályos rendelkezéseit kellett figyelembe venni a zártsorú beépítés követelményeivel összefüggésben.

- [5] A bíróság egyúttal megállapította azt is, hogy az eljárás hatóságoknak nem kellett a Ptk.-ra való hivatkozással foglalkozniuk, az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével összefüggésben pedig az indítványozók nem mutattak rá arra, hogy azt az eljárás mely mozzanata sértette.
- [6] A közigazgatási perben hozott ítélettel szemben az indítványozók felülvizsgálati kérelemmel fordultak a Kúria-hoz. Kérelmükben azt állították, hogy az egyedi ügyben az OTÉK 2012. augusztus 6. előtt hatályban volt rendelkezéseire kellett volna figyelemmel lenni. Téves az az álláspont, amely szerint a Korm. r. átmeneti rendelkezései – köztük az ügyben alkalmazott 45. § – csak a településrendezési eszközök készítésére és módosítására vonatkoznak, a tartalmukra, alkalmazásukra viszont nem. A jogalkotói akarat szempontjából helyes értelmezés az lenne, hogy ahol 2012. december 31-én hatályban volt olyan helyi építési szabályzat, amely az OTÉK 2012. augusztus 6-án hatályos rendelkezéseire tekintettel készült – ebbe a kategóriába esik Szombathely is –, ott ezeknek az előírásoknak megfelelően kell eljárni, ellenben ahol nem volt hatályban helyi építési szabályzat, ott az OTÉK 2013. január 1-jétől hatályos előírásai szerint kell eljárni. A Szombathelyi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság jogértelmezése a régi és az új OTÉK szabályainak keveredését eredményezte, ráadásul az a megállapítása, hogy az indítványozók ingatlanjának homlokzatán csak nem huzamos tartózkodás céljára szolgáló helyiségek találhatóak, szintén nem helytálló. Az indítványozók emellett kifogásolták a közigazgatási perben alkalmazott egyéb jogszabályhelyek értelmezését is.
- [7] A Kúria a Szombathelyi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletét hatályában fenntartotta. Mindenekelőtt arra mutatott rá, hogy a közigazgatási perben alkalmazott jogszabályhelyek értelmezésével kapcsolatban előadottakat nem vizsgálhatja felül, mert azokra az indítványozók a keresetlevélben nem hivatkoztak. Az OTÉK 36. §-ának időállapotával kapcsolatban egyetértett a Szombathelyi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság következtetésével és annak megindolásával. Hangsúlyozta – a bírósággal egyetértésben –, hogy a Korm. r.-nek az ügyben releváns 45. § (1) bekezdése nem az OTÉK, hanem az arra tekintettel megalkotott településrendezési eszköz alkalmazhatóságáról rendelkezik. A Korm. r. 45. § (3) bekezdése valóban rendelkezik az OTÉK egyes részeinek alkalmazhatóságáról, ez a bekezdés azonban 2016. december 30-ával lépett hatályba, az alperes jogerős közigazgatási határozata pedig 2016. június 20-án kelt. A Kúria emellett a Ptk. rendelkezéseivel összefüggésben egyetértett a Szombathelyi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósággal az indítványozók keresetösszeírásának hiányában.
- [8] 2. Az indítványozók ezek után nyújtották be az Alkotmánybírósághoz hiánypótlással kiegészített alkotmányjogi panaszukat, melyben az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének, XXI. cikk (1) bekezdésének, XXIV. cikk (1) bekezdésének, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állítják, és a Kúria ítéletének megsemmisítését kérik a Szombathelyi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletére kiterjedően. Álláspontjuk szerint az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti, tulajdonhoz való alapvető joguk sérül azáltal, hogy a téves jogértelmezést tartalmazó ítélet eredményeképpen az építési munkálatok veszélyeztetik az ingatlanuk épségét, valamint aránytalanul korlátozná zavartalan használatát, a használat intimitását. Az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdését sérti, hogy az 1–2 lakásos családi házas lakóövezetben felépíteni engedélyezett, 9 lakásos, 3 szintes bérház felépítése egészségkárosító hatással, valamint a korábbihoz képest nagyobb zaj- és környezetszennyezéssel jár, emellett légszennyezést eredményez az indítványozók fürdőszobai ablaka alatti területre tervezett parkolóhely megvalósítása. Az egészséget veszélyezteti az is, hogy a megépítendő társasház olyan környékre kerül, ahol gyümölcstermesztés folyik, ez pedig szennyezett gyümölcsök értékesítéséhez vezet. Az alperes magatartása ellentétes volt az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével, mert az indítványozók többszöri kérelme ellenére

nem egyeztetett a szakmai irányító és felügyeleti szervekkel, határozatában téves megállapítást tett, emellett az indítványozókat nem hívták meg a tervtanács ülésére, csak az alperesi beavatkozót. Hasonlóképp egyoldalúan, és ezért az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe ütköző módon járt el a Szombathelyi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság, mert elfogultan, részrehajlóan értékelte a bizonyítékokat, a Kúria pedig jogellenesen mellőzte az indítványozók által állított jogszabálysértések vizsgálatát.

- [9] Az indítványozók a panaszban kérték, hogy amennyiben az Alkotmánybíróság a fent előadottaknak nem ad helyt, úgy az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 28. § (1) bekezdése alapján térjen át az egyedi ügyben alkalmazott jogszabályhelyek, nevezetesen az OTÉK 36. §-a, valamint a Korm. r. 45–46. §-ai alaptörvény-ellenességének vizsgálatára.
- [10] 3. Az Alkotmánybíróság tanácsa az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. §-ok szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. §-ok szerinti feltételeket. E vizsgálat elvégzése során az alábbiakat állapította meg.
- [11] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [12] Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog értelmezése során következetesen érvényre juttatja azt a gyakorlatát, mely szerint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jognak és így az arra alapított alkotmányjogi panaszok nyomán történő alkotmányossági vizsgálatnak korlátját jelenti, hogy az Alkotmánybíróság nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon [3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]]. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja azt sem, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat [3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]].
- [13] A jelen alkotmányjogi panaszban előadottak ezzel szemben egyértelműen arra irányulnak, hogy az Alkotmánybíróság értékelje újra a bizonyítékokat, illetve azt, hogy mely jogszabály mely időállapota irányadó az ügy elbírálása során. Ennek felülbírálata a fentiekből következően kívül esik az Alkotmánybíróság feladatkörén. Ezen – vagyis a puszta tény- és jogkérdések megválaszolásán – túlmenően pedig sem a közigazgatási hatóságok, sem a bíróságok eljárásával összefüggésben nem merült fel olyan aggály, amely az Abtv. 29. §-át kimerítően felvetné akár az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének, akár XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét.
- [14] A tulajdonhoz való joggal összefüggésben az indítványozók előadása csak arra terjed ki, hogy a támadott ítélet eredményeképpen a tulajdonhasználatuk vélt vagy valós korlátok közé szorul. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban, hogy az „alapjogként védett tulajdon tartalmát a mindenkori (alkotmányos) közjogi és magánjogi korlátokkal együtt kell érteni” [20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [154]], amiből az következik, hogy – ha egyéb releváns körülmény nem áll fenn – a tulajdon élvezetében jogszerű jogalkalmazói döntés eredményeképpen beálló esetleges korlátozások nem vetnek fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet. Az indítványban előadottak csak az indítványozók számára hátrányos ítélet tartalmát sérelmezik, ez azonban önmagában nem az okot az érdemi alkotmányossági vizsgálatra a tulajdonhoz való jog sérelme alapján.
- [15] Az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdése vonatkozásában az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a különböző településképi, településrendezési szempontok érvényesítése, illetve azok változásai önmagukban nem alkotmányossági problémák. A jelen ügyben kizárólag a településrendezés eredményeképpen beálló forgalomnövekedés, illetve egyéb kényelmetlenségek indítványban állított lehetősége merült fel. Az ilyen esetleges negatív következmények nem tartoznak az alkotmánybírósági eljárásra és fennállásuk nem teljesíti az indítvány érdemi vizsgálatának az Abtv. 29. §-ában előírt feltételeit.
- [16] 4. Az indítványozók az Abtv. 28. § (1) bekezdésére tekintettel feltételesen kérték az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti eljárás lefolytatását az OTÉK 36. §-a, valamint a Korm. r. 45–46. §-ai alaptörvény-ellenessége vonatkozásában, az Alaptörvény felhívott rendelkezései alapján. Az Abtv. 28. § (1) bekezdése a bírói döntés felülvizs-

gálatára irányuló eljárás esetén lehetővé teszi az Alkotmánybíróság számára, hogy a 26. § szerinti, jogszabály Alaptörvénnyel való összhangját illető vizsgálatot is lefolytathassa. Ezt a lehetőséget a törvény az Alkotmánybíróság saját mérlegelési körébe utalja. Tekintettel arra, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti panasz nem befogadható, az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti vizsgálatnak sincs helye.

- [17] 5. Az Alkotmánybíróság a fentiek miatt az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. március 26.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1323/2018.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3078/2019. (IV. 10.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 10.K.27.053/2017/17. számú ítélete, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.V.35.021/2018/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó – jogi képviselője (dr. Kises Éva ügyvéd, 1016 Budapest, Orom utca 18/A.) útján – 2018. november 10-én az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 10.K.27.053/2017/17. számú ítélete, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.V.35.021/2018/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel azok véleménye szerint ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel.
- [2] 2. Az indítványozó felperesként vett részt egy adóügyben hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata iránti perben, mely per alapjául szolgáló adóhatósági eljárásban az adóhatóság első- és másodfokon is adóhiányt állapított meg a terhére, és annak, valamint adóbírságnak és késedelmi kamatnak a megfizetésére kötelezte őt.
- [3] 3. A per alapjául szolgáló adóhatósági eljárásban első fokon a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Adóigazgatósága Kiemelt Adóalanyok Ellenőrzési Osztálya járt el. Az elsőfokú adóhatóság a későbbi indítványozó felperesnél az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: Art.) 87. § (1) bekezdés a) pontja alapján a 2011. évre vonatkozóan bevallások utólagos vizsgálatára irányuló ellenőrzést végzett általános forgalmi adó adónemben. Ennek eredményeképpen 2016. augusztus 3-án meghozott, 2088703702. számú határozatával az adózónál 128 517 000 Ft adóhiánynak is minősülő adókülönbötetet állapított meg, és kötelezte annak megfizetésére. Az adóhiány után 64 258 000 Ft adóbírságot szabott ki, valamint 33 017 000 Ft késedelmi kamatot számított fel.
- [4] 4. Az adó-megállapítás alapjául szolgáló tényállás szerint az indítványozó mint eladó 2011-ben három adásvételi szerződést kötött egy szlovákiai bejegyzésű céggel mint vevővel, melyben nagyságrendileg 7 000 tonna kukorica, illetve repce adásvételében állapodtak meg. A szerződések nem tartalmazták, hogy a termények szállítását ki végzi. A szerződések alapján a felperes több mint 7 000 tonna terményt értékesített, melyekről összesen 514 066 260 Ft összegű számlát állított ki, mégpedig áfamentesen, arra tekintettel, hogy a szerződés alapján e terményeket Szlovákiába, vagyis egy uniós tagállamba szállították ki, az ún. közösségi termékértékesítés esetében pedig az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény (a továbbiakban: Áfa tv.) 89. § (1) bekezdése értelmében az eladás áfamentes. A vételárát a vevő cég vezető tisztségviselője kisebb részben banki átutalással, nagyobb részben készpénzes befizetéssel teljesítette. A szállításoknak a szerződések szerint vonatkoztatni kellett történniük Nyírbátorból; e szállításokról ún. CIM nemzetközi vasúti fuvarokmányt állítottak ki. A helyszíni ellenőrzéskor bemutatott fuvarokmányok azonban lényegesen eltértek az eljárás későbbi szakaszában az indítványozó által mellékelteként csatolt okmányokhoz képest; az előbbieken egy vasúti fuvarozással foglalkozó cég bélyegzőlenyomata szerepelt, az utóbbiakon pedig már nem. Ez utóbbi, az indítványozó által csatolt okmányok – az azokra vonatkozó kötelező előírások ellenére – továbbá sem nyomdai sorszámot nem tartalmaztak, sem a fuvarozót nem tüntették fel rajta, de egyéb azonosító adatokat sem tartalmaztak, így például vagonszámok, vagonlisták sem tartoztak hozzá. Az elsőfokú adóhatóság felhívására a vasúti árufuvarozással foglalkozó cégektől bekért adatok alapján megállapítható volt, hogy az indítványozó által meghatározott időszakban Szlovákia felé kukoricát, illetve repcét szállító vonatok nem indultak, sőt a 2011. évben Nyírbátor vasútállomásról sem az eladó, sem a vevő cég sem repcét, sem kukoricát egyáltalán nem adott fel. A vevő cég adóigazgatási eljárás során meghallgatott vezető tisztségviselője sem azt nem tudta megmondani, hova lett

- betárolva a szerződés szerinti termény, sem a fuvarozót, sem a célállomáson a terményt átvevő személyt nem tudta megnevezni; a vagonokba való berakodást végző céget pedig állítása szerint nem volt hajlandó megnevezni.
- [5] Az elsőfokú adóhatóság mindezek alapján megalapozottnak látta megállapítani azt, hogy az indítványozó adózó nem tudta igazolni a közösségi termékértékesítés megtörténtét, így áfamentes számla kiállítására nem volt jogosult; az áfát be kellett volna vallania és meg kellett volna fizetnie. A körülmények alapján nyilvánvalóan tisztában kellett lennie azzal, hogy a termény nem került Szlovákiába, vagyis áfamentes termékértékesítésre nem volt jogosult. Az elsőfokú adóhatóság számára összességében egyértelmű volt, elsősorban az áru fuvarozással foglalkozó cégek adatközlései, valamint a fuvarokmányok nyilvánvaló hiányosságai alapján, hogy a nyírbátori vasútállomásról sem kukoricát, sem repcét nem szállítottak el Szlovákia irányába, és hogy ezt az indítványozó gazdálkodó szervezetnek fel kellett ismernie. Ekkora nagyságrendű üzletnél elvárható lett volna, hogy a szállítás tényleges megtörténtéről harmadik személytől származó, hitelt érdemlő információval rendelkezzen, mint ahogyan 367 millió forint készpénzben történő befizetése sem tekinthető szokásos kereskedelmi gyakorlatnak. Mindezek miatt a be nem fizetett áfa tekintetében az elsőfokú adóhatóság 128 517 000 Ft adóhiányt állapított meg, valamint törvényes mértékű adóbírságot is kiszabott, késedelmi kamatot is felszámított.
- [6] A későbbi indítványozó adózó ügyfél fellebbezése folytán másodfokon eljáró adóhatóság, az alperesként később perben álló Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatóságának jogelődje, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Észak-alföldi Regionális Adó Főigazgatóság 2016. december 8-án meghozott, 2154020706. számú határozatával az elsőfokú adóhatósági határozatot helybenhagyta, érdemben egyetértve az elsőfokú adóhatóság indokaival.
- [7] A jogerős adóhatósági határozat ellen a későbbi indítványozó felperesként keresetet nyújtott be a Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz, amely azonban azt 10.K.27.053/2017/17. számú ítéletével elutasította. Az ítélet indokolásában a bíróság átlátható módon, pontokba szedve részletezte a felperes állításait és bizonyítási indítványait, majd ugyancsak pontokba szedve ismertette az alperes ellenkérelmében foglaltakat. Összességében az alperes érvelését és annak jelen ügyben meghozott határozatát megalapozottnak találta, mivel az adóhatóság által feltárt bizonyítékok egyértelműen alátámasztják azt az adóhatósági megállapítást, mely szerint az indítványozónak tudnia kellett arról, hogy az áru nem kerül Szlovákiába; a fuvarokmány említett hiányosságait ugyanis nyilvánvalóan fel kellett ismernie. Objektíve igazolt tény továbbá, hogy Nyírbátor vasútállomásról nem indult sem kukorica-, sem repceszállítmánnyal irányvonal Szlovákiába, vagyis a közösségi termékértékesítés, mely az áfamentes eladás feltétele, nem valósult meg.
- [8] A bíróság a felperes azon hivatkozására, hogy a szlovákiai adóhatóság által megküldött okiratokat az adóhatóság nem fordította le, így sérült a magyar nyelv használatához való joga, kimondta, hogy ez eljárási hiba volt ugyan, azonban az ügy érdemére nem hatott ki, mivel azokban semmi olyan nem szerepelt, amely a Szlovákiába történő kiszállítás mint bizonyítandó tény igazolta volna. Az okirati és egyéb bizonyítékokkal ellentétesen találta a felperes azon hivatkozását, hogy jóhiszeműen járt volna el, illetve hogy az alperes a tényállás tisztázási, bizonyítási és indokolási kötelezettségének ne tett volna eleget.
- [9] A bíróság a felperes – tanúk meghallgatására vonatkozó – bizonyítási indítványainak részben eleget tett, és több alkalmazottat, illetve a felperes telephelyéről a terményt elszállító fuvarozót is meghallgatott, akik azonban a perben lényeges szempontokról nyilatkozni nem tudtak; a felperes és a szerződés szerinti vevő vezető tisztviselőjének, valamint a felperes szállítási feladatokért felelős munkavállalójának ismételt meghallgatására vonatkozó bizonyítási indítványt azonban mint sürgőtelen elutasította. Úgyszintén relevanciával nem bírónak ítélte meg azt, hogy a szlovák adóhatóság a magyar adóhatóság megkeresésére úgy nyilatkozott, hogy a szlovákiai bejegyzésű vevő cég létező cég, amely fizet adót.
- [10] Az első fokon jogerős közigazgatási és munkaügyi bírósági ítélet ellen a felperes felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához, amely azonban a jogerős ítéletet Kfv.V.35.021/2018/8. számú ítéletével hatályában fenntartotta. Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság – a közigazgatási határozat felülvizsgálatának jogi keretei között – anyagi jogi, illetve az ügy érdemére kiható, lényeges eljárási jogszabálysértés nélkül jutott arra az ítéleti következtetésre, miszerint az általa felülvizsgált közigazgatási határozat nem jogszabálysértő. A Kúria szerint az elsőfokú bíróság a felperes keresetét teljes körűen elbírálta; rendelkezését részletesen, pontokba foglaltan, áttekinthetően megindokolta; a bizonyítékok helyes értékelésével, megfelelő jogértelmezéssel és jogalkalmazással meghozott döntése jogszerű. Jogszabálysértést a megállapított tényállás iratellenessége, a bizonyítékok kirívóan okszerűtlen vagy a logika szabályaival ellentétes mérlegelése alapozhat meg, ilyen jogsértést azonban a felülvizsgálati kérelem alapján a Kúria nem állapított meg.

- [11] Az Art. 99. § (2) bekezdése értelmében az adózót megillető adómentességet, adókedvezményt az adózó köteles bizonyítani, a felperes adózó azonban az áfamentesség feltételét, a közösségi termékértékesítés megtörténtét nem tudta bizonyítani; az adóhatóság ellenben kétséget kizáró módon bizonyította, hogy a közösségi termékértékesítés, vagyis a vizsgált szerződés szerinti áru Szlovákiába történő fuvarozása a felperes által állított módon nem történt meg. A közigazgatási és munkaügyi bíróság nem sértette meg a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvényt (a továbbiakban: Pp.) bizonyításra vonatkozó szabályait sem azzal, hogy a közigazgatási eljárásban már nyilatkozott személyeket ismételtan tanúként nem hallgatta meg, sem azzal, hogy az áru fuvarozásról konkrét információval nem rendelkező személyt nem idézte meg tanúként; a jogerős ítélet tartalmazza az e három személyre vonatkozó bizonyítási indítvány elutasítását megalapozó indokokat is. Úgy szintén helyesen és jogszerűen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az adóhatóság nem követett el az ügy érdemére kiható eljárási szabálysértést azzal, hogy az ügyben relevanciával nem rendelkező, az áru Szlovákiába történő kiszállításának bizonyítására nem alkalmas, a raktározással kapcsolatos könyvelési iratokat az adóhatósági eljárás során nem fordította le magyar nyelvre.
- [12] Összességében a Kúria szerint „az elsőfokú bíróság a bizonyítékoknak a Pp. 206. § (1) bekezdésben foglalt egyenkénti és együttes értékelését követően helytállóan állapította meg, hogy a felperes törvényes kötelezettségét nem teljesítette, nem igazolta terményeinek közúton, vasúton belföldről külföldre szállítását. A felperes tehát nem bizonyította adómentességét, amelynek jogkövetkezményét (adófizetés) viselni köteles.” „A Kúria álláspontja szerint az elsőfokú bíróság eljárása során a Pp. minden vonatkozó rendelkezését teljesítette, döntése a számlák vonatkozásában a bizonyítékok teljes körű és logikus értékelésén alapszik, indokolása hiánytalan. Az adóhatóság bizonyítékokon alapuló megállapításai jogszerűségét felperes a perben sem cáfolta meg, a bizonyítatlan keresetének az elsőfokú bíróság így nem adhatott helyt.”
- [13] 3. Az indítványozó ezt követően az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte mind a Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 10.K.27.053/2017/17. számú ítélete, mind a Kúria Kfv.V.35.021/2018/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel azok szerinte ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével.
- [14] Indítványa indokolásaként, többször megismételve ugyanezen érveit, arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság nem hallgatta meg a perben tanúként az indítványozó önálló képviselői joggal rendelkező igazgatósági tagját, amellyel ő nyilatkozni tudott volna arról, hogy a felperes indítványozó szövetkezet, illetve annak képviselője nem tudott arról, hogy az áru nem került Szlovákiába, illetve hogy jóhiszemű volt; nem hallgatta meg – arra hivatkozva, hogy egyéb módon e tény kétséget kizáróan megállapításra került, és ezt cáfoló bizonyíték a tanú meghallgatásától sem lett volna várható – a szerződésben vevőként szereplő szlovákiai bejegyzésű gazdasági társaság ügyvezetőjét, aki a termékek Szlovákiába történő kiszállítását vallomásaival igazolhatta volna; és nem hallgatta meg az indítványozó szövetkezet készletgazdálkodással foglalkozó munkavállalóját sem, aki az értékesített termékek adásvételéről tehetett volna tanúvallomást. Tette mindezt az indítványozó szerint „érdemi és konkrét indokolás nélkül”; ahogyan szerinte a Kúria is ily módon utasította el a jogerős ítélettel szembeni felülvizsgálati indítványát, amely indítvány az elsőfokú bíróság ezen, általa sérelmesnek tartott bizonyításfelvételi és tényállás-megállapítási problémájára hivatkozott. Az indítványozó értékelése szerint összességében „az indítványozó az Alaptörvényben biztosított jogorvoslati jogát [...] akkor gyakorolhatta volna teljes körűen, hatékonyan és ténylegesen, és a bírósági eljárás akkor felelt volna meg a tisztességes eljárás követelményeinek, ha a perben a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján bizonyításra kötelezett indítványozó számára a Pp. 8. § (1) bekezdésének megfelelően biztosítja a bizonyítás lehetőségét, és bizonyítási indítványainak megfelelően tanúként hallgatja meg” ezeket a személyeket.
- [15] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az 56. § (2) bekezdése értelmében a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. §-ok szerinti feltételeket. E vizsgálat alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálásra alkalmatlan, ennek alapján nem fogadható be.
- [16] Az indítványozó indítványában valójában pusztán a bírósági ítéletekkel történő egyet nem értését fejezi ki, és a bíróságok által lefolytatott bizonyítást és az az alapján megállapított tényállást támadja. A panasz érdemi alkotmányjogi okfejtést nem tartalmaz; az indítvány az elsőfokú bíróság tényállás-megállapítási és bizonyítékér-

tékelési tevékenységének, valamint a bírósági döntéseknek a tartalmi kritikáját foglalja magában, ezért az nem veti fel annak a lehetőségét, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség történt volna, illetve hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésről volna szó, így a panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában meghatározott feltételnek. A tényállás megállapítása és az ehhez vezető bizonyítékok felvétele és értékelése, valamint a jogszabályok értelmezése a bíróságok, ezen belül is elsősorban a Kúria, nem pedig az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés. Az Alkotmánybíróság továbbá már a 3325/2012. (XI. 12.) AB végzésben kifejtette, ezzel kapcsolatos gyakorlata pedig azóta is töretlen, hogy „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. [...] [A]z Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban [...] a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.

- [17] 5. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 10.K.27.053/2017/17. számú ítélete, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.V.35.021/2018/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. március 26.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1658/2018.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3079/2019. (IV. 10.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.II.10.051/2017/11. számú ítélete alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az alkotmányjogi panasz előterjesztője jogi képviselője útján (dr. Szoboszlai György ügyvéd, Jutasi és Társai Ügyvédi Iroda; 1054 Budapest, Alkotmány utca 31. IV. em. 17. a) 2018. május 31-én a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságra benyújtott, az Alkotmánybíróságra 2018. augusztus 14. napján érkezett indítványában az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a – Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 25.M.1789/2014/39. számú ítéletére kiterjedően – a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.II.10.051/2017/11. számú ítélete alaptörvényellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló munkajogi perben megállapított tényállás szerint az indítványozó (az alapügy felperese) 2011. június 11-étől állt az alperes alkalmazásában, 2011. december 1-jétől főosztályvezető-helyettesi munkakört töltött be. 2011. december 12-től keresőképtelenné vált, majd 2012. január 27-én gyermeke született. Ezt követően szülei szabadságon volt, majd 2012. július 13-tól gyermeke gondozása céljából fizetés nélküli szabadságot vett igénybe. A fizetés nélküli szabadságot 2014. január 28-tól meg kívánta szüntetni, s e tény 2013. november 29-én írásban közölte munkáltatójával. Az alperes 2014. január 28-án kelt iratával akként módosította a felperes kinevezését, hogy egy másik főosztály állományába helyezte referens munkakörbe. A munkáltató az első, térítvény nélküli kiküldést követően az okiratot változatlan formában ismételt megküldte 2014. március 5-én, amit az indítványozó március 10-én vett át. Az indítványozó a kinevezés-módosítására 2010. március 10-én akként nyilatkozott, hogy azzal nem ért egyet és kéri a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Kttv.) 63. § (2) bekezdés d) pontja alapján a jogviszonya felmentéssel történő megszüntetését. Ezt követően az alperes 2014. március 17-én kelt iratával felmentéssel megszüntette az indítványozó kormánytisztviselői jogviszonyát.
- [3] Az indítványozó a kinevezés egyoldalú módosítását, valamint a felmentést sérelmezve közszolgálati panaszt nyújtott be, amelyet a Kormánytisztviselői Döntőbizottság a 2014. április 30-án kelt VI-KD/78/10/2014. számú határozatával elutasított.
- [4] Az indítványozó keresetet nyújtott be a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz, amelyben a fenti határozat hatályon kívül helyezését, és annak megállapítását kérte, hogy a kinevezés egyoldalú módosítása súlyosan jogsértő volt, így a felmentés is jogellenes.
- [5] 1.2. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 2015. november 24-én kelt 25.M.1789/2014/39. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. Nem tartotta megalapozottnak az indítványozónak a Kttv. 70. §-ában foglalt felmentési védelemre vonatkozó hivatkozását, mivel a felmentési tilalom arra az esetre vonatkozik, amikor a munkáltató egyoldalúan kívánja megszüntetni a jogviszonyt, ellentétben a Kttv. 48. § (7) bekezdésében foglalt speciális szabállyal, amikor a kormánytisztviselő maga kérelmezi jogviszonya megszüntetését.
- [6] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Törvényszék a 2016. október 20-án kelt 5.Mf.680.030/2016/30. számú rész-közbenső ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a Kormánytisztviselői Döntőbizottság határozatára is kiterjedően részben megváltoztatta és megállapította, hogy az alperes ELN-141/1/2014. számú, 2014. március 17-én kelt felmentése jogellenes. A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet a kinevezés-módosítás jogellenességének megállapítása iránti kereset elutasítása körében helyben hagyta. A felmentési védelem vonatkozásában megállapította, hogy a felmentés kibocsátásának időpontjában az indítványozó felmentési védelem alatt állt.

Érvelése szerint amennyiben a jogalkotónak nem a felmentési védelem abszolút biztosítása lett volna a célja, ezen szabályok alól kivette volna a kinevezés egyoldalú módosításának el nem fogadásán és a kormánytisztviselő kérelmének alapuló felmentés esetét és azt kivételként fogalmazta volna meg.

- [7] 1.3. A jogerős ítélet ellen az indítványozó és az alperes is felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. A Kúria a 2017. január 24-én kelt Mfv.II.10.051/2017/11. számú ítéletével a jogerős döntés azon rendelkezését, mellyel megváltoztatta az elsőfokú bíróság ítéletének a felmentés jogellenességének megállapítására vonatkozó rendelkezését hatályon kívül helyezte, és e körben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A jogerős rész-közbenső ítéletet abban a részében, melyben helybenhagyta az elsőfokú ítéletnek a kinevezés-módosítás jogellenességének megállapítása iránti keresetet elutasító részét, hatályában fenntartotta.
- [8] A Kúria ítélete indoklásában kifejtette, hogy a Kttv. 70. § (1) bekezdése c) pontjában rögzített általános tilalomhoz képest speciális rendelkezést tartalmaz a Kttv. 63. § (2) bekezdés d) pontja, ugyanis ez esetben a munkáltató a kormánytisztviselő kérelmére köteles megszüntetni a jogviszonyt.
- [9] 1.4. Az indítványozó a kifogásolt bírói döntésekkel összefüggésben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, R) cikk (1) és (2) bekezdésének, II. cikkének, XIII. cikk (1) bekezdésének, XV. cikk (5) bekezdésének, XVI. cikk (1) bekezdésének, XVIII. cikk (2) bekezdésének és 28. cikkének sérelmére hivatkozott.
- [10] Az Alkotmánybíróság hiánypótlási felhívására – miszerint az indítvány nem tartalmazott kellő alkotmányjogi érvekkel alátámasztott indokolást arra nézve, hogy a támadott bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel – a 2018. szeptember 27-én érkezett indítványában kiegészítette alkotmányjogi panaszát.
- [11] Az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét azzal indokolta, hogy a támadott ítéletek azon indokolási része, miszerint a kinevezés-módosítás el nem fogadásával az indítványozó szabad akaratából kérte a felmentését, nem felel meg a jogi egyértelműség követelményének. Az indítványozó indítvány-kiegészítésében hivatkozott arra is, hogy a bírói döntések – az indítványozó kifejezett kérése ellenére – nem vizsgálták a munkáltatói döntést hozó eljárási jogosultságát, nem állapították meg az összeférhetlenség okán fennálló semmisséget, amelynek következtében a visszamenőleges hatályú munkáltatói döntést jóváhagyták.
- [12] Az indítványozó a fentiekkel összefüggésben hivatkozott az R) cikk (1) és (2) bekezdéseinek, valamint a 28. cikk sérelmére is.
- [13] Az indítványozó a munkáltató részéről a megfelelő egyeztetés, együttműködés és tájékoztatás hiányára hivatkozva részben a kinevezés-módosítással összefüggésben állította az emberi méltósághoz való jog sérelmét, a felmentéssel összefüggésben pedig – a jogviszonyban biztosított jövedelemtől való megfosztásra és a jövedelem nélküli, kiszolgáltatott helyzetre tekintettel – az emberi méltósághoz való jog és a tulajdonhoz való jog sérelmét. Az indítványozó szerint a bíróságok azzal, hogy nem vizsgálták az alapügyben okozott sérelmeket hozzájárultak a hivatkozott alapjogok sérelméhez. Az indítványozó ugyanezeket az érveket adta elő az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdésével és XVIII. cikk (2) bekezdésével és – az indítvány kiegészítésben hivatkozott – L) cikkel összefüggésben.
- [14] 2. Az Abtv. 56. §-a értelmében az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerint tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. §-ok szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. §-ok szerinti feltételeket. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [15] 2.1. Az indítványozó a bírósági eljárásban felperesként vett részt, így érintettsége a támadott ítéletekkel összefüggésben egyértelműen megállapítható. Az Abtv. 27. §-a azonban nem csupán az alkotmánybírósági eljárás alapjául szolgáló ügyben (jelen esetben: munkajogi per) való érintettséget követeli meg, hanem feltételezi az összefüggést az alapügy és az alkotmányjogi panasz eljárás között. Az alapügyben való érintettség az alkotmányjogi panasz eljárás szükséges, de nem elégséges feltétele. Az alkotmányjogi panasz funkciója a jogorvoslat, amely az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogainak sérelmét feltételezi. Ezért az alkotmányjogi pa-

nasz érdemben csak akkor bírálható el, ha az indítványozó az Alaptörvényben biztosított jogai sérelmét a kifogásolt bírói döntésekkel összefüggésben állítja.

- [16] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében megfogalmazott jogállamiság és az annak részét képező jogbiztonság alkotmányos követelményére hivatkozásnak alkotmányjogi panasz eljárásban az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint csak kivételes esetekben – a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetében – van helye {3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [171]; 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3322/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [10]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3324/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [11]}. Jelen alkotmányjogi panasz esetében az Alaptörvény B) cikkére nem lehet alappal hivatkozni a kifogásolt bírósági döntésekkel összefüggésben, mivel a normavilágosság követelménye a jogszabályokra vonatkozik. A konkrét peres eljárásban – az indítványozó által előadott érvek alapján – a visszaható hatály sérelme sem merül fel.
- [17] Az Alaptörvény L) cikkére, R) cikk (1) és (2) bekezdéseire, valamint a 28. cikkére Alaptörvényben foglalt jog megjelölése nélkül nem lehet hivatkozni, mivel azok önmagukban nem vetik fel az indítványozó Alaptörvényben garantált jogainak sérelmét.
- [18] 2.2. Az indítványozó hivatkozott ugyan az Alaptörvény II. cikk, XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére is, valamint az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdésének és XVIII. cikk (2) bekezdésének sérelmére is, indítványa azonban nem felel meg az Abtv. 29. §-ában előírt feltételeknek.
- [19] Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. Ezen feltételek vagylagos jellegűek, ezért teljesítésüket az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [20] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza állandó gyakorlatát, mely szerint az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt követően megerősítette: 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]}.
- [21] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt követően megerősítette: 3065/2012 (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5]; 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [22] Az Alkotmánybíróság a konkrét ügyben megállapította, hogy az indítvány a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára irányul, az indítványozó ugyanis nem a kifogásolt bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját kifogásolta, hanem azt állította, hogy a bíróságok nem vizsgálták az alapügyben okozott sérelmeket. Ezzel szemben a bíróságok az indítvány szerint is vizsgálták a kinevezés-módosítás és a felmentés jogellenességét, de az elsőfokú bíróság elutasította az indítványozó keresetét, a Kúria pedig hatályon kívül helyezte a másodfokú bíróság döntését az elsőfokú bíróság döntését megváltoztató részében, és ezzel teljes egészében elutasította az indítványozó keresetét.
- [23] Az indítványozó a hivatkozott Alaptörvényben foglalt jogok sérelmét nem is közvetlenül a bírói döntésekkel összefüggésben, hanem a vizsgálat hiányára hivatkozással állítja. A fentiek alapján megállapítható, hogy az indítványozó a tényállás megállapítását és annak szakjogi értékelését vitatja, valamint a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó bizonyítási kérdéseket kifogásol.
- [24] Tehát az alkotmányjogi panasz a konkrét ügyben a hivatkozott Alaptörvényben biztosított jogokkal összefüggésben nem vet fel sem az egyedi ügyön túlmutató alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, sem a bírói döntést érdemben befolyásoló, az alkotmányjogi panasz hatáskörben orvosolható alaptörvény-ellenességet.

[25] Tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. § és 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeknek, az Alkotmánybíróság azt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2019. március 26.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1266/2018.



Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtktára
layout: www.estercom.hu
Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Köves Béla ügyvezető
HU ISSN 2062–9273